NCE

Nota de Conjuntura Econòmica

Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana i el seu entorn

Informe trimestral

Número 116
Octubre de 2021

Generalitat de Catalunya
Departament d'Economia i Hisenda

Nota de Conjuntura Econòmica
Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana i el seu entorn
Número 116. Octubre de 2021
ISSN: 2013-3480

© Generalitat de Catalunya. Departament d'Economia i Hisenda

Aquesta obra està subjecta a una llicència *Creative Commons* del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

Resum de la llicència:
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca
Llicència completa:
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca

Edició
Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica
Carrer del Foc, 57
08038 Barcelona
http://economia.gencat.cat

Redacció
Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica,
amb la col·laboració de la Direcció General de Pressupostos i la
Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor

Data de tancament: 30 d'octubre de 2021

Disseny gràfic
Enric Jardí

Índex de continguts

Els trets més destacats	4
1. Entorn de l'economia catalana	9
2. Producte interior brut	18
Requadre 1. Previsions macroeconòmiques de l'economia catalana (2021-2022)	31
3. Comerç exterior	37
4. Preus i salaris	45
Requadre 2. L'augment dels preus de l'energia	57
5. Mercat de treball	62
6. Àmbit monetari i financer	74
7. Sector públic	87
8. Recull d'indicadors	96

Els trets més destacats

- L'economia mundial creixerà un 5,9 % el 2021, amb un augment de la incertesa relacionada amb la pressió inflacionària, les interrupcions en els subministraments i els desiguals ritmes de vacunació. Les perspectives per a les economies avançades (5,2 %) s'han revisat a la baixa pel xoc d'oferta que es considera conjuntural, mentre que per a les economies emergents i en desenvolupament (6,4 %) s'aprecia un augment de les diferències en els ritmes de recuperació entre blocs regionals.

- L'activitat econòmica manté el to de recuperació a bona part dels països europeus, atès que durant el tercer trimestre la reducció de la incertesa sanitària i econòmica va ser força generalitzada. El PIB de la zona euro creixerà un 5,0 % en el conjunt de l'any. Pel que fa a l'economia espanyola, els principals organismes internacionals rebaixen el creixement previst per al conjunt del 2021, en comparació amb l'optimisme de fa uns mesos, i el situen per sota del 6 %.

- El PIB de la zona euro, després de créixer un 2,1 % intertrimestral el segon trimestre, creix un 2,2 % el tercer trimestre, i el creixement interanual se situa en un 3,7%. L'economia espanyola va créixer un 1,1 % intertrimestral el segon trimestre i un 2,0 % el tercer, de manera que el ritme interanual ha estat d'un 2,7 %.

- A Catalunya, la recuperació econòmica continua, tot i que el ritme de creixement és una mica més moderat. Segons l'avanç trimestral del PIB, que elabora l'Idescat, el tercer trimestre del 2021 el PIB català ha augmentat un 0,7 % trimestral, després del fort increment del 3,3 % del segon trimestre.

- En termes interanuals, el PIB mostra un ritme de creixement significatiu durant el tercer trimestre, d'un 3,4 %. Aquest ritme presenta una normalització després del fort creixement interanual del segon trimestre (18,3 %), i que s'explicava en part pel favorable efecte comparació amb el mateix trimestre del 2020 (quan es registrava el confinament més estricte). Si comparem el PIB en volum del tercer trimestre del 2021 amb la situació prèvia a la pandèmia (quart trimestre del 2019), encara és un 5,2 % inferior.

- Els darrers mesos han aparegut alguns elements a escala global que condicionen el ritme de creixement, en particular els colls d'ampolla que afecten a alguns béns intermedis, primeres matèries

i transport. En definitiva, l'oferta presenta desajustos per atendre a una demanda que s'està recuperant després de la pandèmia.

- El tercer trimestre del 2021 els serveis prenen el relleu com el sector amb un creixement interanual més fort (5,1 %), mentre que la indústria (3,3 % interanual) i la construcció (1,1 %) alenteixen el ritme. L'agricultura mostra un increment moderat (0,8 %).

- El creixement interanual positiu del sector industrial s'explica per la recuperació de la demanda interna i pel dinamisme en les exportacions de béns. No obstant això, es detecta un afebliment, ja que els colls d'ampolla a escala global comencen a moderar el creixement de la producció, alhora que s'encareixen els consums intermedis i els costos energètics.

- La construcció estabilitza el seu ritme de creixement el tercer trimestre, en un 1,1% interanual, i l'oferta comença a notar l'encariment en els materials i subministraments. La major part d'indicadors de la construcció, com l'afiliació o els visats de nova construcció i reforma, mostren un creixement més feble que mesos enrere. Amb tot, diversos indicadors del mercat immobiliari continuen mostrant dinamisme, com les vendes d'habitatges nous i de segona mà.

- El creixement positiu al sector serveis, que es perfila com el més dinàmic, és força generalitzat per subsectors: la recuperació sobretot ha guanyat ritme en aquells serveis presencials que ara ja no tenen restriccions (com l'hostaleria o el lleure), i els serveis tecnològics i els serveis empresarials també mantenen un ritme notable.

- La campanya d'estiu del sector turístic ha mostrat uns resultats millors del que s'esperava fa uns mesos. Durant el tercer trimestre del 2021 s'han produït augments molt destacats en les pernoctacions hoteleres a Catalunya, tant de turisme dels catalans, com de la resta d'Espanya, com del procedent de l'estranger. En particular, destaca el màxim en les pernoctacions dels catalans, que superen en més d'un 20 % les pernoctacions que es registraven al mateix trimestre del 2019. Les pernoctacions de turisme estranger, tot i que mostren un comportament molt més favorable que el 2020, encara estan lluny de les xifres de fa dos anys (un 61,5 % inferiors).

- Les exportacions de béns continuen creixent amb força, amb un creixement del 25,7 % interanual en l'acumulat de gener a agost del 2021. El valor exportat registra un rècord en la sèrie històrica i ja supera el valor del mateix període del 2019 en un 6,6 %. El

creixement de les exportacions catalanes supera el del conjunt de l'estat (22,1 % acumulat fins a l'agost). En el cas de les importacions, si bé la recuperació és més moderada, també mostren una evolució favorable, amb un creixement acumulat del 18,5 %.

- La inflació repunta fins a un 3,7 % interanual el mes de setembre, la més alta des del 2012, per l'encariment energètic i pels desajustos en les cadenes de subministraments a escala global. Els transports (10,0 % interanual) i l'habitatge (12,4 %), els dos grups de despesa més afectats per l'encariment de l'energia, registren les pujades més elevades de preus. La inflació subjacent, de moment, segueix moderada (0,8 %). A Espanya, la inflació ha estat del 4,0 %, i la subjacent de l'1,0 %.

- Els costos laborals per treballador i mes del primer semestre del 2021 augmenten un 2,2 % respecte del mateix període del 2019. La reducció de les hores treballades ha estat del 4,7 % i, combinat amb l'increment de costos, pressiona els costos laborals per hora efectiva de treball a l'alça, fins al 7,1 %, en comparació amb el primer semestre del 2019. La informació de la negociació col·lectiva reflecteix una recuperació de l'increment salarial pactat en els convenis del 2021, de l'1,80 %, en comparació amb l'augment pactat en els convenis del 2020.

- Durant el tercer trimestre del 2021 el mercat de treball ha continuat amb una evolució molt favorable a Catalunya. Segons l'EPA, la població ocupada ha augmentat un 1,8 % trimestral, i en termes interanuals el creixement ha estat d'un 4,7 %. L'afiliació creix un 4,0 % interanual en el conjunt del tercer trimestre, i segons la dada mensual més recent (del setembre), l'afiliació ja és un 0,6 % superior a la de fa dos anys.

- L'ocupació temporal continua amb un fort augment (18,9 % interanual), per sobre de la indefinida (2,8 %), i eleva la taxa de temporalitat fins a un 21,8 %, la més alta des del tercer trimestre del 2019.

- El tercer trimestre del 2021 la proporció d'ocupats que van treballar des del seu domicili més de la meitat de dies o ocasionalment, s'ha situat en un 14,7 % (era d'un 17,3 % el trimestre anterior), si bé es manté força superior al que hi havia abans de la pandèmia (l'any 2019 era d'un 8,6 %).

- La taxa d'atur baixa de manera significativa, fins a un 10,9 %, el valor més baix des de l'esclat de la pandèmia i igual que el valor que presentava fa dos anys. La millora en la taxa d'atur durant el tercer trimestre ha estat força generalitzada, i ha beneficiat en particular

als joves, de manera que la seva taxa d'atur baixa fins a un 21,4 %. A Espanya la taxa d'atur s'ha reduït fins a un 14,6 %.

- El BCE i altres bancs centrals de les economies desenvolupades mantenen els instruments de política monetària creats durant la pandèmia. Tant la Fed com el BCE preveuen la retirada dels estímuls durant el 2022. El BCE reduirà les compres mensuals d'actius el proper trimestre en relació als dos trimestres anteriors.

- De gener a setembre del 2021 els ingressos no financers de la Generalitat han estat un 16,9 % més elevats que en el mateix període del 2020. Una part important d'aquest creixement s'explica per l'increment de transferències extraordinàries i, en menor mesura, per l'increment dels ingressos tributaris. D'entre les transferències destaca la dotació addicional per a les comunitats autònomes del Pressupost General de l'Estat, el fons per empreses i autònoms afectats per la COVID-19 i els programes finançats pel Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR).

- De gener a setembre del 2021 les despeses no financeres han crescut un 6,9 % anual, en gran mesura per a fer front a la gestió de la pandèmia. Les remuneracions del personal es van incrementar un 6,2 % per l'increment de personal i pels programes temporals COVID-19. Els augments se centren en el personal sanitari, en les places de l'ICS i del Departament de Salut per fer front a l'emergència sanitària, i en el personal docent.

- Les noves previsions macroeconòmiques de l'economia catalana, per al 2021 i 2022, publicades el mes d'octubre, assenyalen per al 2021 un creixement del PIB del 6,4 %. Aquest creixement recull tant la recuperació parcial de la demanda interna (amb una aportació favorable de 6,2 punts) com el reequilibri de la demanda externa (amb una aportació favorable de 0,3 punts). Per al 2022 es preveu un creixement d'un 6,4 %, amb una millora de la demanda externa, i més protagonisme de la formació bruta de capital (amb un augment de l'11,9 %), gràcies sobretot als fons europeus NGEU.

- El gas natural s'encareix fins a màxims històrics per desajustos entre l'oferta i la demanda internacionals. La demanda ha crescut per la recuperació econòmica, i també perquè moltes economies substitueixen carbó i refinats del petroli per gas per tal de moderar les emissions de gasos d'efecte hivernacle. D'altra banda, l'oferta està continguda, en un context de poques inversions durant els últims anys i també per tensions geopolítiques. Els preus del petroli, la gasolina i el gasoil també augmenten però de forma més moderada. Els encariments del gas i dels drets d'emissió es

traslladen als preus de l'energia elèctrica, que han registrat un increment sense precedents al mercat majorista.

1.
Entorn de l'economia catalana

S'espera que l'economia mundial creixi un 5,9 % el 2021, amb un augment de la incertesa relacionada amb la pressió inflacionària, les interrupcions en els subministraments i els desiguals ritmes de vacunació

El Fons Monetari Internacional, en el seu informe de perspectives de l'economia mundial d'octubre, preveu un creixement econòmic global del 5,9 % enguany i del 4,9 % l'any 2022. Les xifres de creixement de l'economia mundial amaguen divergències entre països. La principal causa d'aquesta divergència rau en el desigual ritme de vacunació (*great vaccine divide*) i en la diferent capacitat d'implementació de polítiques públiques que permetin encarar la recuperació. Això afecta especialment les economies de renda més baixa. En el cas de les economies avançades, els problemes en les cadenes de subministrament, que s'espera que es perllonguin fins el 2022, estan alentint la recuperació econòmica, tot i que no la frenen.

Ja fa diversos mesos que s'han fet palpables els problemes d'abastiment de matèries primeres i béns intermedis, que s'han unit a la ràpida recuperació de la demanda continguda durant els mesos intensos de la pandèmia, quan l'activitat industrial es va veure més afectada. En conseqüència s'ha produït un desajust entre oferta i demanda que ha resultat en un augment de la inflació en moltes economies, tant avançades com emergents. Paral·lelament, la conjuntura climàtica, amb condicions cada vegada més extremes, i també geopolítica, ha pressionat a l'alça els preus dels productes energètics, fet que té repercussions sobre el teixit productiu, alhora que també afecta les despeses de les llars. A Europa també s'hi afegeix l'encariment dels drets d'emissió de CO_2.

Finalment, les pertorbacions relacionades amb la pandèmia, que han afectat als sectors intensius en interacció social, han fet que en molts països la recuperació del mercat de treball sigui més lenta que la recuperació del PIB. Als països amb un estat del benestar més avançat, l'ús de mecanismes com els ERTO van pal·liar la caiguda de l'ocupació, per la qual cosa la bretxa a recuperar és menor.

Els baixos nivells de vacunació als països de renda més baixa fan que es revisin notablement a la baixa les seves previsions pel 2021

A les economies avançades, s'estima que el 60 % de la població està vacunada amb la pauta completa i, a determinats col·lectius, ja se'ls està administrant una dosi addicional. Aquest fet ha permès que la revisió a la baixa en la previsió de creixement sigui de només 0,4 punts percentuals per 2021, fins a situar-se al 5,2 %. D'aquesta manera, s'ha compensat parcialment l'impacte negatiu dels desajustos en els subministraments i la creixent inflació. Per al 2022, la revisió ha estat d'una dècima a l'alça, fins al 4,5 %, tot i que les tensions inflacionàries poden persistir, especialment en el cas que els desajustos entre oferta i demanda siguin més llargs del previst. Això podria implicar un enduriment de la política monetària a mitjà termini. Un element clau en la recuperació ha de provenir de l'òptima implementació de les polítiques expansives anunciades ja des de l'inici de la crisi sanitària.

La previsió del creixement de 2021 a les economies emergents i en desenvolupament s'ha revisat una dècima a l'alça (6,4 %), en part per l'increment de renda dels països productors de matèries primeres, lligat a l'increment de preus. Tanmateix, la previsió per 2022 s'ha rebaixat una dècima (5,1 %) amb riscos associats al baix nivell de vacunació. Als països emergents compta amb la pauta completa el 36 % de la població, mentre que als països de renda més baixa, aquest percentatge és només del 5 %. És precisament aquest grup de països el que mostra una revisió a la baixa més forta (de 9 dècimes) en el panell de l'FMI, que situa el creixement al 3 %. Algunes economies de l'Àfrica subsahariana, com Kènia o Uganda, també estan reduint les mesures de suport fiscal i monetari davant els increments de preus i els dèficits públics elevats.

El comerç mundial de béns i serveis reprèn amb força la seva activitat i creix un 9,7 % el 2021

Per al conjunt del 2021, l'FMI espera que el comerç de béns i serveis creixi un 9,7 % (sense variacions respecte de les previsions d'abril). El creixement del comerç de mercaderies s'està generalitzant, després d'estar concentrat en productes relacionats amb la pandèmia. Les interrupcions de subministraments i en les indústries sí que suposen un risc a la baixa, per la qual cosa s'ha revisat tres dècimes a la baixa el creixement dels fluxos comercials l'any 2022. S'espera també la progressiva recuperació dels fluxos turístics, sempre que el control de la pandèmia aporti confiança als viatgers.

Previsions de creixement econòmic
(% de variació interanual del PIB)

		Projeccions		Diferència amb les projeccions de juliol	
	2020	2021	2022	2021	2022
Economia mundial	-3,1	5,9	4,9	-0,1	0,0
Economies avançades	-4,5	5,2	4,5	-0,4	0,1
Estats Units	-3,4	6,0	5,2	-1,0	0,3
Japó	-4,6	2,4	3,2	-0,4	0,2
Regne Unit	-9,8	6,8	5,0	-0,2	0,2
Zona euro	-6,3	5,0	4,3	0,4	0,0
Alemanya	-4,6	3,1	4,6	-0,5	0,5
França	-8,0	6,3	3,9	0,5	-0,3
Itàlia	-8,9	5,8	4,2	0,9	0,0
Espanya	-10,8	5,7	6,4	-0,5	0,6
Economies emergents i en desenvolupament	-2,1	6,4	5,1	0,1	-0,1
Xina	2,3	8,0	5,6	-0,1	-0,1
Índia	-7,3	9,5	8,5	0,0	0,0
Europa emergent	-2,0	6,0	3,6	1,1	0,0
Rússia	-3,0	4,7	2,9	0,3	-0,2
Amèrica llatina i Carib	-7,0	6,3	3,0	0,5	-0,2
Orient Mitjà i Àsia Central	-2,8	4,1	4,1	0,1	0,4
Àfrica subsahariana	-1,7	3,7	3,8	0,3	-0,3
Països en desenvolupament de renda baixa	0,1	3,0	5,3	-0,9	0,2
Comerç mundial	-8,2	9,7	6,7	0,0	-0,3

Font: World Economic Outlook, FMI (octubre de 2021).

Els EUA veuen rebaixada la seva previsió de creixement fins al 6 %

Per al conjunt del 2021, l'FMI calcula que el creixement serà del 6,0 % després de revisar un punt a la baixa les previsions de fa tres mesos. Aquesta revisió ve condicionada per la reducció d'estocs de les empreses, relacionada amb l'escassetat de subministraments, així com per un consum privat més afeblit al tercer trimestre. Pel que fa a les dades macroeconòmiques més recents, el PIB dels EUA ha crescut només un 0,5 % intertrimestral el tercer trimestre, 1,2 punts menys que el trimestre anterior. D'altra banda, les últimes dades disponibles sobre l'activitat privada, proporcionades per IHS Markit, refermen la desacceleració de la recuperació als EUA, malgrat que el ritme de creixement es manté elevat i el PIB ja ha recuperat nivells prepandèmia.

Pel que fa a la política fiscal, destaca l'aprovació al Senat d'un ambiciós pla d'infraestructures, així com altres propostes legislatives dirigides a millorar la xarxa de benestar, que han de suposar una despesa de 4 bilions de dòlars en els pròxims 10 anys.

Variació en volum del PIB
(índex 4T2019=100)

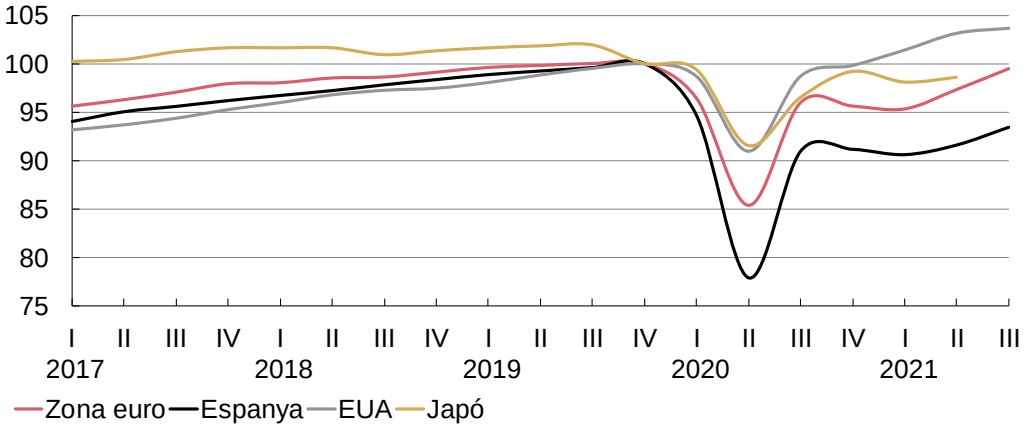

Font: INE; Eurostat; BEA i Cabinet Office.

El Japó mostra la previsió de creixement més reduïda entre les grans economies avançades per al 2021

El PIB del Japó creixerà un 2,4 % el 2021. Aquesta taxa és la més baixa entre les grans economies avançades i també una de les que l'FMI revisa a la baixa en major mesura, en 4 dècimes. Aquest comportament s'explica, en part, perquè el 2020 la caiguda va ser també relativament reduïda (i, per tant, el rebot és menor) i perquè l'augment de contagis ha obligat a adoptar noves restriccions sanitàries durant el tercer trimestre d'enguany.

Les dades oficials sobre el segon trimestre mostren una tendència a la recuperació, després d'un primer trimestre molt negatiu. Pel que fa a les dades del tercer trimestre, encara no disponibles, el to moderadament positiu es mantindria, per l'evolució dels indicadors d'activitat privada més recents.

La Xina experimenta un alt creixement el 2021, però retornaria a taxes menys elevades l'any 2022

L'FMI preveu que l'economia xinesa creixi un 8,0 % el 2021, una de les taxes més elevades entre les grans economies mundials després de ser dels pocs països en mantenir el creixement positiu el 2020. Aquestes previsions, però, suposen una revisió d'una dècima a la baixa respecte

a les de fa tres mesos. El creixement de 2022 retornaria a nivells prepandèmia, per sota del 6 %, amb importants reptes a nivell regulador, energètic i immobiliari.

Per a l'Índia es preveu un creixement econòmic especialment elevat el 2021, però molt per sota del previst al juliol per l'empitjorament sanitari

El PIB de l'Índia creixerà un 9,5 % el 2021, després d'una forta caiguda del 2020. Es tracta de la taxa més elevada d'entre les grans economies mundials. Les mesures de política fiscal per mitigar l'impacte econòmic de la pandèmia han permès que no s'hagi revisat a la baixa la previsió de creixement, tot i ser de les regions més vulnerables en cas de nous rebrots pel baix percentatge de vacunació.

Revisions a l'alça a l'Amèrica Llatina i el Carib per l'increment de preus de les seves exportacions, i també a l'Europa emergent

El PIB de l'Amèrica llatina i el Carib es preveu que creixi un 6,3 % el 2021, 0,5 punts per sobre de les estimacions que l'FMI feia el juliol. La revisió es recolza en l'increment internacional de preus de les seves exportacions, que suposen una elevada contribució al seu PIB. Països com el Perú o Xile creixeran per sobre del 10 %. Aquesta millora es produeix malgrat que algunes economies de la regió presenten taxes moderades de vacunació.

El PIB de les economies emergents i en desenvolupament d'Europa van presentar una de les caigudes més moderades el 2020 (-2,0 %) i repuntaran un 6,0 % el 2021 segons l'FMI, 1,1 punts per sobre de la previsió de fa tres mesos. La demanda interna ha mostrat símptomes de recuperació més forts que l'esperat. Rússia creixerà un 4,7 %, per sobre de les previsions anteriors malgrat les reduccions en la producció de petroli pels acords de l'OPEP+.

El PIB de l'Orient Mitjà i l'Àsia central es preveu que creixi un 4,1 % en el conjunt del 2021. A l'Àfrica subsahariana l'increment serà del 3,7 %. Aquestes regions creixeran per sota del conjunt d'economies emergents i en desenvolupament.

A la zona euro, l'aixecament de restriccions i l'adaptació a la COVID afavoreixen una recuperació més intensa

El segon trimestre la recuperació va agafar impuls a la zona euro (2,1 % intertrimestral) i, el tercer trimestre, la taxa intertrimestral s'ha

accelerat fins al 2,2%. Les enquestes de conjuntura donen una imatge positiva: les comandes s'acumulen a les empreses, l'ocupació creix i, tant els indicadors avançats de venda, com els índexs de confiança del consumidor, es mantenen en nivells elevats. La millora de la situació sanitària, afavorida per l'avenç en la vacunació, ha permès relaxar diverses restriccions sanitàries. La recuperació global i l'adaptació de l'economia a la pandèmia també han contribuït al creixement.

Previsions de creixement econòmic a la zona euro
(% de variació interanual del PIB)

		Projeccions	
	2020	2021	2022
Irlanda	-5,9	13,0	3,5
Estònia	-3,0	8,5	4,2
Grècia	-8,2	6,5	4,6
França	-8,0	6,3	3,9
Eslovènia	-4,2	6,3	4,6
Itàlia	-8,9	5,8	4,2
Espanya	-10,8	5,7	6,4
Malta	-8,3	5,7	6,0
Bèlgica	-6,3	5,6	3,1
Luxemburg	-1,3	5,5	3,8
Zona euro	-6,3	5,0	4,3
Xipre	-5,1	4,8	3,6
Lituània	-0,9	4,7	4,1
Letònia	-3,6	4,5	5,2
Portugal	-8,4	4,4	5,1
Eslovàquia	-4,8	4,4	5,2
Àustria	-6,2	3,9	4,5
Països Baixos	-3,8	3,8	3,2
Alemanya	-4,6	3,1	4,6
Finlàndia	-2,9	3,0	3,0

Font: FMI (octubre de 2021) i INE.

Per al conjunt del 2021, l'FMI preveu un creixement per a la zona euro d'un 5,0 %, amb una revisió de quatre dècimes a l'alça. Malgrat això, s'observen diferències notables entre països. Alemanya o Espanya, com més endavant comentarem, reben una correcció de mig punt a la baixa, per l'impacte de les interrupcions de subministraments en la seva capacitat exportadora. Amb això, el creixement d'Alemanya se situarà en un moderat 3,1 %, donat que partia d'una situació de menor impacte de la pandèmia l'any 2020, quan es va contraure a una taxa força inferior a la mitjana de la zona euro. En canvi, França i Itàlia veuen millorades les seves perspectives en cinc i nou dècimes respectivament.

El creixement del PIB de la zona euro per 2022 seria del 4,3 %.

Per la seva banda, la Comissió Europea publicarà noves previsions l'11 de novembre. En les previsions de juliol, situava el creixement de 2021 en un 4,8 % i el de 2022 en el 4,5 %.

L'economia del Regne Unit repuntarà notablement el 2021, tot i la lleu revisió a la baixa

L'FMI preveu que el PIB del Regne Unit creixi un 6,8 % el 2021, la taxa més elevada entre les grans economies avançades. També havia mostrat un dels xocs macroeconòmics més elevats el 2020, per darrere d'Espanya. L'èxit en la campanya de vacunació ha determinat l'eliminació de les restriccions sanitàries, i això ha donat impuls a l'economia, però està per veure l'efecte que pot tenir l'augment dels contagis de les setmanes recents, així com els problemes de desproveïment de determinats productes i les dificultats per trobar treballadors en algunes branques d'activitat, com el transport o el comerç.

L'euro s'ha estabilitzat respecte al dòlar i s'ha seguit depreciant respecte al iuan, alhora que els tipus d'interès es mantenen en mínims

El tipus de canvi de l'euro en comparació amb el dòlar s'ha continuat depreciant durant el tercer trimestre del 2021, en una tendència iniciada aquest mes de maig. Respecte al iuan, l'euro també manté una tendència a la depreciació des de mitjans del 2020.

Les economies de la zona euro i els seus governs han pogut seguir endeutant-se a un cost mínim gràcies a les mesures adoptades en l'àmbit europeu. El bo espanyol manté una prima de risc mínima respecte a l'alemany.

L'economia espanyola s'accelera el tercer trimestre, després d'un segon trimestre més dèbil del previst

El PIB d'Espanya va créixer per sota del previst el segon trimestre (1,1 % intertrimestral) per un comportament atípic de diversos factors. D'una banda, la contenció en la inversió del sector de la construcció, que no s'ajustava al creixement que mostrava el seu mercat de treball. D'altra banda, un creixement de les importacions d'elevada intensitat, centrat en els béns de consum, causat per la contenció de la demanda que s'arrossegava de 2020.

En el tercer trimestre, el creixement intertrimestral és del 2,0 %. L'aportació de la demanda interna és d'1,5 punts i el saldo amb l'exterior aporta 0,5 punts al creixement total. Destaca el creixement en les activitats més restringides. La branca comerç, transport i hostaleria ha crescut un 7,9 % intertrimestral, i les activitats artístiques, recreatives i altres serveis, un 18,6 %. La formació bruta de capital ha augmentat un 2,0 %. El consum de les llars, en canvi ha disminuït un -0,5 %.

Les previsions elaborades pel Govern d'Espanya, de setembre, són les més elevades del panell d'organismes que analitzen la macroeconomia espanyola i estimen un creixement del 6,5 % el 2021 i del 7,0 % el 2022. Aquests càlculs han coincidit en el temps amb una substancial revisió a la baixa de les estimacions de l'INE del PIB del segon trimestre del 2021. Així, les previsions disponibles podrien estar sobreestimant el creixement del consum privat, que ha avançat menys de l'estimat inicialment el primer semestre en aquelles activitats encara més condicionades per les restriccions sanitàries. D'altra banda, part del creixement de la formació bruta de capital prevista lligada als fons *Next Generation* sembla que es traslladarà del 2021 al 2022.

Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola
(% de variació anual, excepte si s'indica el contrari)

		Projeccions	
	2020	2021	2022
PIB	-10,8	6,5	7,0
Demanda interna[1]	-8,6	6,5	6,7
Despesa del consum final privat[2]	-12,0	8,0	6,9
Despesa del consum de les administracions públiques	3,3	2,5	1,5
Formació bruta de capital fix	-9,5	7,2	12,3
Béns d'equipament	-12,1	16,5	18,3
Construcció	-9,6	3,0	10,4
Saldo exterior[1]	-2,2	0,1	0,2
Exportació de béns i serveis	-20,1	10,0	10,3
Importació de béns i serveis	-15,2	10,3	10,0
Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament respecte a la resta del món (% del PIB)	1,2	2,1	2,8
Deflactor del PIB	1,1	1,2	1,5
Ocupació total[3]	-7,6	4,0	2,7
Taxa d'atur (% de la població activa)	15,5	15,2	14,1

*Previsions tenint en compte el Pla de Recuperació.

[1] Contribució al creixement del PIB.

[2] Inclou llars i institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

[3] En termes equivalents a temps complet.

Font: INE, i Ministeri d'Economia i Empresa (setembre de 2021).

El Govern espanyol preveu que el creixement del 2021 provindrà completament de la demanda interna (6,5 punts de contribució), gràcies a l'impuls del consum privat i la formació bruta de capital en béns d'equipament, amb augments interanuals del 8,0 % i el 16,5 %, respectivament. La despesa pública (2,5 % d'augment) i la inversió en construcció (3,0 %) avançaran a un ritme més moderat. El comerç internacional es recuperarà notablement, però la contribució de la demanda externa serà mínima (0,1 punts percentuals). Les exportacions i les importacions creixeran a ritmes propers al 10 % per la recuperació de l'activitat interna i dels socis comercials, i per l'aixecament gradual de restriccions a la mobilitat. De cara al 2022, el creixement previst pel Govern espanyol s'espera que s'acceleri fins al 7,0 %, amb més protagonisme de la formació bruta de capital, que recull l'impuls dels fons de recuperació. La inversió en béns d'equipament augmentaria un 18,3 % i la de la construcció un 10,4 %. El consum privat (6,9 %) seguirà creixent fortament, però a un ritme més moderat. També es moderarà la taxa de creixement de la despesa pública (1,5 %). La demanda externa presentarà un comportament similar al del 2021.

En les previsions de setembre, el Banc d'Espanya preveia un creixement del 6,3 % el 2021 i d'un 5,9 % el 2022. Recentment, el governador ha anunciat que les previsions al novembre seran revisades a la baixa de manera significativa tant per 2021 com també per 2022.

Les previsions més recents de l'economia espanyola introdueixen també revisions a la baixa al creixement de 2021. L'FMI, en les seves estimacions d'octubre, introdueix una correcció de mig punt i preveu que el PIB espanyol creixi un 5,7 % el 2021. Al mateix temps, millora en tres dècimes la previsió per 2022, en considerar com a transitoris bona part dels riscos que afronta l'economia espanyola. Per la seva banda, el BBVA, rebaixa les perspectives de creixement al 5,2 % i 5,5 % pels dos anys que venen, adduint als esmentats impactes negatius de les disrupcions en les cadenes de producció, l'augment del preu de l'energia o el retard en l'execució dels fons del programa NGEU. Per al moment, el Govern espanyol manté la seva previsió de setembre i mostra confiança en la resistència de l'economia davant els vents de cara que l'afectaran durant el darrer trimestre de l'any. Finalment, Funcas també rebaixa les previsions per 2021 en 1,2 punts, passant del 6,3 % al 5,1 %.

2.
Producte interior brut

El tercer trimestre del 2021 el PIB català continua la seva recuperació, tot i que creix a un ritme més moderat, d'un 0,7 % trimestral

Durant els darrers mesos l'activitat econòmica a Catalunya ha seguit recuperant-se del sotrac de la crisi sanitària. La millora de l'evolució epidemiològica i els alts percentatges de vacunació han permès l'eliminació de la major part de restriccions sanitàries, i això ha contribuït a restablir la confiança econòmica. Però al mateix temps han aparegut alguns elements a escala global que poden alentir el ritme de creixement, en particular els colls d'ampolla en l'oferta, que afecten alguns béns intermedis, primeres matèries i transport. Aquests desajustos, juntament amb l'alça dels costos energètics, han empès la inflació de manera significativa. En definitiva, l'oferta presenta rigidesa per atendre a una demanda que s'està recuperant després de la pandèmia. En aquest context, l'Idescat ha publicat l'avanç trimestral del PIB, que mostra que el tercer trimestre del 2021 la taxa de variació del PIB català hauria continuat en positiu, amb un augment d'un 0,7 % trimestral, després del fort increment del 3,3 % del segon trimestre.

Evolució del PIB en volum de Catalunya (%)

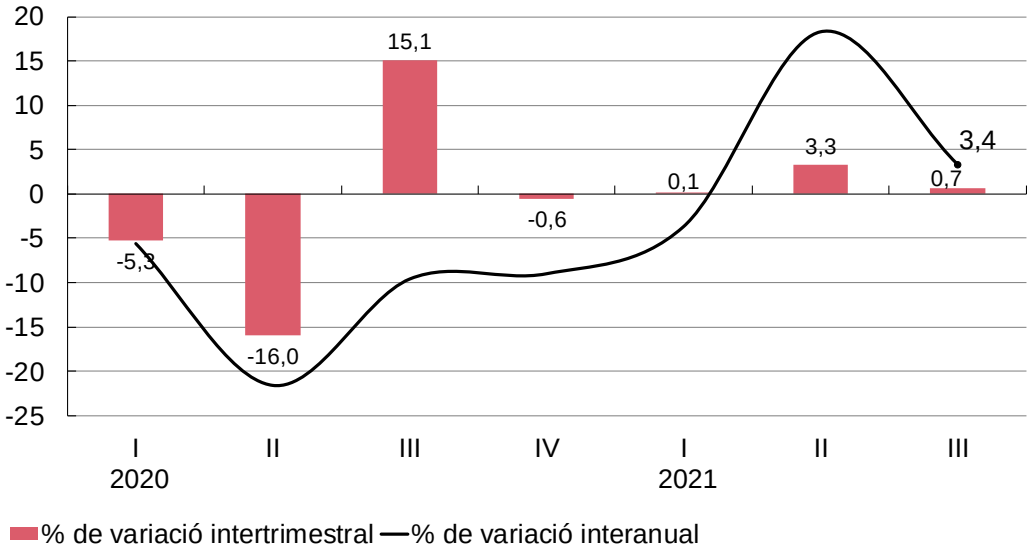

Font: Idescat.

El PIB va normalitzant el seu ritme de creixement interanual, que ha estat d'un 3,4 % el tercer trimestre

En termes interanuals, cal recordar que la variació del PIB durant el segon trimestre del 2021 va ser molt intensa (d'un 18,3 %), en part per l'efecte comparació amb un any abans, quan es registrava el confinament més estricte. Durant el tercer trimestre del 2021 el creixement interanual normalitza el seu ritme i se situa en un 3,4 %. És a dir, que el PIB en volum és un 3,4 % superior al que es registrava el tercer trimestre del 2020, quan l'economia sortia de la primera onada i registrava un rebot molt important. Per sectors econòmics, durant el tercer trimestre es produeix una moderació a la indústria i a la construcció, mentre que els serveis són el sector amb un creixement més intens. D'altra banda, tot i la recuperació econòmica, si comparem el PIB català amb la situació prèvia a la pandèmia (quart trimestre del 2019), encara és un 5,2 % inferior.

Producte interior brut de Catalunya

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari (% de variació interanual)

	2020	2020		2021		
	Mitjana anual	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre[A]
Agricultura	-2,6	-2,7	-0,9	0,9	-0,1	0,8
Indústria	-9,0	-7,6	-4,8	0,2	19,7	3,3
Construcció	-15,4	-9,4	-16,3	-14,2	13,5	1,1
Serveis	-11,7	-10,5	-10,1	-4,7	16,9	5,1
PIB pm	-11,5	-9,6	-9,0	-3,7	18,3	3,4
PIB pm (% de variació intertrimestral)	-	15,1	-0,6	0,1	3,3	0,7

[A] Dades d'avanç.

Font: Idescat.

En aquest sentit, convé tenir present la incertesa de l'avanç del PIB trimestral per part de l'Idescat, atesa la dificultat de captar els senyals conjunturals davant d'un esdeveniment tan excepcional com la pandèmia. Així mateix, per a l'estimació del PIB del tercer trimestre l'Idescat encara no disposa d'alguns dels principals indicadors d'activitat del setembre, en especial, l'índex de producció industrial (IPI) o l'indicador d'activitats del sector serveis (IASS). A tot això, s'hi afegeix la complexitat derivada de la valoració dels consums intermedis, en un context de preus a l'alça d'aquests inputs.

L’activitat econòmica segueix millorant durant el tercer trimestre a la UEM

En general gairebé totes les economies de la zona euro han anotat creixements del PIB força significatius els dos últims trimestres. A la zona euro els creixements trimestrals durant el segon i el tercer trimestre han estat d’un 2,1 % i d’un 2,2 %, respectivament. L’economia espanyola ha registrat una evolució una mica menys dinàmica, en particular durant el segon trimestre, quan l’INE va rebaixar considerablement el creixement trimestral (d’un 2,8 % a un 1,1 % segons l’estimació més recent), mentre que el tercer trimestre l’augment ha estat d’un 2,0 % trimestral.

Pel que fa al creixement interanual a la zona euro, se situa en un 3,7 % el tercer trimestre, amb un dinamisme destacat en economies com Bèlgica (4,7 % interanual.), Àustria (4,8 %), Portugal (4,2 %) o Itàlia (3,7 %), mentre que el creixement és més suau a Espanya (2,7 % interanual) o Alemanya (2,5 %). Cal destacar que, en comparació amb la situació prèvia a la pandèmia (quart trimestre del 2019) el PIB espanyol encara se situa un 6,6 % per sota, mentre que a la zona euro el PIB està més a prop de recuperar els nivells previs (se situa un 0,6 % per sota).

Els serveis prenen el relleu com el sector amb un creixement interanual més fort (5,1 %), mentre que la indústria i la construcció alenteixen el ritme

Les dades d’avanç del PIB de l’Idescat mostren com el tercer trimestre del 2021 el creixement interanual de gairebé tots els sectors s’alenteix, en part, perquè desapareix l’efecte base que hi havia en la taxa interanual del segon trimestre del 2021 (quan es comparava amb el pitjor moment de la pandèmia). En tot cas, es registra un creixement molt significatiu als serveis (5,1 %), amb un impuls força estès per subsectors i que es consolida en particular en les activitats en les quals s’han eliminat les restriccions. El VAB del sector industrial alenteix l’expansió fins a un 3,3 % interanual, encara a un ritme notable, però els colls d’ampolla a escala global comencen a condicionar el creixement de la producció i encareixen els consums intermedis. La construcció també frena el seu avanç fins a un 1,1 % interanual, amb problemes en certs aprovisionaments i materials. Finalment, l’agricultura millora el creixement fins a un 0,8 % interanual.

El sector industrial continua amb un creixement interanual positiu (3,3 %), però a un ritme més lent pels problemes d'abastiment d'alguns béns intermedis i per l'encariment energètic a escala global

El sector industrial va recuperar el creixement interanual positiu a principis del 2021, i durant el segon trimestre va accentuar l'expansió (19,7 % interanual). Durant el tercer trimestre el seu creixement interanual és positiu (3,3 %), gràcies a la recuperació en la demanda interna i pel dinamisme en les exportacions de béns. No obstant això, comença a detectar-se un afebliment a causa dels problemes d'aprovisionament i per l'encariment energètic a escala global. Altres indicadors del sector confirmen aquesta tendència, comuna a escala europea, de manera que el VAB industrial es modera.

Evolució del VAB per grans sectors econòmics
(% de variació interanual)

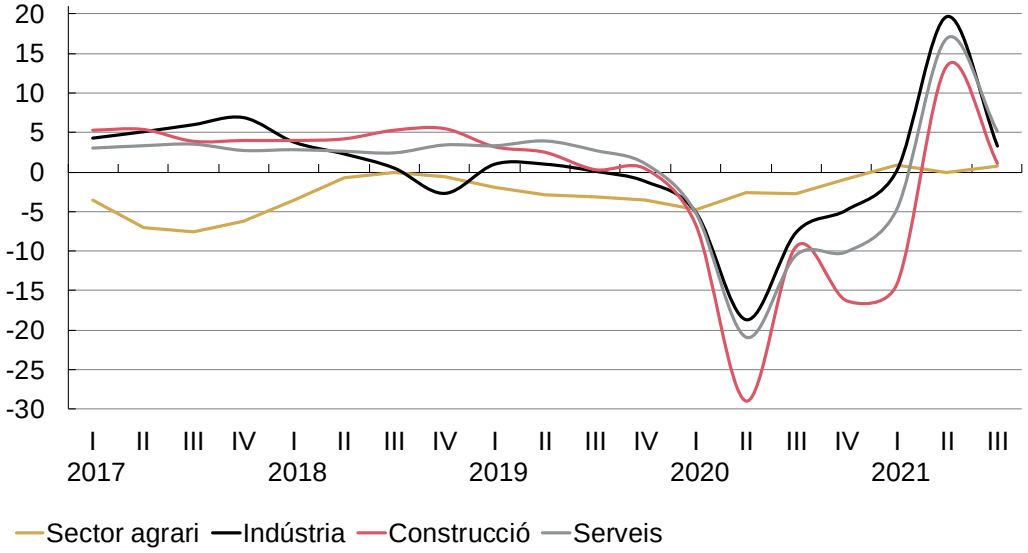

Font: Idescat.

El problema dels colls d'ampolla en els components per al sector manufacturer és d'abast global. Segons les enquestes d'opinió de la Comissió Europea, al juliol un 40 % de les empreses manufactureres de la UEM declarava enfrontar-se a escassetat de material, molt per sobre del 7 % de finals del 2020. En principi, una part d'aquests desajustos (l'escassetat de determinats components- semiconductors, fusta, metalls industrials, etc.-, o l'augment de costos del trànsit marítim) es perceben com a transitoris. Tenen a veure en part amb disrupcions en l'oferta global per la pandèmia i amb la forta recuperació de la demanda de determinats productes (com els dispositius digitals). Això ha conduït a demores en la producció a determinats sectors, així com tensions a l'alça en els costos de producció. Es confia que aquests problemes es vagin resolent a mesura que l'oferta es vagi ajustant al

nou context. Pel que fa a l'encariment energètic, derivat en part de l'alça en els preus del gas natural, podria tenir elements més permanents associats a la transició energètica i també derivat de les baixes inversions realitzades en determinats combustibles fòssils durant els últims anys. En aquest sentit, aquesta publicació inclou el requadre "L'augment dels preus de l'energia", que analitza els problemes a escala global i el creixement especialment intens del preu de l'electricitat en el cas del mercat espanyol.

La producció industrial continua amb un creixement positiu, però s'alenteix de manera generalitzada als països de la UEM, i també a Catalunya

Pel que fa al principal indicador d'activitat del sector industrial, l'índex de producció industrial mostra un creixement interanual notable (d'un 4,3 % segons la darrera dada, d'agost, de l'índex corregit d'efectes calendari), però comença a detectar-se una desacceleració relacionada amb els factors comentats a l'anterior paràgraf. La pèrdua d'impuls en la producció industrial és un element comú a la majoria d'economies de la zona euro, si bé segons les darreres dades el creixement a Catalunya és una mica més alt que a França, Itàlia, Alemanya o Espanya.

Evolució de la producció industrial a la zona euro
(mitjana de les dades mensuals del període, % de variació interanual)

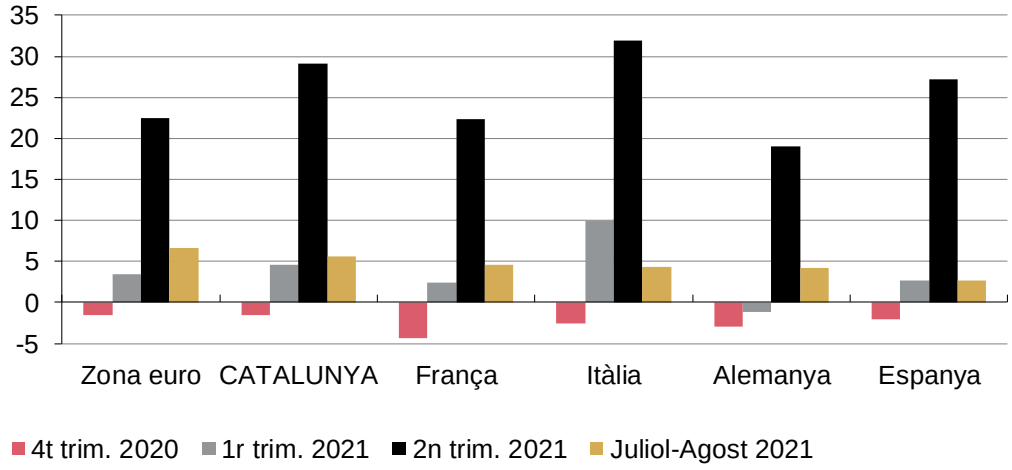

Nota: Dades amb els efectes de calendari corregits.
Font: Idescat, INE i Eurostat.

Per branques, destaca la recuperació de la producció als productes minerals no metàl·lics, farmacèutica i química

La informació per a Catalunya per branques industrials (mesurada amb l'índex de producció industrial sense ajust de calendari, en acumulat fins al mes d'agost) mostra creixements acumulats al llarg

del 2021 positius a gairebé tots els sectors en comparació amb el mateix període del 2020. Tot i això, és interessant complementar amb la variació respecte al mateix període del 2019, abans de la pandèmia. D'acord amb aquestes dades, podem veure que hi ha sectors que l'any 2021 creixen amb intensitat, i també per sobre de la producció que mostraven el 2019, com ara els productes minerals no metàl·lics, la farmacèutica i la química. En canvi, hi ha branques industrials amb una producció encara inferior a abans de la pandèmia, com el material de transport, o el tèxtil i confecció.

D'altra banda, els problemes de subministrament en determinats components afecten especialment a algunes branques industrials (de fet, algunes plantes ja han hagut de realitzar alguns tancaments puntuals o ERTOs per aquest motiu), i caldrà seguir de prop l'evolució durant els propers mesos. Un treball recent del Banc d'Espanya apuntava a que, dins de l'Estat espanyol, els sectors més afectats serien el de cautxú i plàstic, material i equipament elèctric i els vehicles de motor.

Evolució de la producció industrial. Acumulat gener-agost de 2021
(variació respecte al mateix període de 2019 i 2020, en %)

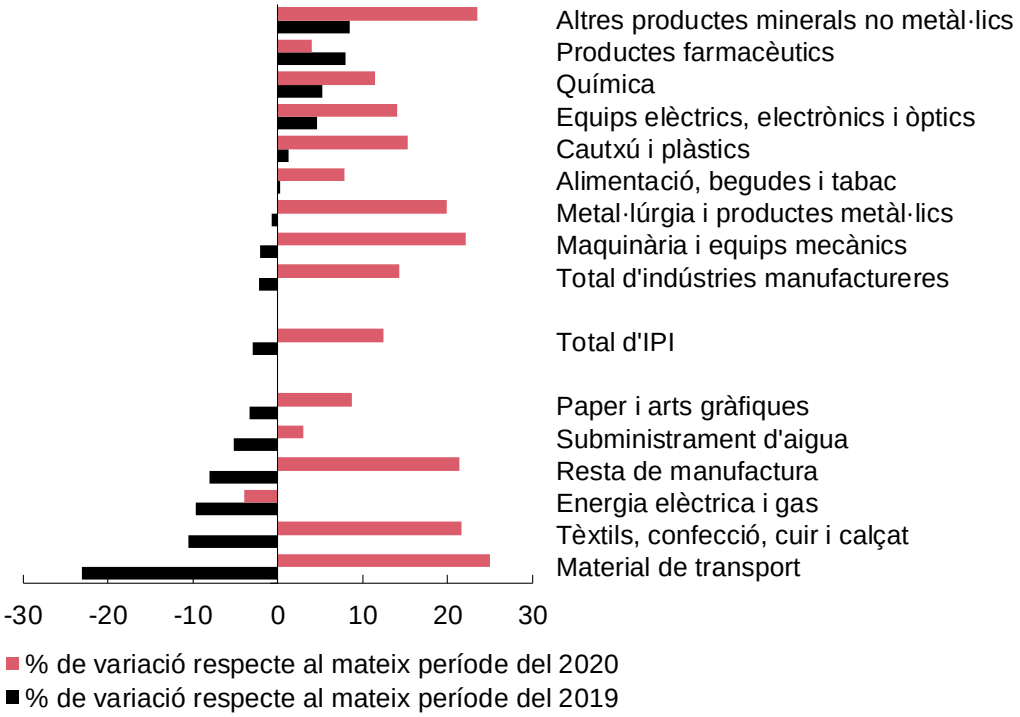

Font: Idescat i INE.

La construcció comença a notar l'encariment en els materials i subministraments, i situa el seu ritme de creixement en un 1,1 % interanual

El sector de la construcció havia recuperat el creixement interanual positiu durant el segon trimestre del 2021 (+15,4 %), després de la

forta contracció del VAB que havia registrat durant el 2020 (d'un -15,4 %). Tot i això, durant el tercer trimestre del 2021 el sector ha moderat el creixement, fins a un 1,1 % interanual. Una part de la desacceleració s'explica per un desfavorable efecte base (l'any passat, durant el tercer trimestre, el sector de la construcció va experimentar un rebot molt intens després de superar la primera onada), però els indicadors del sector també apunten a un cert alentiment.

La major part d'indicadors de la construcció, com l'afiliació o els visats de nova construcció i reforma, mostren un creixement més feble que mesos enrere

En general, els indicadors d'activitat del sector, com ara el consum de ciment, l'afiliació o els visats de construcció, presenten un creixement interanual positiu (3,1 %), però més lent que el trimestre anterior. Els visats de nova construcció fins a l'agost creixen un 15,6 % anual, si bé es detecta un alentiment significatiu en les dues darreres dades mensuals. El creixement de l'afiliació a la construcció també perd impuls (3,1 % interanual el tercer trimestre, enfront l'augment de més d'un 6 % durant el segon). El consum de ciment també ha mostrat un creixement força estancat els darrers mesos. Paral·lelament, l'encariment i problemes d'abastiment d'alguns materials claus per al sector (com la fusta, l'acer o l'alumini) està provocant retards en obres i augments en els costos de producció. En canvi, sí que s'aprecia una tendència positiva en la licitació oficial, que registra un creixement notable (augmenta un 67,3 % anual en valors acumulat fins a l'agost).

Projectes visats pels col·legis d'arquitectes tècnics
(% de variació interanual)

	Habitatge nou	Habitatge nou i reforma
2016	38,1	16,5
2017	34,7	15,2
2018	28,0	12,6
2019	6,8	17,0
2020	-24,1	-17,7
2021 (gener-agost)	15,6	14,8

Font: Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana.

En canvi, al mercat immobiliari les vendes d'habitatges nous i de segona mà han seguit mostrant força dinamisme, i ja recuperen els valors prepandèmia

Amb tot, diversos indicadors del mercat immobiliari continuen mostrant dinamisme, de manera que suggereixen que la desacceleració en el sector de la construcció respon més a problemes d'oferta que de demanda. Les xifres de compravendes d'habitatge, tant de nou com d'usat han seguit amb augments notables, i en acumulat de gener a l'agost superen les xifres que es registraven al mateix període del 2019. Pel que fa als preus de l'habitatge, les dades només arriben al segon trimestre del 2021, i mostren com els preus de l'habitatge nou tornen a accelerar-se fins a un 6,5 % interanual, després d'haver anotat al primer trimestre l'augment interanual més baix des del 2014, d'un 2,7 %.

Els serveis mostren un creixement notable (5,1 % interanual), i prenen el relleu com el sector que genera més creixement

El sector serveis va registrar una recuperació significativa durant el segon trimestre del 2021, quan l'aixecament de gran part de restriccions i la mobilització de part de la demanda embassada o retinguda durant la pandèmia van dinamitzar el sector (amb una taxa interanual d'un 16,9 %). Durant el tercer trimestre del 2021 el sector serveis ha seguit amb la dinàmica positiva, i el seu creixement interanual ha estat d'un 5,1 %. Així, prenen el relleu com a sector més dinàmic, amb un impuls força generalitzat per subsectors, si bé la recuperació sobretot ha guanyat ritme en aquells serveis presencials que ara ja no tenen restriccions (com l'hostaleria o el lleure).

Indicadors d'activitat de mercat del sector de serveis
(mitjana mòbil de tres mesos, % de variació interanual)

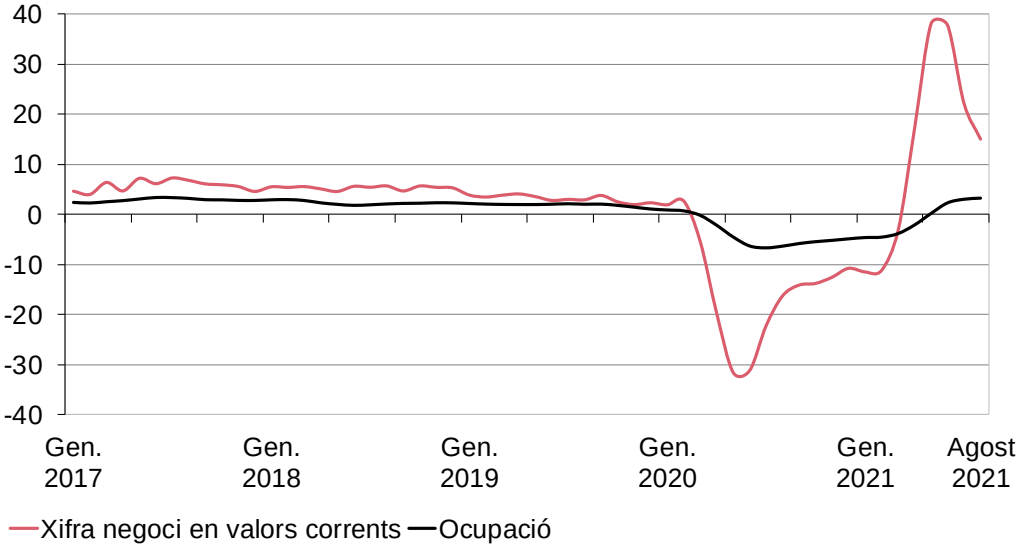

Font: INE.

L'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS), que proporciona informació sobre la xifra de negoci de les empreses de serveis de mercat, mostra que el creixement interanual continua sent rellevant (cal recordar que el creixement interanual del segon trimestre també era molt alt perquè es comparava amb el moment de confinament més dur de l'any 2020). Segons la darrera dada, d'agost del 2021, augmenta un 15,7 % interanual. Tot i això, l'indicador encara és aproximadament un 2,8 % inferior al nivell que presentava l'any 2019 a aquestes alçades d'any.

El creixement dels serveis és relativament generalitzat per branques

L'IASS per subsectors mostra un creixement interanual positiu a totes les branques, amb un augment especialment intens al transport i emmagatzematge i a l'hostaleria (totes dues amb creixements interanuals superiors al 30 %). Al mateix temps, s'observa un creixement una mica més suau que en mesos anteriors a les activitats professionals, administratives, i a la informació i comunicacions. Les dades d'afiliació de les branques de serveis també confirmen la millora en branques com l'hostaleria, els serveis d'allotjament, el comerç, i les activitats artístiques i recreatives. També es manté l'impuls en activitats professionals, tecnològiques i en serveis empresarials, així com en les branques més lligades als serveis de no mercat, com la sanitat i l'administració pública.

Evolució positiva del turisme a Catalunya durant l'estiu: el turisme domèstic assoleix màxims, mentre que el turisme estranger encara és molt inferior als valors prepandèmia, tot i la millora dels mesos recents

Tot i la millora de la situació sanitària des de la primavera del 2021, els fluxos turístics a escala internacional es recuperen de manera lenta. A Catalunya la campanya d'estiu ha mostrat uns resultats força favorables i millor del que s'esperava fa uns mesos. Durant el tercer trimestre s'han produït augments molt destacats en les pernoctacions hoteleres a Catalunya, tant de turisme català, com de la resta de l'Estat, com de turisme estranger. Tot i això, destaca en particular el bon comportament del turisme català, amb unes pernoctacions que arriben a màxims en la sèrie històrica: durant el tercer trimestre superen en més d'un 20 % les pernoctacions que es registraven al mateix trimestre del 2019, i ja representen més d'un 30 % del total pernoctacions. El turisme de la resta d'Espanya també supera en un 3,1 % els registres corresponents del 2019.

En canvi, les pernoctacions de turisme estranger, tot i que mostren un comportament molt més favorable que el 2020, encara són molt inferiors a les xifres de fa dos anys (un 61,5 % més baixes). L'afluència de turistes estrangers i la despesa que generen també continuen amb xifres encara lluny dels valors prepandèmia, tot i la millora significativa dels mesos d'estiu. En particular, la recuperació és més feble en els segments de turisme de negocis i urbà. Per països, es recupera en major mesura el turisme procedent dels països de la UE que tradicionalment han estat els principals mercats emissors per a Catalunya (França, Països Baixos, Alemanya, etc.), i destaca el descens de visitants del Regne Unit. En definitiva, la recuperació del turisme estranger dependrà en gran mesura de si amb la millora de la situació de la pandèmia i amb els avanços en vacunació es restaura la confiança a escala global a l'hora de fer viatges internacionals.

Indicadors del sector turístic a Catalunya
(% de variació interanual)

Pernoctacions hoteleres	2020	Tercer trimestre del 2021	
		% de variació 2021/2020	% de variació 2021/2019
Turisme total	-77,1	132,6	-42,6
Turisme català	-43,0	35,5	21,6
Turisme de la resta d'Espanya	-67,7	185,2	3,1
Turisme estranger	-85,5	267,5	-61,5
Turisme estranger	2020		Gener-agost 2021
		% de variació 2021/2020	% de variació 2021/2019
Nombre de turistes	-80,0	-10,7	-79,0
Despesa turística	-82,9	-9,8	-80,9

Font: Idescat.

El VAB del sector agrari creix un 0,8 % interanual el tercer trimestre del 2021

Pel que fa a l'evolució del sector agrari i pesquer, el seu VAB en volum torna a registres positius, i passa d'un -0,1 % interanual el segon trimestre a un 0,8 % el tercer trimestre.

El clima empresarial mostra la percepció més favorable des de finals del 2019, però les expectatives per al quart trimestre són una mica menys optimistes

L'indicador de clima empresarial del tercer trimestre del 2021 és un reflex de la recuperació després de la pandèmia. La percepció de la marxa del negoci a les empreses catalanes durant el tercer trimestre és

de 4,1 punts de saldo de respostes positives menys negatives. És el saldo més positiu des del quart trimestre del 2019 (el segon trimestre del 2021 el saldo va ser per primera vegada positiu, de 0,1 punts). La majoria de sectors presenta saldos favorables, excepte l'hostaleria que segueix amb un saldo negatiu (-17,4), mentre que al comerç s'estanca la millora.

De cara al quart trimestre del 2021, les expectatives empresarials mostren un saldo positiu, (+4,3 punts), però per primera vegada des de l'esclat de la crisi de la COVID es produeix un lleu retrocés (les expectatives per al tercer trimestre eren de 6,0 punts). Destaca el to menys optimista en el comerç i en l'hostaleria. També destaca l'expectativa d'augment en el nivell de preus, en particular al comerç i a la indústria.

El conjunt d'Espanya presenta un indicador de clima empresarial més negatiu que a Catalunya, tant pel que fa a la situació del tercer trimestre (-2,3 punts) com en les expectatives de cara al quart trimestre del 2021 (-2,6 punts).

Les dades de PIB pel costat de la demanda, que arriben al segon trimestre, mostren una recuperació del consum privat i de la inversió, sobretot en béns d'equipament

Pel que fa al PIB pel costat de la demanda, encara no hi ha dades del tercer trimestre. La informació del segon trimestre del 2021 mostra com la major part de components van recuperar el creixement interanual positiu, per la millora en l'activitat econòmica i pel favorable efecte base amb l'any abans. Sobretot va repuntar la despesa de les llars (27,2 % interanual el segon trimestre del 2021), seguida de la formació bruta de capital, amb un 19,1 %. Per components d'inversió, destaca el creixement més alt de la inversió en béns d'equipament (24,0 %), si bé la inversió en construcció també va mostrar un augment notable (17,1 %). La despesa en consum de les administracions públiques va seguir amb un augment significatiu (5,8 % interanual durant el segon trimestre).

Pel que fa a la demanda externa, les exportacions totals a l'estranger van millorar de manera significativa (36,6 % interanual) per dues raons. En primer lloc, pel dinamisme en les exportacions de béns i serveis no turístics (en particular de béns, tal com mostren les dades de duanes). En segon lloc, el consum dels estrangers al territori, un dels components del PIB que més es va enfonsar durant el 2020 pel col·lapse al turisme internacional, torna a un creixement positiu (elevat perquè es compara amb les xifres molt baixes de fa un any). Les

importacions totals de béns i serveis també mostren una dinàmica de creixement similar a la de les exportacions (+36,4 %).

Evolució del PIB de Catalunya

Dades amb els efectes estacionals i de calendari corregits (% de variació interanual)

	2019	2020	2020		2021	
	Mitjana anual	Mitjana anual	Tercer trimestre	Quart trimestre	Primer trimestre	Segon trimestre
Demanda interna	1,6	-9,5	-7,9	-7,0	-2,3	20,5
Despesa en consum de les llars	0,8	-12,5	-10,0	-10,0	-3,4	27,2
Despesa en consum de les administracions públiques[1]	2,7	5,1	4,8	6,0	2,7	5,8
Formació bruta de capital[2]	2,8	-13,6	-13,1	-10,4	-4,0	19,1
Béns d'equipament i altres actius	3,6	-11,5	-13,0	-4,0	4,2	24,0
Construcció	-1,5	-14,7	-10,5	-15,9	-11,3	17,1
Saldo exterior[3, 4]	0,6	-3,3	-2,8	-2,9	-1,8	0,9
Saldo amb l'estranger[4]	0,7	-3,0	-1,6	-2,2	-0,3	2,0
Exportacions totals de béns i serveis	3,7	-22,6	-21,2	-11,8	-4,9	36,6
Exportacions de béns i serveis	3,7	-11,5	-9,8	-2,3	3,7	29,6
Consum d'estrangers al territori	3,6	-80,1	-78,2	-90,2	-93,5	728,1
Importacions totals de béns i serveis	2,3	-18,7	-21,2	-7,7	-4,6	36,4
Importacions de béns i serveis	2,2	-15,7	-17,6	-3,2	-0,4	34,9
Consum dels residents a l'estranger	5,0	-67,0	-74,4	-87,9	-81,4	179,8

[1] Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

[2] Inclou la variació d'existències.

[3] Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

[4] Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

Pel que fa als indicadors avançats de demanda del tercer trimestre, la despesa presencial en targetes segueix millorant, i se situa en valors més d'un 20 % superiors als del 2019

Pel que fa als indicadors pel costat de la demanda corresponents al tercer trimestre del 2021, mostren senyals mixtos. Destaca el to positiu de les dades de despesa presencial en targetes a Catalunya que publica el BBVA, que assenyalen a una nova millora durant el tercer trimestre. Aquesta despesa es recupera en un context d'eliminació de les restriccions, i se situa al voltant del 25 % per sobre de la despesa que es registrava al mateix trimestre del 2019, abans de la pandèmia (al marge que una part de l'increment es derivi d'un guany de pes de les targetes com a mitjà de pagament).

El comerç al detall alenteix el seu creixement, mentre que les matriculacions de turismes cauen amb força pels problemes en l'oferta i els retards en els lliuraments

L'índex de comerç al detall en preus constants segueix amb un creixement interanual encara positiu a Catalunya (d'un 0,9 % durant el tercer trimestre), però l'increment és relativament baix. Per epígrafs, amb dades del setembre, continua destacant el creixement de l'equipament personal i de l'equipament de la llar, mentre que la resta de categories mostra caigudes.

Indicadors de demanda
(% de variació interanual)

		Matriculacions	
	Comerç al detall*	Turismes	Vehicles de càrrega
2020			
1r trimestre	-3,2	-34,3	-34,5
2n trimestre	-18,8	-67,6	-58,8
3r trimestre	-6,5	-13,4	-11,9
4t trimestre	-4,5	-13,9	-4,3
2021			
1r trimestre	-2,8	-15,3	17,9
2n trimestre	16,4	87,7	83,0
3r trimestre	0,9	-29,9	-25,7

* Índex general sense estacions de servei a preus constants.
Font: INE i Direcció General de Trànsit.

Durant el tercer trimestre del 2021 també destaca la caiguda intensa en les matriculacions de turismes i de vehicles de càrrega, però en aquest cas s'explica principalment per problemes en l'oferta per abastir la demanda actual, derivats de les tensions en les cadenes globals de subministraments.

En relació amb el comportament de la demanda exterior a Catalunya, tal com es comenta al tercer capítol d'aquesta publicació, les dades disponibles de comerç exterior de béns per al 2021 segueixen mostrant una tendència molt positiva en les exportacions catalanes de béns, que tornen a valors rècord, més d'un 6 % per sobre del que es registrava en el mateix període del 2019. En canvi, el comerç exterior de serveis és la part amb una recuperació més lenta, sobretot la relacionada amb el turisme internacional, tot i la millora registrada els mesos d'estiu.

Requadre 1. Previsions macroeconòmiques de l'economia catalana (2021-2022)

La crisi sanitària del 2020 va frenar un cicle expansiu de 6 anys de creixement ininterromput de l'economia catalana, en què el PIB havia crescut un 2,8 % de mitjana, gairebé un punt percentual per sobre del de la zona euro. L'activitat va caure un 11,5 % el 2020, un descens superior al de la zona euro (-6,6 %). Aquesta diferència s'explica sobretot per l'evolució epidemiològica i per les diferències en l'estructura productiva. La afectació més gran de la pandèmia va requerir mesures de contenció més severes que van limitar la mobilitat i l'activitat. També va ser determinant el pes més elevat a Catalunya de les activitats més exposades a la interacció social, i en particular la importància del turisme estranger.

La situació de l'economia catalana des de principi d'any suggereix una recuperació que es va estenent progressivament al conjunt d'activitats

En el primer semestre del 2021 el PIB català avança a un ritme mitjà del 6,6 % interanual, i per tant reprèn la recuperació interrompuda per la segona i tercera onada de la pandèmia. La millora de l'evolució epidemiològica i l'avanç de la vacunació a partir de la primavera del 2021 van permetre l'aixecament de restriccions durant el segon trimestre. En aquest context, el PIB va registrar un creixement del 3,9 % intertrimestral, gràcies a l'impuls del sector de serveis i la indústria. A diferència dels trimestres anteriors, la recuperació es va estendre al conjunt de serveis de mercat, tot i que amb diferències remarcables entre branques.

A curt termini, la informació econòmica més recent convida a l'optimisme, una valoració que es basa en el dinamisme del consum, el mercat de treball i el sector exterior. Els indicadors avançats de consum continuen assenyalant un creixement notable els mesos recents. Les dades de mercat de treball també són favorables, amb un avanç interanual de l'afiliació del 3,5 % el setembre. Si ho comparem amb els nivells prepandèmia, l'afiliació a tancament de setembre se

situa un 0,6 % per sobre de la del setembre de 2019. El nombre de treballadors en ERTO, per la seva banda, ha seguit disminuint el setembre i se situa en 47.949 persones, el nivell més baix des de l'inici de la pandèmia per sisè més consecutiu. Pel que fa al sector exterior, les exportacions de béns continuen la seva expansió destacada, i en termes acumulats fins a l'agost sobrepassen en valors corrents els registres de 2019 (en un 6,6 %). Les importacions de béns, per la seva banda, avancen a un menor ritme que les exportacions, i encara són inferiors als nivells acumulats del mateix període del 2019 (en un - 9,1 %). Amb tot, els problemes d'abastiment global estan impactant sobretot en les branques manufactureres, un factor que pot rebaixar transitòriament el ritme d'expansió d'ambdós fluxos. Finalment, cal esmentar la recuperació progressiva del turisme estranger des del mes de maig. El nombre de turistes estrangers l'abril del 2021 era tan sols un 5,6 % dels que es rebien el mateix mes del 2019, mentre que a l'agost ja representaven un 45,5 % dels que es rebien el 2019.

Així doncs, la situació de l'economia catalana ja entrat l'any 2021 suggereix una recuperació que es va estenent progressivament al conjunt d'activitats. A continuació, es fa esment dels principals supòsits i determinants de l'escenari macroeconòmic, així com dels riscos que es preveuen.

L'escenari macroeconòmic assumeix, en primer lloc, una evolució epidemiològica favorable que permet anar relaxant unes mesures de contenció que cada vegada són més moderades. Es tracta d'un escenari en què la incertesa econòmica i sanitària es redueix, i els efectes permanents sobre l'activitat i el mercat de treball són limitats. En segon lloc, es contempla un impacte positiu del programa *Next Generation EU*, si bé es desplaça en part des del 2021 cap al 2022, per l'endarreriment en l'execució dels fons. En tercer lloc, s'assumeix un impuls notable del consum de les llars que procedeix en bona part de l'estalvi acumulat durant la pandèmia i la recuperació sostinguda del mercat de treball, un impuls que s'aniria moderant al llarg del 2021 i 2022. En quart lloc, s'assumeix una recuperació progressiva del turisme estranger fins a assolir els nivells previs a la pandèmia el 2023, en línia amb els supòsits del Banc d'Espanya. En cinquè lloc, tot i els colls d'ampolla a escala global i l'alça en el cost de transport marítim, cal sumar-hi una evolució relativament favorable dels principals mercats d'exportació de béns, com mostren les darreres previsions del comerç mundial. L'OMC suggereix un creixement del volum de comerç mundial de béns del 10,8 % el 2021 i del 4,7 % el 2022. En darrer terme, cal destacar també el suport de la política monetària i fiscal a la recuperació, que segueixen amb una orientació expansiva, tot i els anuncis d'una retirada gradual dels estímuls.

El balanç de riscos de l'escenari macroeconòmic és equilibrat, en un context on encara predomina la incertesa

Aquestes projeccions s'emmarquen en un context on encara predomina la incertesa, amb un balanç de riscos equilibrat. A la baixa, cal destacar els problemes d'abastiment global (en principi, de caràcter transitori), les pressions inflacionistes (i en especial l'alça en el preu de l'energia i les matèries primeres), els riscos i les vulnerabilitats en les activitats més colpejades per la crisi, i els efectes del Brexit, encara incerts. A l'alça, cal anotar el progrés i eficàcia de la vacunació (fins al moment elevada, com s'ha posat en relleu en la contenció de la darrera onada), l'evolució favorable dels indicadors de conjuntura més recents, i per acabar, però no menys important, el potencial del pla de recuperació europeu i les reformes associades.

Les previsions es revisen a l'alça en relació amb l'escenari macroeconòmic del maig. L'avanç del PIB del 2021 es basa en la recuperació progressiva del consum de les llars i la inversió

Les previsions de l'economia catalana elaborades pel Departament d'Economia i Hisenda assenyalen per al 2021 un creixement del 6,4 %, quatre dècimes per sobre de la previsió publicada el maig d'enguany. Aquest rebot recull tant la recuperació parcial de la demanda interna (amb una aportació favorable de 6,2 punts) com el reequilibri de la demanda externa (amb una aportació favorable de 0,3 punts). La millora de la demanda interna reflecteix sobretot la recuperació del consum de les llars (amb un creixement del 7,9 %) i de la formació bruta de capital (amb un avanç del 8,3 %). La reactivació del consum de les llars està molt vinculada a la millora de la confiança sobre la situació econòmica i sanitària, i en especial a l'avanç de la vacunació i el relaxament de les restriccions. A principis d'octubre un 72,6 % de la població de Catalunya ha rebut la pauta completa. També es recolza en la mobilització gradual de l'estalvi acumulat durant la pandèmia i la recuperació sostinguda del mercat de treball. Amb tot, l'augment de les pressions inflacionistes al llarg de l'any podria suposar un afebliment transitori de la renda disponible de les llars.

La recuperació de la inversió es basa en la disminució de la incertesa i unes condicions financeres favorables, en un context en què augmenta la demanda final i el grau d'utilització de la capacitat productiva. La progressiva implementació del pla europeu de recuperació ha de permetre impulsar la formació bruta de capital en el darrer trimestre de l'any i sobretot el 2022. Pel que fa al consum de les administracions públiques es projecta una progressiva desacceleració (amb un augment del 3,5 %), després de la resposta més expansiva del 2020 (amb un

creixement del 5,1 %). Les exportacions totals de béns i serveis avançarien un 11,1 %, a un ritme molt semblant al de les importacions totals, de l'11,5 %. Cal distingir, però, el repunt intens de les exportacions de béns, en contrasta amb una recuperació més gradual del turisme estranger, que ha rebut amb més intensitat l'impacte de les restriccions als moviments internacionals de persones. Per la seva banda, l'avanç de les importacions s'explica pel dinamisme de la demanda final, tot i la incidència creixent dels problemes d'abastiment a escala global.

Previsions macroeconòmiques de Catalunya

		2020	2021 (p)	2022 (p)
PIB	% de variació en volum	-11,5	6,4	6,4
PIB	Milions d'euros	224.125	241.615	261.953
Demanda interna	Aportació al creixement	-8,2	6,2	5,5
Despesa en consum de les llars	% de variació en volum	-12,5	7,9	5,9
Despesa en consum de les administracions públiques[1]	% de variació en volum	5,1	3,5	1,6
Formació bruta de capital[2]	% de variació en volum	-13,6	8,3	11,9
Saldo exterior	Aportació al creixement	-3,3	0,3	0,9
Saldo amb l'estranger	Aportació al creixement	-3,0	0,5	1,1
Exportacions totals de béns i serveis	% de variació en volum	-22,6	11,1	10,7
Importacions totals de béns i serveis	% de variació en volum	-18,7	11,5	9,0
Saldo amb la resta d'Espanya	Aportació al creixement	-0,3	-0,2	-0,2
Llocs de treball creats[3]	Milers	-310,0	146,9	124,4
Llocs de treball creats[3]	% de variació	-9,0	4,7	3,8
Taxa d'atur	aturats / població activa (%)	12,6	12,1	11,2

(p) Previsions d'octubre del 2021.

[1] Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

[2] Inclou la variació d'existències.

[3] En termes equivalents a temps complet.

Font: Idescat, INE i Generalitat de Catalunya (Departament d'Economia i Hisenda).

La inversió i la demanda externa tindran més protagonisme el 2022, un any en què el PIB català recuperaria el nivell del 2019

Les previsions d'activitat per al 2022 suggereixen el mateix ritme d'avanç del PIB que el 2021, del 6,4 % (1,2 punts per sobre de les previsions del maig), amb una aportació inferior de la demanda interna (de 5,5 punts) però superior de la demanda externa (de 0,9 punts). El 2022 s'espera més protagonisme de la formació bruta de capital (amb un augment de l'11,9 %), gràcies sobretot als fons europeus NGEU, alhora que es manté un impuls destacat del consum

de les llars (amb un increment del 5,5 %). El creixement del consum de les administracions públiques manté la desacceleració iniciada el 2021, fins a l'1,6 %. Els fluxos amb l'estranger es mantindrien en taxes similars a les del 2021, tot i que una mica més moderades, del 10,7 % per a les exportacions totals de béns i serveis i del 9,0 % per a les importacions. En aquest sentit, cal destacar l'impuls del consum dels estrangers, gràcies a la recuperació dels principals mercats emissors de turistes que es troben, a grans trets, en un procés de vacunació avançat.

En conjunt, les previsions macroeconòmiques per a l'economia catalana ens indiquen que el 2021 l'economia catalana estaria un 5,8 % per sota dels nivells del 2019, i el 2022 el PIB recuperaria els nivells prepandèmia. La revisió a l'alça de les previsions macroeconòmiques, per tant, suggereix un avançament del ritme de recuperació de l'economia catalana, respecte de les previsions presentades al maig.

Evolució del PIB en volum de l'economia catalana
(índex 2019=100)

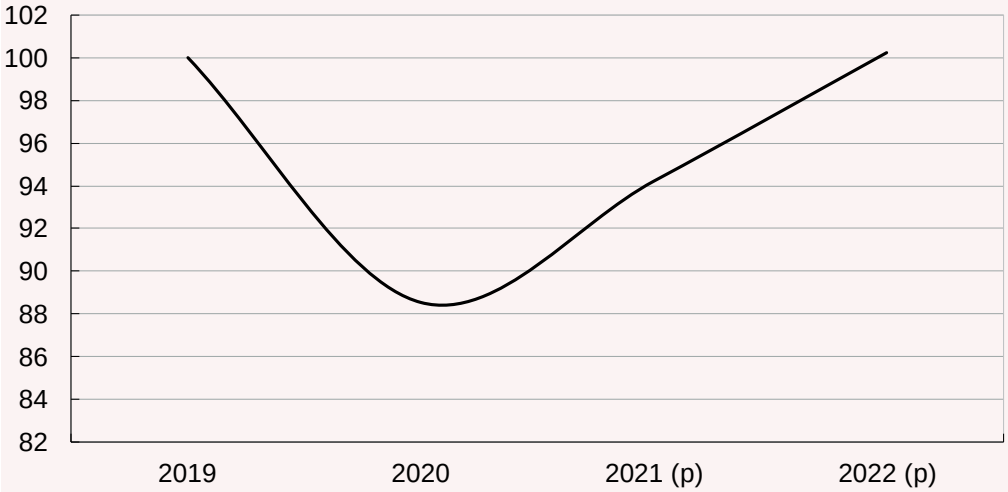

(p) previsions d'octubre del 2021.
Font: Idescat i Generalitat de Catalunya (Departament d'Economia i Hisenda).

La recuperació sostinguda del mercat de treball permetria reduir gradualment la taxa d'atur, fins al 12,1 % el 2021 i l'11,2 % el 2022

Les previsions sobre el mercat de treball del 2021 apunten a un augment notable de l'ocupació equivalent a temps complet (4,7 %), després de caiguda intensa del 2020 (-9,0 %). Aquest avanç de l'ocupació a temps equivalent, que suposaria la creació d'uns 147.000 llocs de treball, seria menys intens que el del PIB, i per tant la productivitat aparent del treball milloraria, en línia amb el patró procíclic dels països de l'entorn. Aquesta dinàmica, juntament amb

l'increment de la població activa (que es recupera després del descens registrat el 2020), condueix a una disminució moderada de la taxa d'atur, fins al 12,1 %.

Les previsions per al 2022 suggereixen un creixement més moderat de l'ocupació equivalent a temps complet, del 3,8 %, que, es tradueix en la creació d'uns 124.000 llocs de treball. Això permetria un descens de la taxa d'atur, fins a l'11,2 %, una taxa molt propera a la del 2019 (11,0 %).

3.
Comerç exterior

Les perspectives per al conjunt del 2021 apunten a una recuperació del comerç internacional més intensa que la de l'activitat mundial, en un context de riscos creixents

La crisi de la COVID-19 va afectar de ple el comerç entre països el 2020, amb interrupcions abruptes en les cadenes de valor global i afectacions en la mobilitat internacional de les persones i en la confiança de les llars i empreses. La caiguda dels fluxos del comerç internacional va ser més intensa que no pas la contracció en termes de PIB. L'any 2020, segons el *World Economic Outlook* de l'FMI d'octubre del 2021, el volum del comerç mundial de béns i serveis es va reduir un 8,2 %, mentre que la caiguda del PIB mundial fou del 3,1 %. No obstant això, les previsions per a 2021 apunten també a una recuperació del comerç (9,7 %) més alta que la de l'output mundial (5,9 %).

Els indicadors del comerç han mostrat una evolució molt favorable durant la primera meitat del 2021, una dinàmica que s'ha alentit en el tercer trimestre, en un context on ha augmentat la incertesa i els riscos. En primer lloc, des de finals del 2020 cal fer notar els desajustos entre la mobilització dels estalvis retinguts durant la pandèmia i la capacitat de resposta de l'oferta, sobretot en algunes branques de la indústria manufacturera. En segon lloc, l'increment dels preus de l'energia i altres matèries primeres també estan augmentant la pressió sobre el teixit productiu. En tercer lloc, cal destacar les tensions derivades de l'auge del comerç electrònic i la creixent demanda interna xinesa. Finalment, també cal posar de manifest els desajustos en el transport marítim que han multiplicat el seu cost.

El comerç de béns mostra un fort impuls en el que va de 2021 que contrasta amb el menor creixement del comerç de serveis, llastat pel turisme

Els intercanvis en l'àmbit internacional entre gener i agost de 2021 han crescut un 12,4 % en comparació amb el 2020, i un 3,5 % per sobre del 2019. Les últimes dades disponibles al *World Trade Monitor* del CPB, mostren una moderació en l'avanç del comerç mundial a partir del juny, després de l'efecte base que suposa la comparació amb els mesos del 2020 en què es van implementar les mesures més restrictives.

Evolució del comerç mundial de béns per àrea geogràfica
(contribucions al % de variació interanual de la mitjana mòbil de 3 mesos)

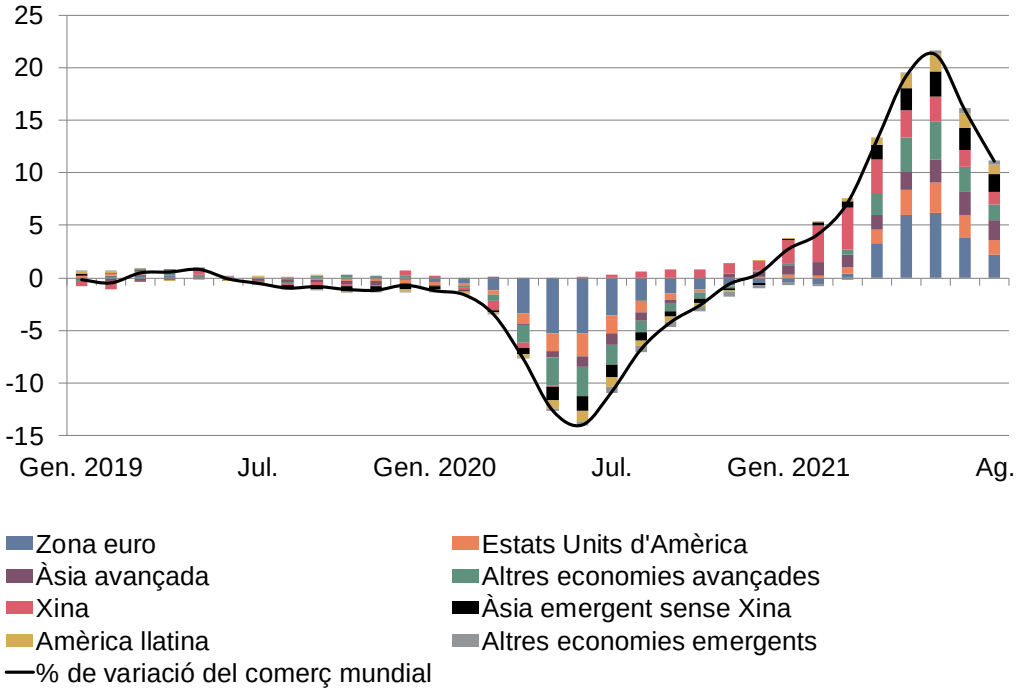

Font: CPB World Trade Monitor.

El comerç de serveis segueix amb signe negatiu (-9 % interanual el primer trimestre del 2021), segons l'OMC. La reducció s'explica principalment pels viatges, que cauen un 62 % condicionats per les restriccions a la mobilitat. Els serveis relacionats amb béns (-3 %), el transport (0 %) i altres serveis (6 %) presenten una dinàmica més estable.

La recuperació del comerç en el seu conjunt posa en relleu perspectives menys favorables per a les economies més dependents del turisme i dels serveis transfronterers. L'FMI projecta una recuperació més alentida en els països en què el turisme i els viatges representen un major percentatge del PIB. La recuperació global dels fluxos turístics està sotmesa a una elevada incertesa, en especial motivada per l'evolució de la pandèmia, sobretot en els països menys desenvolupats.

Els indicadors avançats del comerç exterior de béns de Catalunya suggereixen durant el tercer trimestre del 2021 un creixement moderat dels fluxos comercials

Abans d'entrar a analitzar amb més detall els fluxos duaners de Catalunya fins a l'agost de 2021, disposem d'alguns indicadors avançats que confirmen la recuperació del comerç de béns. D'una

banda, el tràfic de contenidors plens embarcats al Port de Barcelona, sense tares ni trànsits a ports tercers, mostra una evolució molt positiva en la variació interanual de gener a setembre de 2021, del 14,9 %, una dinàmica que permet sobrepassar el tràfic dels anys 2018 (màxim en la sèrie) i 2019. També el tràfic de contenidors plens desembarcats, d'importació, mostra una variació positiva d'un 16,6 % fins al tercer trimestre. No obstant això, l'avanç dels comptes trimestrals de l'INE suggereix un creixement més moderat el tercer trimestre, del 6,8% interanual en el cas de les exportacions de béns i del 8,4% en el de les importacions. A més, com assenyala el Banc d'Espanya en el seu informe trimestral, cal tenir presents els problemes d'abastament a les cadenes de subministrament, sobretot per a les indústries més integrades a les cadenes globals de valor, com l'automòbil.

Com a apunt addicional, cal comentar que les dades que ofereix el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme provinents del Departament de Duanes de l'AEAT s'han d'analitzar amb prudència, especialment en el cas de les importacions. El motiu és que en el moment de fer la declaració duanera (o de facilitar la informació estadística a Intrastat sobre les importacions provinents de la UE) és possible que no es conegui la destinació de consum final del bé. Aquest factor és especialment rellevant en el cas de Catalunya, ja que les importacions catalanes tenen un component de reexportació destacable, per la condició fronterera i per la rellevància del sector logístic.

Les exportacions de béns creixen amb força els vuit primers mesos del 2021, i sobrepassen en un 6,6% els nivells exportats en el mateix període del 2019

Segons les dades provisionals de duanes, l'any 2020 les exportacions catalanes de béns van caure un 10,3 % en termes corrents, mentre que les importacions van reduir-se un 18,2 %. Amb les dades acumulades entre gener i agost de 2021, les exportacions han rebotat un 25,7 % anual (per sobre del 22,1 % acumulat del conjunt de les exportacions espanyoles) i les importacions un 18,5 %. En el cas de les exportacions, en valors corrents s'assoleix un nou rècord en la sèrie, ja que se supera en un 6,6 % el valor corrent exportat entre gener i agost del 2019. En canvi, les importacions encara mostren un valor un 8,3 % menor al de 2019.

D'altra banda, les dades en termes de volum suggereixen una expansió més moderada de les exportacions i importacions. Tot i que no es disposa d'informació per a Catalunya sobre l'evolució dels fluxos comercials a preus constants, es pot fer una aproximació a partir de l'evolució dels preus del comerç de l'economia espanyola (que

augmenten fins a l'agost un 5,7 % interanual en el cas de les exportacions i un 6,7 % en el de les importacions). Tenint en compte aquesta evolució dels preus, les exportacions catalanes, en termes de volum, creixen un 18,9 % anual fins al mes d'agost, mentre que les importacions ho fan un 11,1 %.

Evolució del comerç de béns amb l'estranger
(mitjana mòbil de 12 mesos, % de variació interanual)

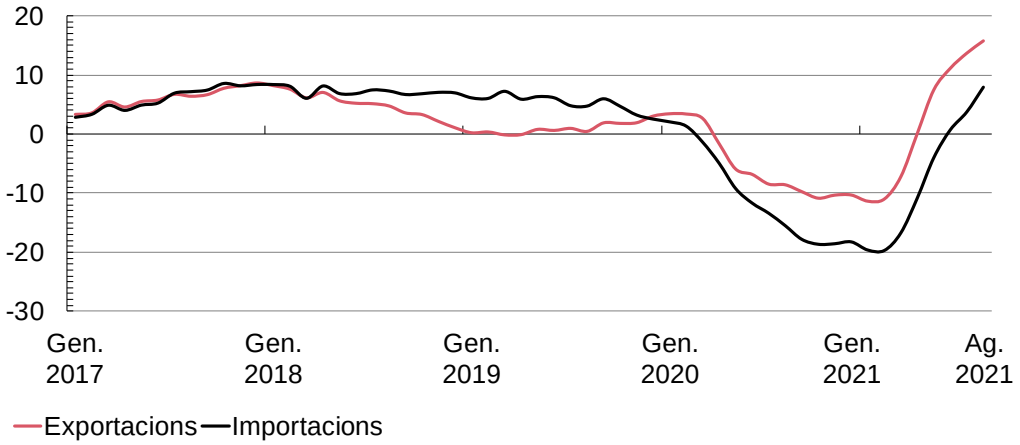

Nota: valors corrents. Les dades de 2020 i 2021 són provisionals.
Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions de béns augmenten de manera generalitzada per branques d'activitat

L'evolució de les exportacions els vuit primers mesos del 2021 continua sent molt favorable. En aquest període, la metal·lúrgia és la branca que creix amb més intensitat, en un 45,6 % interanual, seguida del sector dels vehicles, amb un creixement del 43,6 % interanual. Els productes energètics també mostren un creixement notable. L'evolució acumulada respecte de l'any 2019 posa en relleu que moltes branques superen ja el valor corrent exportat d'aquest període. Tant el sector agrari com l'alimentari incrementen les exportacions intensament respecte del mateix període acumulat del 2019, amb uns creixements del 24,4 % i del 22,0 % interbiennal, respectivament. En canvi, les exportacions de productes energètics se situen molt per sota (-35,2 % interbiennal). L'evolució interbiennal del sector de vehicles de motor també contrasta amb el creixement destacat que experimenta respecte al 2020, ja que el valor exportat se situa un 8,2 % per sota del mateix període del 2019.

Exportacions de béns per branques d'activitat
(valors corrents)

	2020			Gener-agost 2021	
	milions d'euros	% sobre el total	% de variació interanual	% de vaiació 2021/2020	% de variació 2021/2019
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	1.695,6	2,6	7,4	10,6	24,4
Productes energètics; extracció i refinació petroli	1.598,9	2,4	-46,8	38,5	-35,2
Alimentació i begudes	9.772,3	14,7	7,0	13,5	22,0
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	5.189,2	7,8	-17,8	26,9	-2,6
Indústries químiques	17.584,3	26,5	-4,0	20,4	14,3
Metal·lúrgia i productes metàl.lics	3.640,2	5,5	-14,0	45,6	17,4
Maquinària i equips mecànics	4.083,8	6,2	-11,2	28,1	6,8
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	858,4	1,3	-10,8	34,3	-3,2
Equips elèctrics i electrònics	4.511,0	6,8	-4,0	27,7	15,7
Vehicles de motor i altres materials de transport	8.973,2	13,5	-22,9	43,6	-8,2
Resta branques d'activitat	7.593,2	11,5	-9,0	30,0	11,6
No classificats	790,1	1,2	-25,4	-32,0	-46,5
Total	66.290,2	100,0	-10,3	25,7	6,6

Nota: Dades provisionals.
Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions de nivell tecnològic alt lideren la recuperació del comerç de productes industrials respectes als nivells prepandèmia

Les dades del 2020 van mostrar un fort impuls en l'exportació de productes farmacèutics, del 7,2 % anual. Això va suposar que les exportacions d'alt contingut tecnològic, que també inclouen els productes informàtics, electrònics i òptics, fossin les úniques que augmentessin (3,4 %) en el conjunt d'exportacions industrials (-10,2 %). Aquest lideratge en el creixement ja es va iniciar l'any 2019, abans de la crisi sanitària. Durant la primera meitat de 2021, aquest creixement s'ha mantingut (amb un avanç del 3,5 %).

Exportacions de productes industrials per nivell tecnològic
(valors corrents)

	2020			Gener-juny 2021	
	milions d'euros	% sobre el total	% de variació interanual	% de variació 2021/2020	% de variació 2021/2019
Nivell tecnològic alt	9.038	14,4	3,4	3,5	14,6
productes farmacèutics	6.790	10,8	7,2	-2,0	17,0
productes informàtics, electrònics i òptics	2.194	3,5	-5,9	27,1	8,1
altres	54	0,1	-34,2	-20,2	-17,0
Nivell tecnològic mitjà alt	27.446	43,6	-14,2	41,2	3,7
productes químics	10.789	17,1	-10,0	34,3	11,2
materials i equips elèctrics; maquinària i vehicles	15.658	24,9	-16,9	47,2	-0,7
altres	999	1,6	-12,3	30,8	1,1
Nivell tecnològic mitjà baix	8.318	13,2	-20,2	37,2	-1,0
cautxú i matèries plàstiques, productes minerals no metàl·lics i metal·lúrgia	5.067	8,1	-9,8	38,9	13,6
productes metàl·lics	1.662	2,6	-12,0	37,8	12,7
altres	1.589	2,5	-45,5	31,1	-37,7
Nivell tecnològic baix	18.116	28,8	-4,1	20,4	11,6
productes alimentaris, tèxtils, cuir i calçat, fusta i paper	16.637	26,4	-3,3	18,7	11,6
altres	1.479	2,4	-12,4	41,8	10,8
Total de productes industrials	62.917	100,0	-10,2	28,9	6,3

Nota: Dades provisionals.
Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions destinades als mercats de la UE tenen un millor comportament fins a l'agost

Les exportacions catalanes als mercats comunitaris mantenen una tendència a l'alça fins a l'agost, amb un creixement del 27,9 % interanual. Entre el principals socis comercials europeus, destaquen els creixements en els mercats d'Itàlia (35,3 %), França (25,9 %) i Alemanya (25,4 %). D'altra banda, les exportacions adreçades als països de fora de la UE augmenten un 22,5 %.

El creixement de les exportacions a la Xina continua en auge, el qual ja va ser molt destacat el 2020 (52,6 %), impulsat per l'exportació de productes càrnics que es va triplicar i enguany continuen en progressió, amb un creixement de les exportacions totals del 21,4 %. D'altra banda, també destaquen els creixements de les exportacions als EUA (21,7 %) i en especial a Amèrica llatina (31,7 %). Les exportacions al Japó repunten els darrers mesos, i augmenten un 11,0 % interanual.

Les exportacions també augmenten a bona part dels principals socis comercials respecte a l'any 2019. En aquest cas, també creixen més les exportacions dirigides a la UE (8,3 %) que a la resta del món (4,1 %). Fora de la UE destaca la variació negativa del valor exportat al Regne Unit (-11,6 %) i a l'Amèrica llatina (-6,2 %). Aquests retrocessos contrasten amb el creixement del valor exportat a la Xina, un 92,8 % interbiennal.

Exportacions de béns per àrees i països
(valors corrents)

			2020	Gener-agost 2021	
	milions d'euros	% sobre el total	% de variació interanual	% de variació 2021/2020	% de variació 2021/2019
Unió Europea	39.433	59,5	-9,8	27,9	8,3
Alemanya	6.883	10,4	-4,7	25,4	9,3
França	11.451	17,3	-7,0	25,9	10,7
Itàlia	5.778	8,7	-11,9	35,3	13,0
Portugal	4.213	6,4	-13,0	24,0	0,7
Països de fora de la UE	26.857	40,5	-11,1	22,5	4,1
Altres països i territoris d'Europa	9.168	13,8	-11,2	17,0	0,9
Regne Unit	3.303	5,0	-23,4	25,0	-11,6
Suïssa	3.071	4,6	-0,3	8,7	10,9
Amèrica del Nord	2.662	4,0	-9,7	22,7	8,8
EUA	2.427	3,7	-9,0	21,7	9,1
Amèrica llatina	3.362	5,1	-20,9	31,7	-6,2
Resta del món	11.666	17,6	-8,0	24,3	9,3
Japó	789	1,2	-10,9	11,0	-0,7
Xina	2.732	4,1	52,6	21,4	92,8
Total	66.290,2	100,0	-10,3	25,7	6,6

Nota: Dades provisionals.
Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les importacions de béns augmenten un 18,5 % fins a l'agost del 2021

Les importacions de béns augmenten un 18,5 % els vuit primers mesos de 2021, tot i que encara se situen per sota dels nivells del mateix període del 2019 (-8,3 %). L'any 2020, l'impacte de la crisi sanitària va rebaixar el valor dels productes importats en un 18,2 %.

L'evolució de les importacions mostra un creixement sostingut durant els darrers sis mesos, des del març, tot i que no tan marcat com el de les exportacions. L'aproximació realitzada a partir de l'evolució del

preus de les importacions estatals mostra, com s'ha indicat abans, una evolució de les importacions en termes constants d'un 11,1 %.

Les importacions evolucionen amb notables diferències segons les branques. Incrementen de manera destacada les importacions de productes energètics (44,0 %) i la branca de metal·lúrgia (41,0 %), els equips elèctrics, electrònics i òptics (37,8 %) i també les màquines d'oficina i instruments de precisió (21,8 %). Fins i tot les importacions del sector alimentari, que han presentat variacions interanuals negatives els primers mesos de l'any, experimenten un creixement positiu (14,9 %). La principal indústria importadora, la química, augmenta el valor importat en un 12,2 %.

El valor importat respecte els primers vuit mesos de l'any 2019 és encara un 8,3 % inferior, llastat en gran mesura per la importació de vehicles (-34,3 %), de productes energètics (-32,5 %) i de tèxtil (-19,2 %).

Importacions de béns per branques d'activitat
(valors corrents)

			2020	Gener-agost 2021	
	milions d'euros	% sobre el total	% de variació interanual	% de variació 2021/2020	% de variació 2021/2019
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	3.546	4,7	-1,3	14,9	12,9
Productes energètics; extracció i refinació petroli	4.203	5,5	-52,4	44,0	-32,5
Alimentació i begudes	6.146	8,1	-6,6	5,4	-1,7
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	7.513	9,9	-17,9	3,7	-19,2
Indústries químiques	18.631	24,5	-4,2	12,2	4,0
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	3.820	5,0	-21,3	41,0	3,4
Maquinària i equips mecànics	4.590	6,0	-16,3	19,8	-5,0
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	2.030	2,7	-13,7	21,8	-3,4
Equips elèctrics i electrònics	6.365	8,4	-4,3	37,8	18,2
Vehicles de motor i altres materials de transport	10.333	13,6	-34,9	12,7	-34,3
Resta branques d'activitat	8.897	11,7	-12,3	25,0	3,9
No classificats	69	0,1	-13,2	33,8	3,9
Total	76.144	100,0	-18,2	18,5	-8,3

Nota: Dades provisionals.
Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

4.
Preus i salaris

La inflació repunta fins a un 3,7 % interanual el mes de setembre, la més alta des del 2012, per l'encariment energètic i pels colls d'ampolla en les cadenes de subministraments a escala global

La taxa de variació de l'IPC el setembre de 2021 arriba al 3,7 % interanual, la variació més elevada des de l'any 2012. Un dels factors principals és el creixement dels preus de l'electricitat, que al seu torn s'explica per l'encariment de combustibles com el petroli i sobretot el gas, que s'utilitzen en la generació elèctrica. Un altre factor a tenir en compte són els colls d'ampolla a escala global derivats de la forta recuperació de la demanda després de la pandèmia, que afecta sobretot al sector manufacturer i que ja es veu reflectit en alguns components de l'índex de preus industrials. D'altra banda, el transport marítim està patint desajustos importants que alenteixen l'arribada de mercaderies, i també cal afegir l'escassetat de semiconductors electrònics, amb una producció molt concentrada en pocs països asiàtics, i que afecta l'oferta i els preus d'alguns productes industrials. Finalment no es pot menystenir un efecte base, derivat de que es comparen els preus del 2021 amb els que hi havia el 2020, en els moments de major impacte de la pandèmia.

En principi, no s'espera que aquest episodi de creixement de preus s'allargui en el temps: l'evolució dels preus del petroli i d'alguns metalls, amb pujades més moderades, així ho indicarien. Però també dependrà de com evolucionin els preus d'altres productes com el gas, del comportament del mercat d'emissions de CO_2, de com les empreses traslladin els seus creixements de costos als preus finals i del que trigui a normalitzar-se el transport marítim.

Els preus rècord de l'electricitat expliquen gran part de l'alça en la inflació catalana els últims mesos, mentre que la inflació subjacent segueix moderada (0,8 %)

Un dels arguments per pensar en la transitorietat del comportament alcista dels preus és l'evolució del preu del petroli. Malgrat que el preu del barril Brent del mes d'agost va ser de 60,9 euros, que és un preu elevat, el creixement dels preus es va suavitzant, especialment en un context en què s'havia arribat a taxes de creixement interanual superiors al 300 % degudes, sobretot, a un efecte estadístic.

Evolució del preu del petroli i la inflació

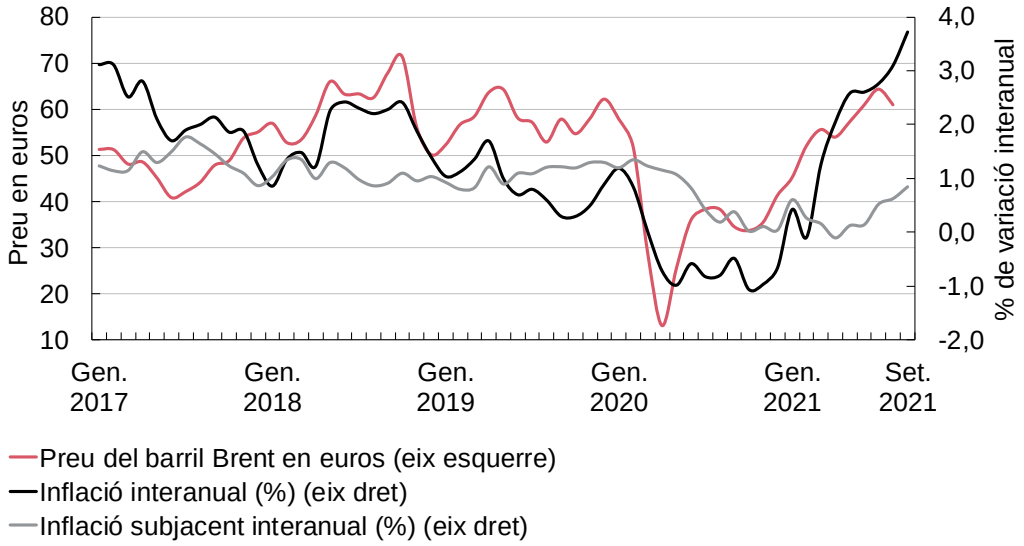

Font: INE i Banc d'Espanya.

Els darrers mesos, però, el preu de la llum ha condicionat l'evolució dels costos de producció, i aquests costos podrien traslladar-se als preus finals. L'increment en el preu del gas, derivat de factors geoestratègics, la reducció dels drets d'emissió de CO2 i el procediment de configuració de preus al mercat majorista són els factors principals que es troben darrere d'aquest encariment.

Els transports (10,0 % interanual) i l'habitatge (12,4 %), els dos grups de despesa més afectats per l'encariment de l'energia, registren les pujades més elevades de preus

En aquest context, no és estrany que els dos grups amb els increments més elevats de preus siguin l'habitatge (12,4 %) i els transports (10,0 %). Aquests dos grups van lligats en bona mesura a l'evolució dels preus del petroli, dels combustibles i de la llum.

En el cas de l'habitatge, cal tenir en compte que el subgrup de l'electricitat, el gas i els altres combustibles (entre els quals hi trobem el gasoil) es va encarir un 30,6 % interanual el setembre, i es tracta d'un subgrup amb una ponderació considerablement alta.

També destaquen les variacions en els preus d'un subgrup vinculat a l'evolució del preu del petroli i dels carburants, i que està inclòs dins del grup dels transports: la utilització de vehicles personals, que va créixer, el setembre, un 13,8 % interanual.

La resta de grups presenten registres més moderats, fins i tot alguns descensos. És el cas del grup de les begudes, l'alcohol i el tabac (-0,1 % interanual), les comunicacions (-2,9 %) i l'ensenyament (-3,7 %), que

encara recull l'efecte de l'aprovació del decret que rebaixa un 30% els preus de matrícula en graus i màsters universitaris per al curs 2020-2021.

Evolució de l'IPC per grups de despesa
(% de variació interanual)

	General	Aliments	Begudes, alcohol i tabac	Vestit	Habitatge	Parament de la llar	Medicina	Transports	Comunicacions	Lleure i cultura	Ensenyament	Hotels, cafès i restaurants	Altres béns i serveis
Catalunya													
2018	1,8	2,0	1,8	0,9	2,4	0,5	0,8	3,9	2,1	-0,1	0,7	1,9	1,2
2019	0,9	1,6	0,9	1,0	-1,0	1,1	0,9	0,7	0,7	-0,2	1,2	2,2	1,9
2020	-0,4	2,4	0,7	1,0	-3,4	0,5	0,0	-4,2	-1,3	-0,5	-0,2	1,0	1,5
Desembre del 2019	0,9	2,1	0,6	1,0	-4,3	1,0	0,4	3,5	0,6	0,8	1,3	2,2	1,8
Desembre del 2020	-0,6	1,5	0,5	1,0	-0,8	0,3	0,1	-4,6	-4,1	-1,3	-4,1	0,3	1,3
Juliol del 2021	2,8	1,7	-0,2	1,1	8,4	0,7	1,0	8,8	-3,0	-0,6	-4,0	0,7	1,5
Agost del 2021	3,1	2,0	-0,2	1,2	10,0	0,7	0,9	8,9	-3,1	-0,5	-4,0	1,0	1,3
Setembre del 2021	3,7	1,5	-0,1	1,1	12,4	0,6	0,9	10,0	-2,9	1,2	-3,7	1,0	1,4
Espanya													
2018	1,7	1,6	1,9	0,9	2,4	0,1	0,3	3,6	2,2	-0,2	0,8	1,9	0,9
2019	0,7	1,0	0,7	0,9	-1,5	0,7	0,8	1,1	0,8	-0,5	1,0	2,0	1,4
2020	-0,3	2,4	0,5	1,0	-3,5	0,4	0,4	-3,8	-1,2	-0,6	0,6	1,1	1,4
Desembre del 2019	0,8	1,7	0,4	0,9	-5,0	0,6	0,5	4,0	0,7	0,1	0,9	2,0	1,4
Desembre del 2020	-0,5	1,1	0,3	0,9	-0,1	0,4	0,5	-4,4	-4,1	-1,6	-0,2	0,3	1,2
Juliol del 2021	2,9	1,7	-0,2	1,0	9,4	0,8	0,6	8,5	-3,0	-1,0	-0,2	1,1	1,0
Agost del 2021	3,3	1,9	-0,2	1,1	11,5	0,8	0,7	8,8	-3,1	-0,6	-0,2	1,3	0,9
Setembre del 2021	4,0	1,8	0,3	1,1	14,5	0,9	0,8	9,8	-2,8	0,9	0,0	1,4	0,9

Nota: les dades anuals fan referència a la mitjana de l'any.
Font: elaboració a partir de les dades de l'INE.

Alguns efectes de la pandèmia van deixant d'incidir en l'evolució de l'IPC. En aquest sentit, cal destacar que la rúbrica que inclou els preus del turisme i l'hostaleria torna al terreny positiu (1,0 % interanual), i els subgrups dels serveis d'allotjament i dels paquets turístics experimenten creixements: del 3,1 % interanual en el cas dels serveis d'allotjament - després de mesos en què els descensos havien arribat gairebé al 25 %-, i del 0,4 % en el cas dels serveis turístics.

La inflació subjacent es manté en valors baixos (0,8 %), tot i que més elevats que els darrers mesos, sobretot per l'alça gradual als preus dels serveis

La inflació subjacent es va mantenir moderada durant l'etapa de recuperació econòmica prèvia a la pandèmia. Amb la crisi sanitària, encara va registrar una moderació més gran. El tercer trimestre d'enguany, però, la inflació subjacent ha anat en augment, i el setembre va ser del 0,8 %. Actualment, existeix el risc que l'increment del preu de l'energia s'acabi traslladant a la inflació subjacent, i aquest fet dependrà, entre altres factors, de com les empreses ajustin els seus marges de beneficis i de si es produeixen efectes de segona ronda en salaris i altres rendes.

Contribució per components a la inflació general
(en punts percentuals)

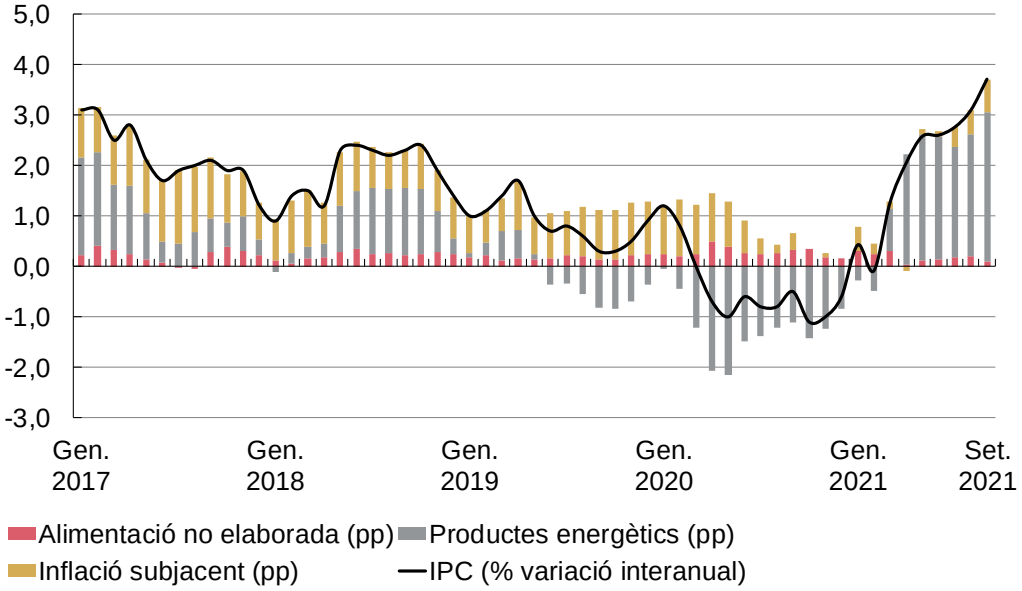

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Dins de la inflació subjacent, els serveis són el grup especial que ha registrat l'increment més moderat (0,5 % el setembre)- tot i que força més alt que a l'últim any i mig-, seguit dels béns industrials sense productes energètics (0,9 %). Caldrà estar alerta a l'evolució d'aquest i d'altres subgrups on els microprocessadors i algunes matèries primeres tenen un paper important en la fabricació dels productes que s'hi inclouen.

El grup amb la inflació més elevada, dins de la subjacent, és el grup de l'alimentació elaborada, tot i que es manté força estable (1,5 % el setembre). Dins d'aquest grup destaca la rúbrica de l'aigua mineral, refrescs i sucs, que el setembre es va encarir un 7,2 %, i té una ponderació relativament elevada dins del grup especial (11,413 per mil).

Evolució de l'IPC per grups especials
(% de variació interanual)

	Índex de preus sense aliments no elaborats ni productes energètics					
	Total	Serveis	Béns industrials sense productes energètics	Alimentació elaborada, begudes i tabac	Alimentació no elaborada	Productes energètics[1]
Catalunya						
2018	1,1	1,4	0,2	1,5	3,1	6,5
2019	1,1	1,6	0,5	1,0	2,5	-1,7
2020	0,7	-0,2	0,1	1,3	3,8	-10,1
Desembre del 2019	1,3	1,8	0,4	1,2	3,3	-2,9
Desembre del 2020	0,0	-0,3	0,0	1,0	2,1	-7,0
Juliol del 2021	0,5	0,1	0,7	1,2	2,1	20,1
Agost del 2021	0,6	0,2	0,7	1,4	2,3	22,3
Setembre del 2021	0,8	0,5	0,9	1,5	1,1	27,3
Espanya						
2018	0,9	1,5	0,0	1,0	3,1	6,1
2019	0,9	1,4	0,3	0,5	1,9	-1,2
2020	0,7	0,8	0,2	1,3	3,7	-9,6
Desembre del 2019	1,0	1,6	0,2	0,8	2,9	-2,1
Desembre del 2020	0,1	-0,1	0,1	0,9	1,4	-6,2
Juliol del 2021	0,6	0,5	0,4	1,0	2,4	20,7
Agost del 2021	0,7	0,6	0,6	1,2	2,6	23,5
Setembre del 2021	1,0	0,9	0,7	1,5	1,6	28,8

[1] Inclou els preus de carburants i combustibles i el d'altres productes energètics (electricitat, etc.).
Nota: les dades anuals fan referència a la mitjana de l'any.
Font: elaboració a partir de les dades de l'INE.

El tercer trimestre del 2021 la inflació augmenta tant a Catalunya com a Espanya, i registren variacions de preus superiors a la zona euro

En general, no es detecten grans diferències entre les inflacions catalana i espanyola. El mes de setembre, la inflació espanyola va superar la catalana en tres dècimes (4,0 %). La majoria dels grups de l'IPC van presentar creixements de preus superiors a Espanya. Cal destacar el grup de l'ensenyament, que és el que presenta el diferencial negatiu més gran (-3,7 punts percentuals), degut al decret català que regula els preus de les matrícules i amb un efecte transitori sobre els preus d'aquest grup. L'altre grup amb una diferència més elevada és el de l'habitatge (-2,1 pp). D'altra banda, però, destaca el fet que els transports, que és un grup força inflacionista degut als preus dels

carburants, s'ha encarit més a Catalunya (10,0 %) del que ho ha fet a Espanya (9,8 %).

Evolució dels preus a Catalunya, Espanya i la zona euro
(% de variació interanual)

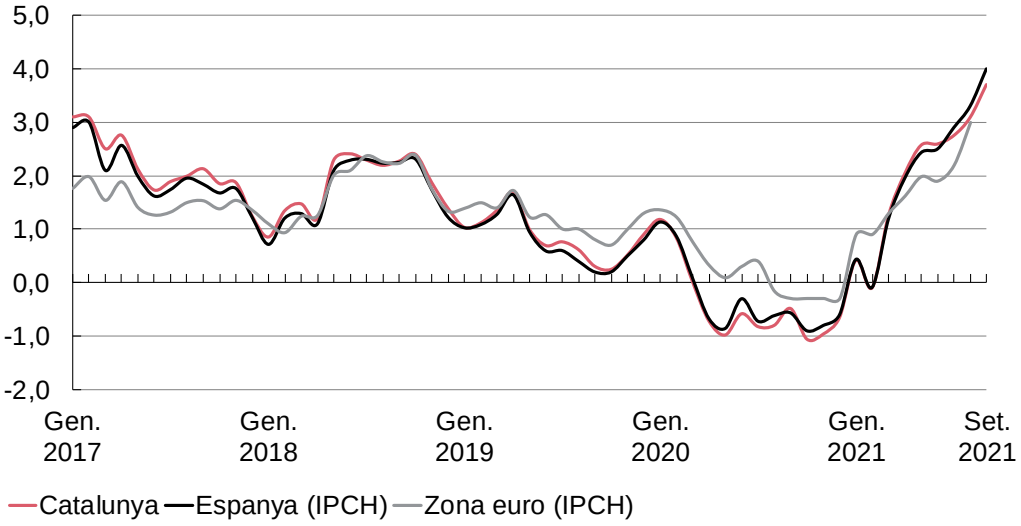

Font: INE i Eurostat.

La inflació a la zona euro arriba al 3,0 %, i s'allunya del llindar del 2,0 % fixat per les autoritats monetàries

Durant el 2021, la inflació de la zona euro ha anat recuperant els valors positius, i el mes d'agost va arribar al 3,0 % interanual, la taxa més elevada de la darrera dècada. Malgrat això, el mes de juliol, el Consell de Govern del Banc Central Europeu va publicar una nova estratègia de política monetària en la qual establia un nou objectiu d'inflació a mig termini del 2 %. Cal recordar que, fins ara, l'objectiu era mantenir la inflació propera al 2 % però sempre per sota.

Fins al moment, la major part d'institucions econòmiques consideren que el repunt de la inflació a escala global i també a la UEM seria un factor transitori que durarà fins que s'aconsegueixi una certa normalització en l'abastiment de la demanda. Malgrat aquesta visió, l'evolució a curt i mig termini anirà molt marcada en funció de com es fixin els salaris i els marges empresarials, i també de l'evolució de l'índex de preus industrials, que actua com un element anticipador de l'evolució de l'IPC.

Per països de la zona euro, el mes d'agost, l'últim mes per al qual hi ha dades disponibles, en un bon nombre d'economies han repuntat les taxes d'inflació. Destaquen Estònia i Lituània (5,0 %), i Bèlgica (4,7 %). Malta (0,4 %) i Grècia (1,2 %) es troben entre el grup de països amb una inflació més continguda.

L'IPRI registra el creixement interanual més alt de la sèrie (13,8 %) per l'encariment de les primeres matèries i dels béns intermedis

L'encariment de l'energia, altres matèries primeres i dels béns intermedis (com els semiconductors) ja estan repercutint en els preus de producció: l'índex de preus industrials (IPRI) s'ha anat accelerant des de principis d'any i ha registrat el mes de setembre un creixement interanual d'un 13,8 %, el més alt de la sèrie que comença l'any 2003. En el cas espanyol, els preus industrials també han assolit un creixement màxim, d'un 23,6 % interanual.

Evolució de l'índex de preus industrials
(% de variació interanual)

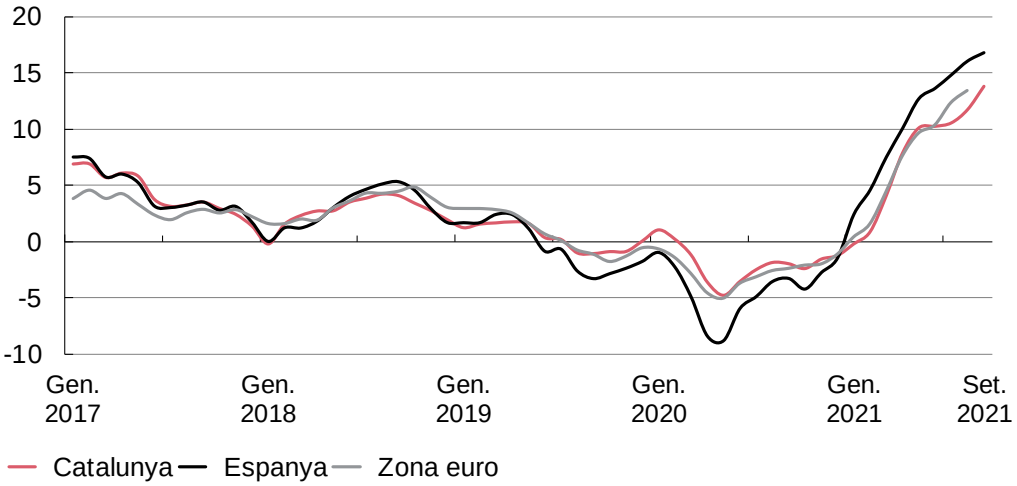

Font: INE i Eurostat.

Contribucions per components a l'índex de preus industrials
(en punts percentuals)

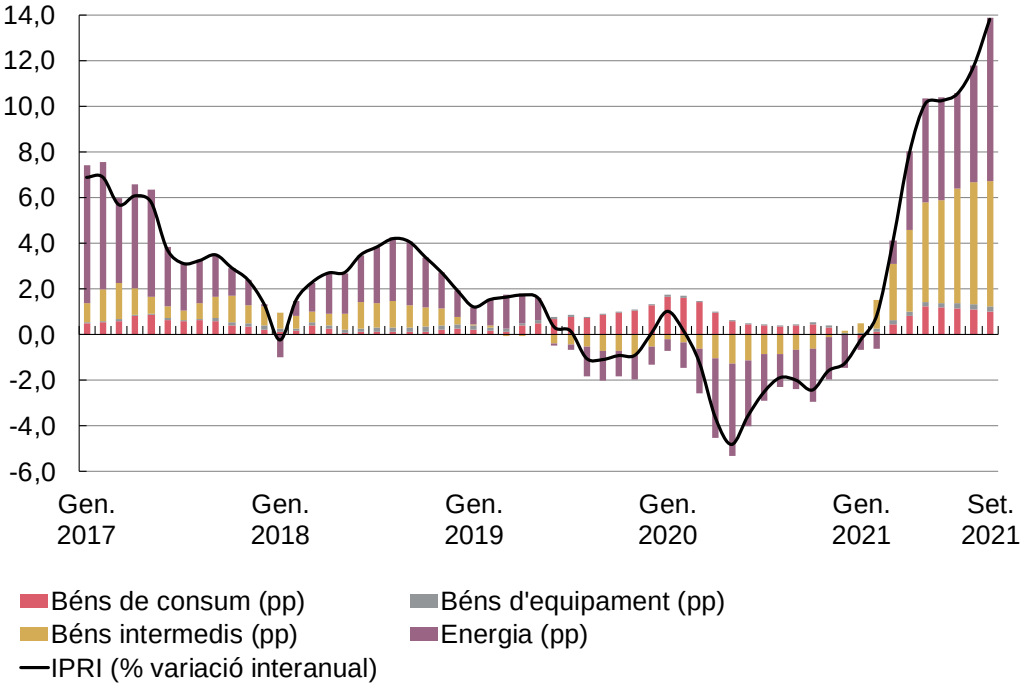

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Els preus de l'energia tenen molta incidència en l'evolució de l'IPRI. El mes d'agost, el creixement interanual del component de l'energia va ser del 38,4 % (a Espanya, del 59,8 %). Aquest fet, junt amb els problemes d'aprovisionament de components en el sector manufacturer i alça en els preus de les matèries primeres, han fet encarir els preus dels béns intermedis un 17,9 % interanual el mes de setembre (16,8 % a Espanya), que ara tenen un paper important en l'evolució de l'IPRI dels darrers mesos. Tal i com ja s'ha esmentat al llarg del capítol, encara queda per veure com i quan es traslladaran aquests increments a l'Índex de preus de consum.

El primer semestre del 2021 els costos laborals per treballador i mes augmenten un 2,2 % respecte al primer semestre del 2019, i els costos per hora un 7,1 %

Els costos laborals per treballador i mes han augmentat un 16,2 % interanual el segon trimestre del 2021, i els costos salarials un 18,6 %. Al conjunt de l'Estat, els increments han estat de 13,2 % i 14,4 % interanual, respectivament. Tanmateix, l'augment tan notable es deu sobretot a l'efecte base derivat de comparar la dada actual amb la del segon trimestre del 2020, que recull les restriccions inicials de la pandèmia i l'ús més intensiu dels ERTO. Per aquest motiu, l'anàlisi d'aquest capítol se centra en la variació interbiennal, és a dir, la variació entre el primer semestre del 2019 i el primer semestre del 2021.

Costos laborals i salarials per treballador i mes a Catalunya
Mitjana anual del primer semestre (índex, 1r semestre 2014 = 100)

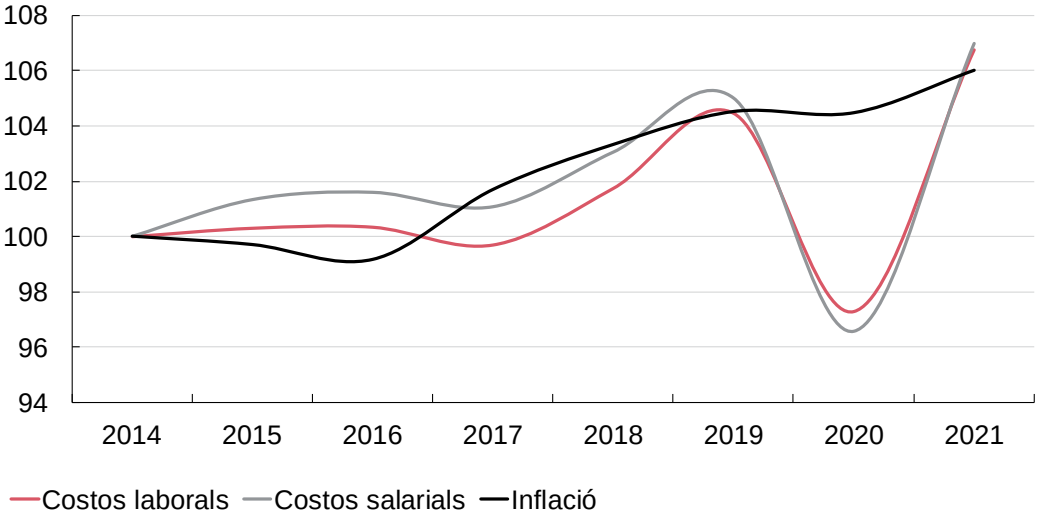

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Els costos laborals per treballador i mes augmenten un 2,2 % interbiennal el primer semestre del 2021, i les hores efectives de treball cauen un 4,7 %. Per la seva part, els costos salarials han augmentat un

1,9 % respecte al primer semestre del 2019, per sobre de la inflació, que ha estat de l'1,4 % en el mateix període. Els costos no salarials han augmentat més que els salarials, fins al 3,1 %, bàsicament per l'increment dels costos per incapacitat temporal i atur parcial. L'augment de costos i la reducció de les hores treballades pressionen els costos laborals per hora a l'alça, fins al 7,1 % respecte al primer semestre del 2019. Aquesta dinàmica és força semblant a la del conjunt de l'Estat, on els costos laborals per treballador i mes augmenten un 3,0 % interbiennal, els costos salarials mensuals un 2,7 %, i els costos laborals per hora un 7,3 %.

Costos laborals i salarials

Mitjana anual del primer semestre (% de variació interanual, llevat dels casos indicats)

	Costos per treballador i mes			Costos per hora de treball efectiva		
	2020	2021	2019 - 2021 (% variació interbiennal)	2020	2021	2019 - 2021 (% variació interbiennal)
Catalunya						
Cost laboral total	-6,9	9,7	2,2	8,2	-1,0	7,1
Cost salarial	-8,0	10,8	1,9	6,8	-0,1	6,7
Cost salarial ordinari	-8,0	10,7	1,9	6,4	0,3	6,8
Cost salarial extraordinari	-8,5	11,4	1,9	9,1	-2,9	6,0
Cost laboral no salarial	-3,5	6,8	3,1	12,3	-3,6	8,2
Hores pactades	0,1	0,8	0,9	-	-	-
Hores efectives de treball	-13,1	9,7	-4,7	-	-	-
Espanya						
Cost laboral total	-3,9	7,2	3,0	8,5	-1,1	7,3
Cost salarial	-4,5	7,5	2,7	7,8	-0,8	6,9
Cost salarial ordinari	-5,1	8,0	2,5	6,8	0,0	6,8
Cost salarial extraordinari	-0,7	4,3	3,6	14,1	-5,7	7,6
Cost laboral no salarial	-2,0	6,1	4,0	10,6	-2,1	8,3
Hores pactades	0,4	0,8	1,1	-	-	-
Hores efectives de treball	-10,8	7,6	-4,0	-	-	-

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Segons les dades d'Eurostat corregides de l'efecte calendari, les quals només es troben disponibles a nivell d'estats, els costos laborals per hora el primer semestre del 2021 van augmentar un 4,5 % interbiennal en el conjunt de la zona euro, lleugerament per sota de l'increment registrat a l'Estat, del 5,0 %. Així, l'encariment del preu de la força de treball els darrers dos anys, que recull l'impacte de la crisi sanitària, ha estat similar a la zona euro i al conjunt de l'Estat.

La dinàmica asimètrica en l'evolució dels costos laborals i les hores de treball persisteix

L'evolució dels costos laborals el primer semestre del 2021 respecte al primer semestre del 2019 mostra l'impacte asimètric de la crisi sanitària. Els costos laborals mensuals augmenten especialment en la construcció (6,0 % interbiennal), mentre que ho fan de manera molt més moderada en el sector de serveis (2,2 %) i en la indústria (1,4 %). Les hores treballades cauen principalment en els serveis, un 5,3 % respecte al primer semestre del 2019. Això fa que l'increment dels costos laborals per hora sigui elevat i molt similar en la construcció i en els serveis (7,6 % i 7,8 % interbiennal, respectivament), mentre que en la indústria és més contingut (4,3%).

L'hostaleria és la branca que presenta un impacte més rellevant de la crisi sanitària sobre els costos i les hores treballades

Dins dels grans sectors el comportament pot ser molt divers. Entre les activitats del sector de serveis la dinàmica és molt heterogènia. L'hostaleria és, clarament, la que presenta un impacte de la crisi sanitària més rellevant, amb reduccions del 32,9 % interbiennal dels costos laborals mensuals i del 34,2 % de les hores treballades. Les altres activitats del sector de serveis que registren caigudes en els costos laborals són el transport i emmagatzematge, l'educació i, sobretot, el comerç al detall. Aquestes reduccions poden reflectir l'ús més intensiu d'ERTO en aquests sectors, ja que són algunes de les activitats més castigades per les restriccions i també mostren caigudes importants en les hores de treball. Per contra, les activitats d'informació i comunicacions, i de sanitat i serveis socials, branques que han augmentat l'activitat durant la pandèmia, registren increments destacats en els costos laborals i són les úniques que no han sofert una disminució de les hores treballades.

Pel que fa als costos laborals per hora efectiva, les activitats culturals i esportives i altres serveis presenten un augment molt destacat, de l'11,7 % interbiennal, per l'increment dels costos i la disminució de les hores treballades. Les activitats d'informació i comunicacions també registren un increment rellevant dels costos per hora, del 8,6 % interbiennal, si bé en aquest cas el creixement es deu únicament a l'augment dels costos laborals. El comerç al detall és l'única branca dels serveis que registra una reducció dels costos per hora.

Costos laborals i hores de treball per branques d'activitat a Catalunya
Mitjana anual del primer semestre del 2021 (% de variació interbiennal)

	Cost laboral per treballador i mes	Hores efectives de treball	Cost laboral per hora de treball
Indústria	1,4	-3,0	4,3
Indústries extractives, energia, aigua i residus	5,2	-2,1	7,4
Alimentació, tèxtil, fusta, paper i arts gràfiques	-0,3	-4,9	4,6
Química i cautxú	2,0	-0,8	2,7
Metal·lúrgia	3,0	-2,0	5,1
Maquinària, material elèctric i de transport	-0,1	-3,0	3,0
Construcció	6,0	-1,6	7,6
Serveis	2,2	-5,3	7,8
Comerç a l'engròs i reparació de vehicles	4,0	-3,2	7,4
Comerç al detall	-8,1	-6,0	-2,4
Transport i emmagatzematge	-2,6	-5,6	3,1
Hostaleria	-32,9	-34,2	3,3
Informació i comunicacions	9,8	0,8	8,6
Activitats financeres i assegurances	2,3	-1,2	3,8
Activitats immobiliàries, professionals i tècniques	2,0	-3,0	5,2
Activitats administratives i serveis auxiliars	4,7	-3,0	7,8
Administració pública	2,5	-0,9	3,3
Educació	-3,2	-9,5	6,8
Sanitat i serveis socials	6,7	0,2	6,2
Activitats culturals i esportives, i altres serveis	5,1	-6,0	11,7
Total	2,2	-4,7	7,1

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (Idescat).

Els convenis registrats fins al setembre mostren un repunt de l'increment salarial pactat el 2021, fins a l'1,80 %

Els convenis col·lectius amb efectes per a l'any 2021 que s'han registrat fins al setembre mostren un increment salarial pactat de l'1,80 %. L'augment és superior a l'1,35 % dels convenis amb efectes per al 2020, alguns dels quals ja recullen l'impacte de la pandèmia. La informació dels convenis de nova signatura, disponible només per al conjunt de l'Estat, mostra que l'increment salarial pactat en els convenis signats el 2021 es recupera respecte als signats el 2020, si bé es manté per sota del que s'havia registrat el 2019. D'altra banda, en el conjunt de l'Estat, l'increment salarial pactat és de l'1,46 % als convenis amb efectes per al 2021 i, a diferència de Catalunya, se situa per sota de l'augment dels convenis del 2020, de l'1,79 %.

L'increment salarial del 2021 a Catalunya es concentra en els convenis d'àmbit sectorial (1,86 %, que contrasta amb l'increment del 0,79 %

que registren els convenis d'empresa), a diferència del 2020, quan l'augment va ser superior en els convenis d'àmbit empresarial. L'impacte de la crisi sanitària, que s'ha focalitzat en alguns sectors determinats, com l'hostaleria, ajuda a explicar aquest comportament. Per altra banda, el nombre de persones treballadores afectades en els convenis amb efectes per al 2021 se situa per sota del nombre registrat l'any anterior, tot i la recuperació progressiva de la negociació col·lectiva després de l'aturada en els primers mesos de la pandèmia. No obstant això, convé tenir present el caràcter provisional d'aquestes dades i el fet que la informació de Catalunya no recull els treballadors afectats pels convenis d'àmbit estatal.

Increment salarial pactat a Catalunya segons l'àmbit de negociació i l'any d'efectes econòmics dels acords (% de variació interanual)

Any d'efectes econòmics	Àmbit	Acords col·lectius	Treballadors afectats	Increment salarial pactat (%)
Informació registrada fins al setembre del 2020				
2020	Total	290	716.728	2,01
	Empresa	235	42.295	1,72
	Sector	55	674.433	2,03
Informació registrada fins al setembre del 2021				
2020	Total	430	1.252.646	1,35
	Empresa	344	64.912	1,58
	Sector	86	1.187.734	1,34
2021	Total	224	669.852	1,80
	Empresa	185	36.713	0,79
	Sector	39	633.139	1,86

Nota: aquesta estadística no recull els convenis d'àmbit estatal amb efectes a Catalunya. En cada període es comptabilitzen els acords col·lectius de nova signatura (convenis firmats a partir de l'any en què el conveni té efectes econòmics) així com aquells acords plurianuals amb caràcter previ i que tenen efectes econòmics durant l'any indicat. Les dades inclouen les revisions derivades de les clàusules de salvaguarda i tenen caràcter provisional.

Font: Ministeri de Treball i Economia Social.

Requadre 2. L'augment dels preus de l'energia

El gas natural s'encareix fins a màxims històrics per desajustos entre l'oferta i la demanda internacionals

Una combinació de factors globals ha fet enfilar el preu del gas natural fins a màxims històrics. La demanda ha crescut per la recuperació econòmica. També per canvis en el mix energètic de moltes economies que estan substituint carbó i refinats del petroli per gas per tal de moderar les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH).

D'altra banda, l'oferta està continguda. Els últims anys la fracturació hidràulica havia afavorit uns preus baixos del gas, i amb la caiguda d'activitat per la COVID va continuar aquesta tendència. Això, junt amb les pressions per descarbonitzar l'economia, han limitat les inversions per mantenir o ampliar la capacitat d'extracció de productes fòssils. Rússia, que proporcionava el 41 % del gas a Europa, ha reduït la seva oferta a través d'Ucraïna per conflictes polítics. Aquesta situació podria corregir-se amb el gasoducte entre Rússia i Alemanya, que ja s'ha acabat de construir i s'espera que comenci a funcionar abans d'acabar l'any. D'altra banda, el 31 d'octubre d'enguany, el gasoducte Magreb-Europa, que connecta Algèria amb Espanya a través del Marroc, ha tancat definitivament després del trencament de relacions diplomàtiques entre ambdós països. Malgrat això, el gas provinent d'Algèria podrà seguir arribant a través del gasoducte Medgaz.

En aquest context, el preu del gas natural a Europa ha augmentat un 272,6 % en només sis mesos (de març a setembre d'enguany), un 442,5 % en termes interbiennals el setembre.

Els preus del petroli, la gasolina i el gasoil també augmenten, però de forma més moderada

El petroli s'ha encarit després de situar-se en nivells mínims l'abril de 2020, quan la demanda es va enfonsar amb l'activitat econòmica i la mobilitat. El setembre d'enguany, el preu del barril Brent s'ha situat en màxims de tres anys, i un 19,7 % per sobre de dos anys enrere. A Catalunya, l'augment del preu del cru s'ha traslladat parcialment a la gasolina i al gasoil, que han incrementat el preu un 9,4 % i un 4,7 % respectivament, en comparació amb el setembre de 2019.

L'increment, relativament moderat, s'ha produït per la contenció de l'oferta derivada dels acords entre els països de l'OPEP i altres productors. A partir del maig del 2021, s'han relaxat les retallades a la producció i això podria fer augmentar l'oferta i, per tant, reduir les pressions inflacionistes.

Els drets d'emissió de CO_2 s'encareixen davant el repte ambiental

El mercat de drets d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH) es basa en el principi de "limitació i comerç". L'objectiu és encarir la producció i el consum dels productes contaminants, així com l'energia provinent de fonts no renovables.

El juny d'enguany, la Unió Europea ha augmentat la seva ambició amb relació a reduir les emissions de GEH, i ha passat d'un objectiu de reducció del 40 % fins al 55 % en comparació amb els nivells de 1990 per al 2030. La decisió ha accelerat el ritme de reducció del volum total de drets d'emissió, i això ha contribuït a un increment dels preus més elevat.

A més, des del 2018, el volum de drets ja s'havia reduït sensiblement degut a la posada en marxa de la 'reserva d'estabilitat de mercat'. Aquesta figura pretén controlar les oscil·lacions excessives en els preus i ha reduït més del previst els drets d'emissió disponibles. A més, es va permetre l'entrada al mercat de drets d'emissió a agents diferents de les empreses excedentàries i deficitàries de drets d'emissió, fet que pot haver afavorit comportaments especulatius.

Evolució del preu del gas natural, els drets d'emissió de CO2 i del petroli brent
(índex desembre de 2019 = 100)

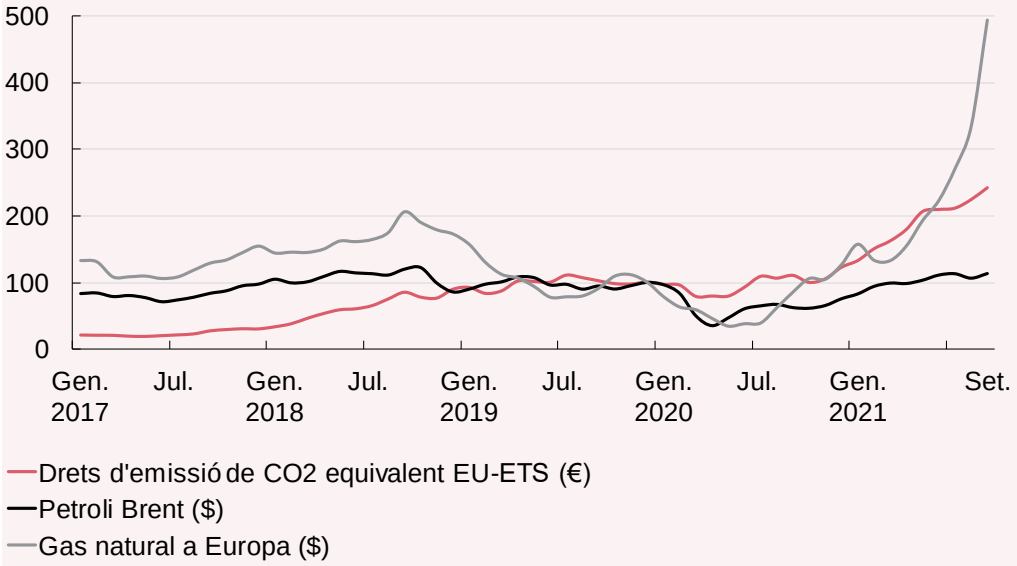

Font: Banc Mundial i Sendeco2.

Entre 2012 i 2017 el preu per tona de CO_2 equivalent s'havia mantingut relativament estable, per sota dels 8 euros. La mitjana anual del 2018 va augmentar fins a gairebé els 16 euros. El 2019 va seguir creixent, fins als quasi 25 euros, nivell que es va mantenir el 2020. El setembre de 2021 el preu ha arribat fins als 61 euros, i la mitjana anual se situa en els 49 euros. L'increment interanual de setembre és del 119,4 %.

Els encariments del gas i dels drets d'emissió es traslladen als preus de l'energia elèctrica

El mercat elèctric es caracteritza per tenir pocs oferents amb tecnologies diferenciades, el preu es fixa a través de subhastes regulades sota el criteri de preu marginal, s'hi intercanvia un producte difícilment emmagatzemable, i està subjecte a les condicions climàtiques i al dinamisme econòmic.

A manca de condicions climàtiques favorables que permetin una producció elevada d'energia a partir de fonts renovables elevada, el preu majorista el fixen les tecnologies basades en el gas natural. Pot ser de forma directa, quan la darrera oferta que entra prové, per exemple, d'una planta de cicle combinat. I també indirectament, quan les hidràuliques poden establir uns preus poc per sota del que ofereixen les tecnologies basades en el gas. Pacce, Sánchez i Suárez-Varela (2021) estimen que el gas natural era responsable de la meitat de l'encariment de l'energia elèctrica fins al juny, i que els drets d'emissió de CO_2 n'explicaven prop d'un 20 %.

Preu de l'energia elèctrica en el mercat diari del mercat ibèric
(euros per MWh, mitjanes mensuals)

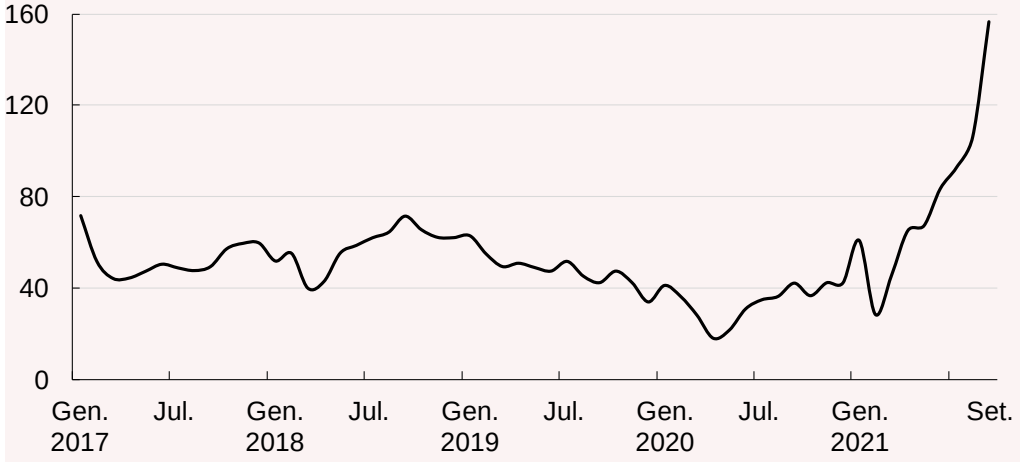

Font: OMIE.

El preu del mercat majorista diari ha assolit un rècord de 319 euros per MWh el 7 d'octubre d'enguany. Fins pocs dies abans amb prou feines s'havia arribat als 200 euros per MWh. En mitjanes mensuals, el setembre de 2021 ha estat més d'un 270 % més car que un i dos anys enrere.

S'han adoptat mesures per tal de mitigar l'encariment dels productes energètics, però amb efectes limitats

L'increment de preus del gas i l'electricitat s'ha intentat compensar parcialment amb algunes mesures. En l'àmbit estatal, que és qui té les competències, s'han aprovat els Reials Decrets Llei 12/2021, 17/2021 i 23/2021.

Amb relació al preu de l'energia elèctrica, s'ha reduït el tipus d'aplicació de l'IVA del 21 % al 10 % per a la majoria de consumidors fins a finals del 2021, s'ha suspès l'impost sobre el valor de la producció d'energia elèctrica també fins a finals del 2021, s'han reduït els càrrecs de potència i energia que suporten els consumidors finals, s'ha reduït el tipus impositiu de l'Impost Especial sobre l'Electricitat, s'han incrementat les ajudes als consumidors vulnerables.

Es preveu celebrar subhastes d'energia elèctrica a llarg termini per aconseguir uns preus més estables (les actuals són diàries i, per tant, hi ha molta fluctuació). I per augmentar els ingressos del sistema, que seran menors per la reducció dels càrrecs d'energia i potència de la factura, es vol reduir la retribució de la generació sense gas a posteriori de la cassació en el mercat majorista, i augmentar la quantia dels ingressos provinents dels drets d'emissió del CO_2 destinats al sistema elèctric. També s'han adoptat mesures de transparència en la fixació dels preus.

Quant al gas natural, s'ha limitat l'increment que pot produir-se en el preu final de la tarifa d'últim recurs, que afecta aproximadament el 20 % dels contractes. L'encariment que no s'apliqui durant l'escalada de preus, però, es traslladarà a les factures futures, quan els preus es vagin normalitzant.

Una reducció dels preus a curt termini sembla poc probable, i a mitjà-llarg termini dependrà de l'èxit de la transició energètica

Les circumstàncies que estan empenyent a l'alça els preus del gas, difícilment es corregiran abans de la primavera de 2022. A partir d'aleshores, algunes previsions apunten a una reducció progressiva

dels preus, tot i que no hi ha consens, i altres previsions apunten que seguiran en nivells elevats.

S'han apuntat mesures alternatives per tal de reduir els preus de l'energia elèctrica com la de canviar el funcionament del mercat majorista, però no s'espera una solució ràpida per aquesta via perquè semblen difícils d'encaixar amb la normativa comunitària.

A més llarg termini l'objectiu és una menor dependència de les energies fòssils. La transició energètica cap a fonts renovables pot comportar uns preus menors i una volatilitat major, a més de reptes com la seguretat del subministrament. En el cas de Catalunya, Berenguer et al (2021) apunten que, segons el Pla Nacional Integrat d'Energia i Clima espanyol, caldria instal·lar una potència d'uns 20 GW de fotovoltaica i eòlica abans del 2030. Cal tenir en compte que actualment en tenim 1,6 GW i que en vuit anys se n'han instal·lat 0,1 GW, de manera que el repte és alt. En aquest sentit, el Govern de la Generalitat ha presentat recentment el full de ruta per accelerar la transició energètica a Catalunya.

Bibliografia

BERENGUER, J. [et al] (2021): "Transició energètica i indústria"; Papers de l'Observatori de la Indústria, 16; Generalitat de Catalunya

PACCE, M.; SÁNCHEZ, I.; SUÁREZ-VARELA, M. (2021): "El papel del coste de los derechos de emisión de co2 y del encarecimiento del gas en la evolución reciente de los precios minoristas de la electricidad en España"; Documentos Ocasionales N.º 2120; Banc d'Espanya

5.
Mercat de treball

Durant el tercer trimestre l'ocupació ha seguit mostrant una evolució molt positiva i creix un 4,7 % interanual segons l'EPA

Durant el tercer trimestre del 2021 el mercat de treball ha continuat amb una evolució molt favorable a Catalunya. Segons l'EPA, la població ocupada ha augmentat un 1,8 % trimestral, i en termes interanuals el creixement ha estat d'un 4,7 %. Cal recordar que el segon trimestre del 2021 el creixement havia estat molt fort (5,9 % interanual) també perquè hi havia un efecte base derivat de comparar amb el segon trimestre del 2020 (el moment de confinament més estricte). En aquest tercer trimestre el dinamisme del mercat de treball s'explica pel to positiu de l'activitat econòmica. En comparació amb dotze mesos enrere la població ocupada ha incrementat en 155.500 persones. De fet, en aquest trimestre l'ocupació EPA ja ha superat en 17.000 persones els nivells previs a la pandèmia (el tercer trimestre del 2019), i s'assoleix el volum més alt de persones ocupades des de l'any 2008.

Dinàmica de l'ocupació
(% de variació interanual)

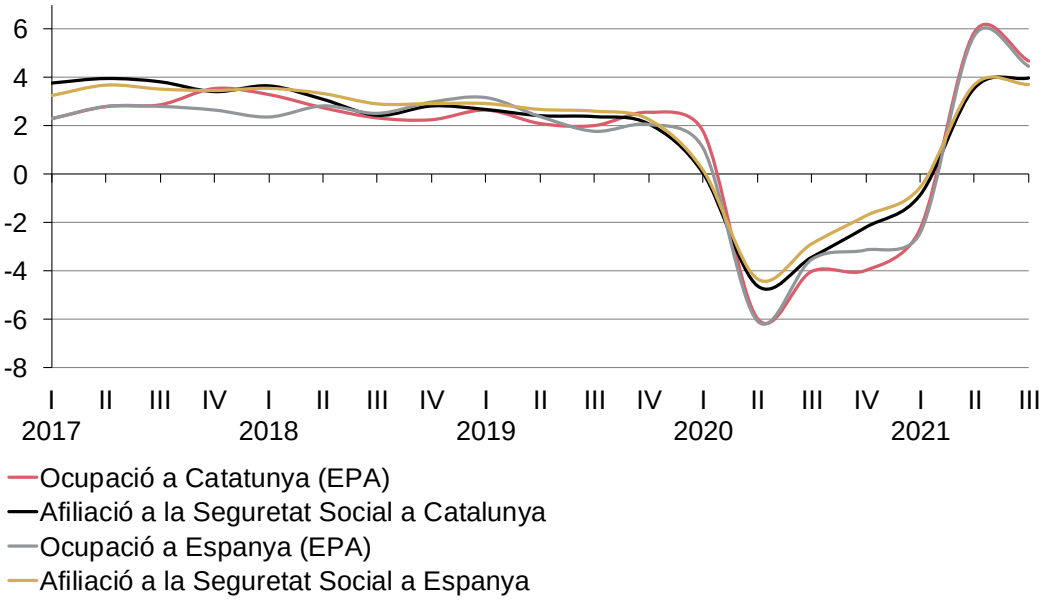

Font: Idescat, INE i Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

L'afiliació, igual que l'ocupació, ja ha recuperat els nivells previs a la pandèmia

L'afiliació a la Seguretat Social també ha seguit mostrant un creixement significatiu els últims mesos, i en el conjunt del tercer trimestre creix un 4,0 % interanual, el mateix ritme que durant el segon trimestre. Segons la darrera dada mensual, del setembre del 2021, el volum d'afiliació ja era un 0,6 % superior a la xifra que presentava fa dos anys (setembre del 2019).

El nombre de treballadors en ERTO a Catalunya segueix reduint-se fins a mínims

Paral·lelament a la millora de l'ocupació, el nombre de treballadors en ERTO segueix a la baixa, fins a arribar a 47.949 a finals de setembre, la xifra més baixa des de l'inici de la pandèmia. Cal recordar que els treballadors en ERTO a efectes estadístics segueixen sent considerats com a ocupats tant per l'EPA com per l'afiliació, ja que la seva vinculació laboral amb l'empresa segueix vigent. En tot cas, el nombre d'afiliats efectius (descomptant els treballadors en ERTO) també segueix amb un augment notable, i ja representa una xifra només una mica inferior (un 0,8 % per sota) a l'afiliació que hi havia el setembre del 2019. La cobertura d'aquest mecanisme, mesurada com el nombre de treballadors en ERTO sobre el total d'afiliats (exclosos els autònoms i el règim de la llar), s'ha situat en un 1,7 % (fa un any superava el 5 %).

Afiliació a la SS i afiliació descomptant persones en ERTO

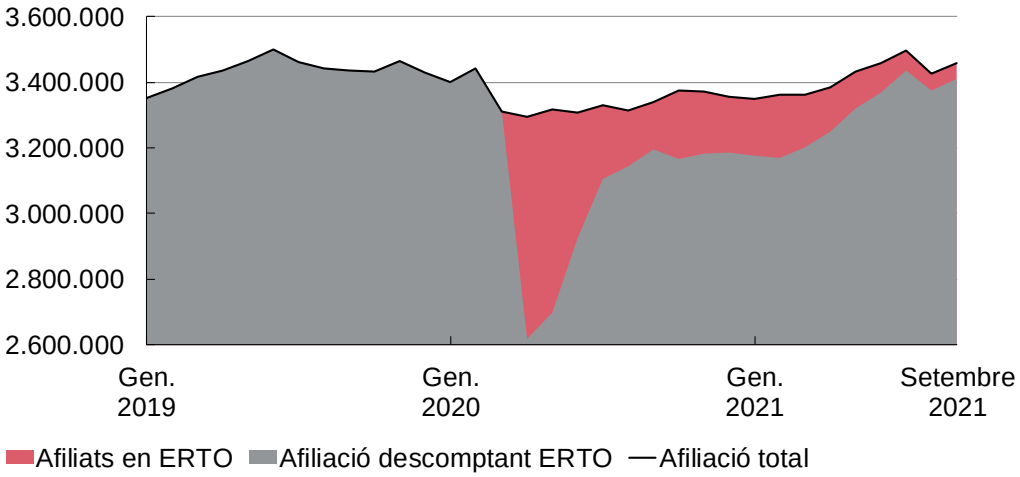

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

El total d'hores treballades creix un 4,5 % interanual

Dins de les variables de l'EPA, les hores efectives treballades recullen la dinàmica de l'ocupació i també l'efecte de les suspensions i reduccions de jornada (derivades d'un ERTO) i mecanismes similars. Per aquest motiu, ha estat una de les variables més útils per analitzar l'evolució al mercat de treball durant la pandèmia. Durant el tercer trimestre del 2021 les hores treballades han seguit augmentant en termes interanuals (un 4,5 %). El seu creixement és molt més suau que el del segon trimestre (33,8 % interanual) perquè aquest últim es veia molt afectat per l'efecte comparació amb l'any anterior. En aquest sentit, tot i que gran part de les variables laborals ja han recuperat els valors d'abans de la pandèmia, les hores treballades encara se situen en valors més baixos que els del mateix trimestre del 2019 (un 5,5 % inferior).

Per grans sectors d'activitat, els serveis prenen el relleu amb un creixement significatiu de l'afiliació, en contrast amb els augments més moderats a la construcció i la indústria

Les dades d'afiliació a la Seguretat Social per grans sectors d'activitat segueixen mostrant un creixement interanual positiu a tots els sectors durant el tercer trimestre. El sector amb un creixement més fort (4,5 % interanual) passen a ser els serveis, que durant la pandèmia van mostrar caigudes importants en l'afiliació. La indústria presenta un creixement més suau (1,7 % interanual). D'altra banda, a la construcció l'afiliació ha moderat el seu impuls de manera destacada: creix un 3,1 % interanual, mentre que el trimestre anterior el ritme superava el 6 % interanual, en sintonia amb el menor impuls que mostra el sector aquests últims mesos. Paral·lelament, si es comparen les xifres actuals d'afiliació amb la situació prèvia a la pandèmia (amb els nivells del tercer trimestre del 2019), els serveis i sobretot la construcció ja han recuperat l'afiliació (un 0,4 % i un 3,2 % superior, respectivament), mentre que la indústria i l'agricultura encara estan per sota.

L'afiliació es recupera en la majoria d'activitats, malgrat que les més afectades per la crisi sanitària encara registren nivells inferiors als prepandèmia

A un nivell més desagregat es poden observar les divisions d'activitat que més han contribuït a l'augment interanual de l'afiliació total durant el tercer trimestre del 2021. Destaquen l'Administració pública i les activitats sanitàries, amb augments de l'afiliació del 9,3 % (18.904 persones) i 6,6 % (13.164 persones) interanual, respectivament. Aquests dos sectors han liderat la creació d'ocupació des de l'inici de la pandèmia, de la mateixa manera que ho ha fet, en menor mesura, el

dels serveis de tecnologies de la informació, que registra un augment del 10,8 % (8.052 persones) durant el tercer trimestre. També destaca l'afiliació de les activitats relacionades amb l'ocupació, que inclou les persones que treballen per a empreses de treball temporal i que poden estar contractades en qualsevol sector d'activitat, amb un increment del 31,6 % (15.007 persones) respecte de l'any anterior. L'augment tan elevat es deu a la recuperació progressiva de l'activitat i a l'efecte base derivat de comparar amb el 2020 quan l'afiliació en aquest epígraf va caure notablement. La resta d'activitats amb increments elevats durant el tercer trimestre són alguns dels sectors més afectats per la crisi sanitària que van registrar un major impacte negatiu a l'inici de la crisi sanitària, com ara el comerç al detall, que incrementa un 2,8 % (9.169 persones més), els serveis d'allotjament (7.674 persones més) i els serveis de menjar i beure (5.638 persones més).

Evolució de l'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya per grans sectors
(% de variació interanual)

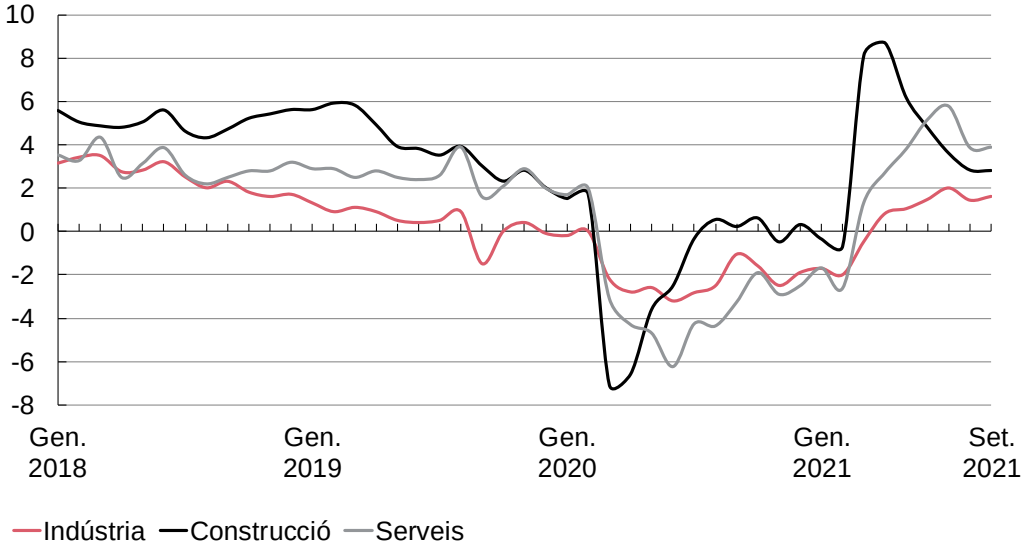

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Les branques del sector industrial que registren un augment de l'afiliació més elevat són l'alimentació (1,9 % interanual, 1.462 persones), la química (4,2 %, 1.462 persones) i la fabricació de productes metàl·lics (2,5 %, 1.247 persones). Per contra, l'afiliació en la fabricació de vehicles de motor i remolcs cau un 2,8 % (1.091 persones) i en la confecció de peces tèxtils, un 4,1 % (467 persones). En el sector de serveis les activitats que registren caigudes més intenses de l'afiliació són alguns sectors on persisteix l'impacte de la crisi sanitària, com el transport aeri (-19,8 % interanual, -1.863 persones) i les agències de viatge i operadors turístics (-8,8 %, -1.029 persones), juntament amb el descens als serveis financers (-2,9 %), que també pot reflectir algunes reestructuracions que s'estan produint al sector.

Si es compara l'afiliació amb els nivells d'abans de la pandèmia, les activitats que encara mostren xifres força inferiors, tal com es pot observar en el gràfic, són els serveis de menjar i beure, els serveis d'allotjament, el comerç al detall o les persones treballadores de la llar. En general són activitats que s'han vist especialment afectades per la crisi sanitària. En contrast, els sectors que presenten un creixement més destacat de l'afiliació en comparació amb la situació prepandèmia són l'Administració pública, les activitats sanitàries i els serveis de tecnologies de la informació.

Activitats on més ha caigut o crescut l'afiliació respecte als nivells prepandèmia (variació absoluta en el nombre d'afiliacions, 3T2019 - 3T2021)

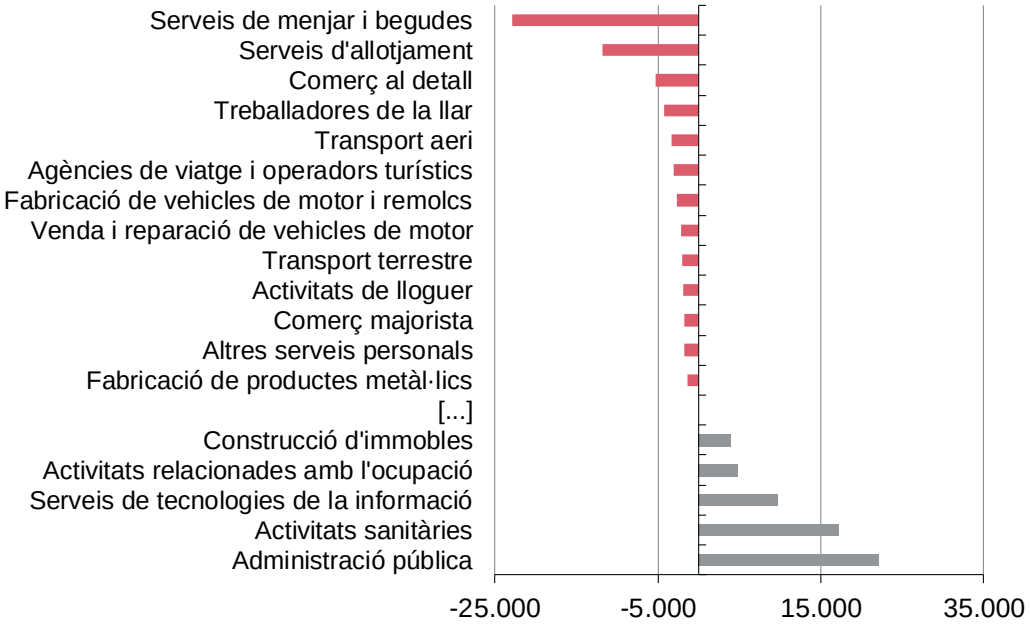

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

L'augment de l'ocupació es recolza en el creixement dels assalariats, amb una millora notable de l'ocupació al sector privat

La informació de l'EPA ofereix dades més detallades sobre l'evolució de l'ocupació. Les dades del tercer trimestre mostren que el creixement interanual de l'ocupació es concentra en els assalariats (6,0 % interanual) mentre els no assalariats disminueixen (-2,3 %). Les dades d'afiliació del règim d'autònoms també apunten a una certa feblesa en el treball no assalariat, tot i que menys que en l'EPA (els autònoms creixen un 1,7 % interanual, menys que el trimestre anterior i força per sota del règim general, que augmenta un 4,4 % interanual). L'enquesta també mostra una moderació en el creixement en l'ocupació al sector públic (passa d'un 13,7 % interanual a un 9,6 % el tercer trimestre), mentre que s'acceleren els assalariats del sector privat (5,3 %), que actualment mostren un valor tan sols un 0,6 % inferior al d'abans de la pandèmia (tercer trimestre del 2019).

El percentatge de persones ocupades que treballa des del domicili habitualment o ocasionalment baixa fins a un 14,7 %, però segueix sent molt superior al valor del 2019 (8,6 %)

També millora la creació d'ocupació a jornada completa (6,2 % interanual), mentre que el treball a temps parcial retrocedeix un 4,8 % interanual. Això determina un descens en la taxa de parcialitat (fins a un 12,3 %, força més baixa que en els últims anys). D'altra banda, el tercer trimestre del 2021 la proporció d'ocupats que van treballar des del seu domicili més de la meitat de dies o ocasionalment, s'ha reduït fins a un 14,7 % (era d'un 17,3 % el trimestre anterior), si bé es manté força superior al que hi havia abans de la pandèmia (l'any 2019 era d'un 8,6 %). Cal recordar que el teletreball va arribar a màxims d'un 21,2 % el segon trimestre del 2020.

Durant el tercer trimestre, l'ocupació temporal continua amb un fort augment (18,9 % interanual), per sobre de la indefinida (2,8 %), i eleva la taxa de temporalitat a un 21,8 %

Durant els primers trimestres de la crisi sanitària l'ajust de l'ocupació va ser més intens en termes relatius entre els treballadors temporals, patró habitual en d'altres recessions econòmiques. Això va conduir a una reducció en la taxa de temporalitat (que va passar d'un 21,6 % el 2019 a un 19,6 % el 2020). La recuperació de l'ocupació durant el 2021 està tenint un protagonisme destacat de l'ocupació temporal (patró també habitual, perquè en un context d'incertesa les empreses no generen tanta ocupació indefinida). El tercer trimestre del 2021 l'ocupació temporal anota un creixement intens (18,9 % interanual, després del 18,0 % del trimestre anterior). L'ocupació indefinida també creix, però a un ritme més suau (2,8 %). La taxa de temporalitat puja fins a un 21,8 %, la més alta des del tercer trimestre del 2019.

La contractació fins al mes de setembre del 2021 és força més alta que el 2020, però se situa encara per sota de la que es registrava el mateix període del 2019

D'altra banda, la informació de les oficines de treball de la Generalitat (OTG) sobre contractes mostra que les noves contractacions registren un augment notable en termes anuals, però encara són força inferiors a les que es registraven el 2019. De gener a setembre del 2021 els contractes indefinits han augmentat un 26,7 % en comparació amb 2020, però encara són un 11,7 % inferiors als que es registraven el mateix període del 2019. En el cas dels temporals, incrementen un 21,3 % anual, però són un 22,2 % més baixos que els que s'havien signat al mateix període del 2019.

Evolució del nombre d'ocupats per situació professional
(variació interanual en milers de persones)

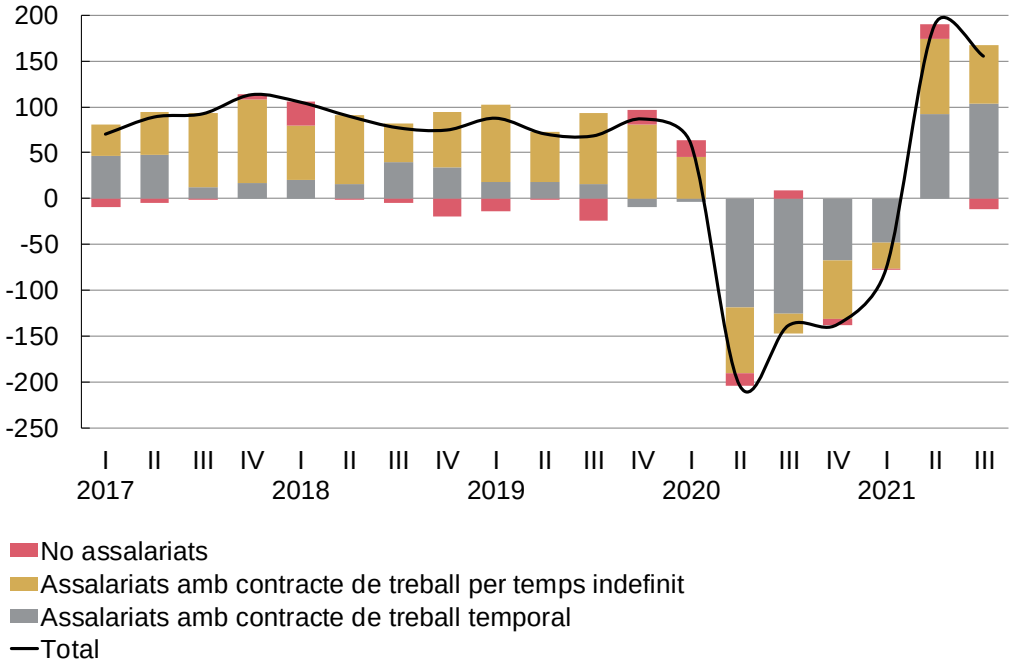

Font: Idescat.

La població activa modera el seu creixement interanual (2,0 %), i la taxa d'ocupació puja fins a un 69,8 %, només una mica inferior a la d'abans de la pandèmia

La població activa continua amb un creixement notable (2,0 % interanual), però força més lent que l'augment del segon trimestre (5,3 % intens) que s'explicava en part per l'efecte base de comparar amb els moments de confinament més dur. La taxa d'activitat (de 16 a 64 anys) puja fins a un 78,4 %, a valors molt similars als d'abans de la pandèmia. La taxa d'ocupació de 16 a 64 anys millora per cinquè trimestre consecutiu, i se situa en un 69,8 % (2,9 punts percentuals superior a la del tercer trimestre del 2020). Encara és una mica inferior a la taxa d'ocupació que es registrava fa dos anys (quan era d'un 70,1 %).

La taxa d'atur baixa de manera significativa, fins a un 10,9 %, el valor més baix des de l'esclat de la pandèmia i igual que el valor que presentava fa dos anys

Durant el tercer trimestre del 2021 la població en atur s'ha reduït en termes trimestrals (un -10,8 %) i en termes interanuals (un -15,8 %), gràcies a l'augment de l'ocupació. En termes absoluts, la població desocupada s'ha reduït en gairebé 80.000 persones en comparació

amb un any abans. La taxa d'atur baixa de manera intensa: fa un any, el tercer trimestre del 2020, assolia el valor més alt des de l'esclat de la pandèmia (13,9 %), i des d'aleshores s'ha anat reduint fins a arribar a un 10,9 % el tercer trimestre del 2021, el mateix valor que presentava ara fa dos anys (el tercer trimestre del 2019). Cal recordar que l'augment de la taxa d'atur durant la crisi sanitària ha estat força més moderat que en altres recessions (com a la crisi financera), en gran mesura pel paper exercit pels ERTO a l'hora de suavitzar l'ajust.

Magnituds del mercat de treball a Catalunya i a Espanya

	2019	2020	Tercer trimestre del 2020	Segon trimestre del 2021	Tercer trimestre del 2021
Catalunya					
Població activa (% de variació interanual)	1,8	-1,3	-1,4	5,3	2,0
Població ocupada (% de variació interanual)	2,3	-3,0	-4,0	5,9	4,7
Assalariats amb contracte de treball indefinit	3,3	-1,2	-0,9	3,8	2,8
Assalariats amb contracte de treball temporal	1,7	-12,5	-18,7	18,0	18,9
Població en atur (% de variació interanual)	-2,3	13,1	20,0	1,2	-15,8
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	78,4	76,9	77,1	78,0	78,4
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	69,7	67,1	66,9	68,3	69,8
Taxa d'atur (%)	11,0	12,6	13,2	12,3	10,9
Homes	10,6	11,9	12,2	11,0	10,1
Dones	11,5	13,4	14,3	13,7	11,8
Població de 16 a 24 anys	26,2	34,0	33,8	33,5	21,4
Taxa de temporalitat (%)	21,6	19,6	19,5	20,8	21,8
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	14,6	13,9	14,7	13,9	12,3
Espanya					
Població activa (% de variació interanual)	1,0	-1,3	-0,8	5,6	2,4
Població ocupada (% de variació interanual)	2,3	-2,9	-3,5	5,7	4,5
Població en atur (% de variació interanual)	-6,6	8,7	15,8	5,2	-8,2
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	75,0	73,4	73,9	75,0	75,8
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	64,3	61,9	61,8	63,5	64,7
Taxa d'atur (%)	14,1	15,5	16,3	15,3	14,6

Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

A Espanya l'ocupació incrementa un 4,5 % interanual, i la taxa d'atur disminueix fins a un 14,6 % (el valor més baix des de principis del 2020)

A Espanya la millora de l'activitat econòmica durant el tercer trimestre del 2021 també s'ha traslladat al mercat laboral. L'ocupació EPA creix un 4,5 % interanual i l'afiliació un 3,7 %. La població activa també

alenteix el seu creixement interanual (2,4 %), i la taxa d'atur baixa d'un 15,3 % el segon trimestre fins a un 14,6 % el tercer, el valor més baix des de principis del 2020. El creixement una mica més alt de l'ocupació a Catalunya, i la dinàmica més moderada de la població activa han determinat que la millora en la taxa d'atur hagi estat més intensa que en el cas estatal. D'acord amb aquestes dades, la taxa d'atur a Catalunya (10,9 %) amplia el seu diferencial amb la taxa d'atur espanyola (se situa 3,6 punts percentuals per sota).

Evolució de la taxa d'atur
(% d'aturats / població activa)

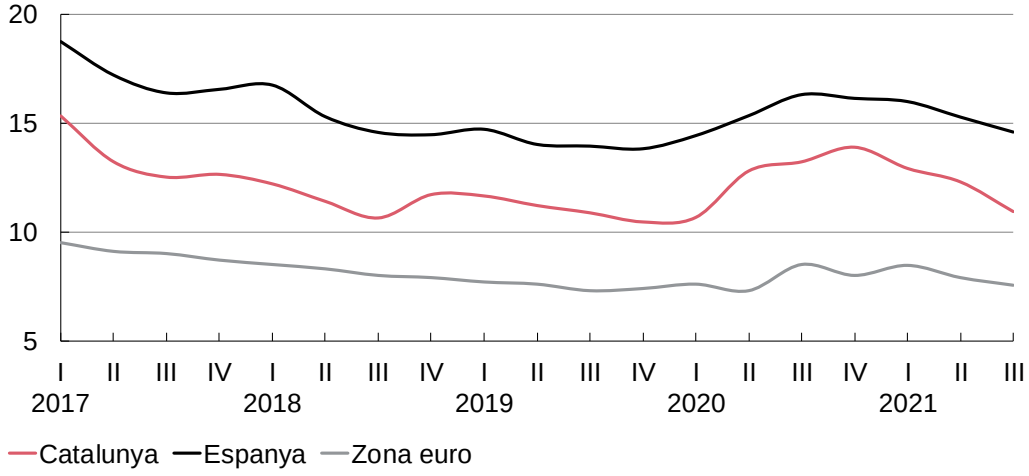

Font: Idescat, INE i Eurostat.

La taxa d'atur a la zona euro ha anat a la baixa des de principis del 2021

Pel que fa a la zona euro, la taxa d'atur va repuntar durant la segona meitat del 2020 (fins a arribar a un 8,5 % a principis del 2021), però durant els dos últims trimestres ha evolucionat a la baixa de manera clara i segons les dades mensuals més recents (juliol i agost) se situaria al voltant del 7,6 %. L'augment de la taxa d'atur derivat de la crisi sanitària ha estat molt contingut en el conjunt de la UEM, ja que abans de la pandèmia (quart trimestre del 2019) la taxa d'atur era d'un 7,4 %. Les taxes d'atur més altes per països segueixen corresponent a Espanya (14,0 % l'agost, en dada ajustada d'estacionalitat) i Grècia (13,2 %), mentre que les més baixes són les de Malta i Països Baixos (en tots dos casos, 3,2 %).

La taxa d'atur dels homes retrocedeix fins a un 10,1 %, i la de les dones fins a un 11,8 %

El deteriorament del mercat laboral català durant el 2020, arran de la crisi sanitària, va ser més acusat en el cas de les dones que en els

homes. Durant els últims trimestres s'ha produït una millora, i l'ocupació femenina mostra un creixement interanual destacat (5,8 %), i més alt que el creixement de l'ocupació masculina (3,7 % interanual). Les taxes d'ocupació (de 16 a 64 anys) de tots dos col·lectius milloren, si bé la taxa corresponent a les dones (66,2 %) segueix sent més baixa que la dels homes (73,4 %).

També es produeix una millora significativa en la taxa d'atur tant de les dones (11,8 %) com dels homes (10,1 %), gràcies al dinamisme en l'ocupació i també pel comportament més moderat en la població activa. Al mateix temps, es redueix lleugerament la bretxa entre totes dues taxes.

La taxa d'atur dels joves registra un descens molt intens, i cau fins a un 21,4 %

Un dels col·lectius que s'ha vist més colpejat per la crisi econòmica arran de la pandèmia és la població jove. Ja es partia d'una taxa d'atur elevada (d'un 26,3 % per a la població de 16 a 24 anys a finals del 2019), però a finals del 2020 va disparar-se per sobre del 38 %. Una de les notes més destacades de l'EPA del tercer trimestre és la forta caiguda de la taxa d'atur d'aquest col·lectiu, que baixa fins a un 21,4 %, la taxa més baixa des de l'any 2008. La millora es deriva del fort increment en l'ocupació d'aquest grup d'edat, juntament amb l'evolució molt moderada en els seus actius. La taxa d'atur de 16 a 29 anys també ha anotat una millora important: baixa fins a un 19,4 %, gairebé sis punts inferior que la taxa que es registrava fa un any, i tan sols una mica superior que la taxa de fa dos anys (el tercer trimestre del 2019, abans de la pandèmia, quan era d'un 19,0 %).

La proporció d'atur de llarga durada puja fins a un 46,9 %, perquè la millora de l'ocupació sobretot està beneficiant a les persones aturades amb poc temps de cerca de feina

A mesura que la crisi sanitària s'ha anat allargant en el temps, la proporció de persones en atur de llarga durada (és a dir, que cerquen feina des de fa un any o més) ha anat pujant gradualment. A més, els últims trimestres la millora de l'ocupació ha beneficiat la població en atur que cercava feina des de feia menys d'un any (que es redueix a un ritme notable). El tercer trimestre del 2021 la proporció d'atur de llarga durada puja fins a un 46,9 % del total de població en atur. Per tant, la població en atur disminueix gràcies a la recuperació econòmica, però es concentra de manera creixent en persones aturades de més llarga durada i probablement de més difícil ocupabilitat. De la taxa d'atur total del tercer trimestre del 2021 (d'un 10,9 %), 5,1 punts

s'expliquen per persones desocupades que cerquen feina des de fa un any. En aquest sentit, les estratègies de requalificació i reestructuració cap a nous sectors esdevenen claus.

Taxa d'atur per gènere i de la població de 16 a 24 anys
(% d'aturats / població activa)

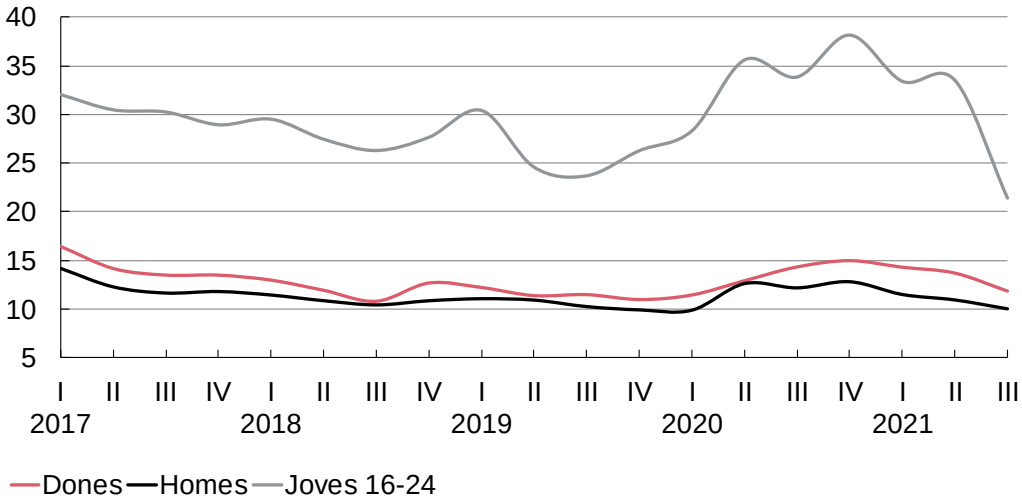

Font: Idescat.

El nombre de persones en atur registrat es redueix notablement durant el tercer trimestre i se situa per sota del nivell previ a la pandèmia

L'atur registrat s'ha reduït notablement durant el tercer trimestre (67.392 persones menys el setembre respecte al juny) i se situa per sota del nivell d'abans de la pandèmia. En el tancament de setembre hi ha 378.470 persones registrades a l'atur, un 20,9 % interanual (99.731

Evolució de l'atur registrat
(% de variació interanual)

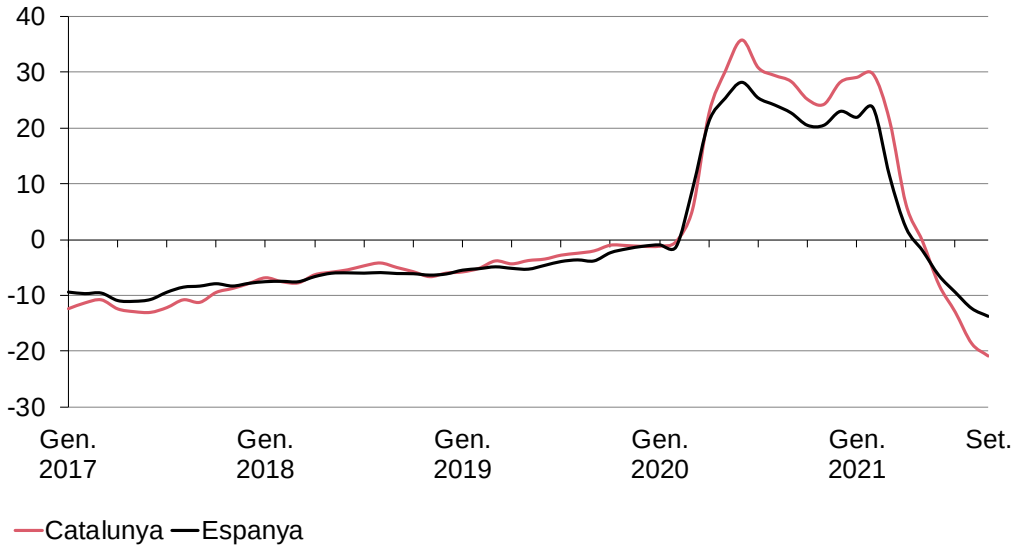

Font: oficines de treball de la Generalitat i Servei Públic Estatal d'Ocupació.

persones) menys que el setembre del 2020. No obstant això, en comparació al setembre del 2019 hi ha 5.847 persones més, l'1,6 %. En el conjunt de l'Estat el nombre de persones inscrites a l'atur s'ha reduït en 356.537 persones durant el tercer trimestre, i se situa un 13,7 % per sota del registrat el setembre de l'any anterior i un 5,8 % més que el setembre del 2019.

.

6.
Àmbit monetari i financer

El BCE i altres bancs centrals mantenen la política monetària expansiva mentre s'espera l'inici del *tapering* (retirada dels estímuls monetaris) durant el 2022

Els principals bancs centrals van implementar el 2020 programes d'ajudes monetàries d'una intensitat i mida sense precedents. El BCE va relaxar considerablement l'orientació de la seva política monetària mitjançant un ampli conjunt de mesures que es van anar calibrant. En destaquem el programa de compres d'emergència (PEPP); la relaxació dels criteris d'admissió dels actius de garantia; unes noves operacions de finançament a termini més llarg (TLTRO), i unes altres d'emergència per la pandèmia (PELTRO). La resposta de política monetària va contribuir a estabilitzar els mercats, reduir-ne els riscos i, com a objectiu principal, l'estabilitat de preus fins al segon trimestre de 2021. Precisament, el BCE va renovar la seva estratègia de política monetària el juliol establint un objectiu d'inflació "simètric" del 2 %: l'anterior criteri fixava una inflació de com a màxim el 2%, mentre que el nou criteri també considera com a llindar el 2 %, però amb la possibilitat de què es pugui sobrepassar (per assolir una mitjana del 2 % a mitjà termini). El passat 28 d'octubre, a la reunió de política monetària, el BCE ha declarat que la inflació (que ja ha repuntat a partir de l'agost) augmentarà més a curt termini, però estima que es moderarà el 2022.

Després de la reunió de 28 d'octubre de 2021, els tipus d'interès oficials de la zona euro continuen com a setembre de 2019: operacions principals de finançament al 0 %; facilitat marginal de crèdit al 0,25 %, i facilitat de dipòsit al -0,50 %. L'únic matís introduït a les mesures de política monetària, ha estat al programa de compres d'emergència PEPP (de fins a 1,85 bilions d'euros), on el BCE ha declarat que les compres d'actius continuaran, el quart trimestre de 2021, a un ritme menor que durant els dos trimestres anteriors. Cal recordar que la fi del programa PEPP està prevista el març de 2022, condicions que confirmarà el BCE a la pròxima reunió sobre política monetària (el 16 de desembre de 2021).

A 26 d'octubre de 2021, els actius del balanç consolidat de l'Eurosistema sumen 8,37 bilions d'euros, quan un any abans eren de 6,78 bilions (4,70 a l'inici dels confinaments de març de 2020), com a conseqüència principal de l'augment de liquiditat als mercats financers

europeus. A finals de setembre, l'estoc d'actius financers privats i bons sobirans en mans del BCE a través dels dos programes (APP i PEPP) era de 4,48 bilions d'euros (3,07 i 1,41 bilions, respectivament).

Pel que fa a les decisions d'altres bancs centrals durant el tercer trimestre de 2021, tant el Banc d'Anglaterra com la Fed o el Banc del Japó han mantingut la política monetària expansiva invariable davant les expectatives de recuperació progressiva de l'economia. La Fed també va confirmar el setembre que iniciaria el *tapering* el 2022.

Les condicions de concessió dels nous préstecs s'han relaxat i la demanda ha augmentat lleugerament durant el tercer trimestre del 2021, segons l'Enquesta de Préstecs Bancaris del BCE

Segons l'Enquesta de Préstecs Bancaris del BCE, que es realitza trimestralment a deu entitats financeres espanyoles, en el tercer trimestre de 2021, els criteris de concessió de préstecs es van mantenir estables o es van endurir lleugerament, depenent del segment, tant a Espanya com a la UEM. Les condicions aplicades als crèdits concedits es van relaxar lleugerament a Espanya en els dos segments de finançament a les llars (habitatge i consum), mentre que a la UEM es van endurir pels crèdits per adquisició d'habitatge i no van presentar variacions significatives en les altres modalitats. Les entitats financeres consideren que les mesures no convencionals de política monetària haurien continuat afavorint, en general, una certa expansió de l'oferta de crèdit i un augment dels volums de crèdit concedit.

Per la seva banda, la demanda de préstecs va augmentar moderadament, de manera pràcticament generalitzada, en línia amb el context actual de recuperació de l'activitat econòmica. Tot i això, l'increment de les sol·licituds va ser, en gairebé totes les modalitats, una mica més moderat que el registrat el trimestre anterior.

Els criteris de concessió de préstecs a les societats no financeres es van mantenir estables, en particular per a les pimes, mentre que es van relaxar lleugerament en el finançament les companyies més grans. Així mateix, el percentatge de sol·licituds de fons denegades es va reduir lleument, mentre que es va observar un lleu increment dels marges aplicats als préstecs de més risc, que ho explicaria la menor tolerància al risc per part de les entitats financeres. La demanda procedent de les empreses va augmentar lleugerament, per segon trimestre consecutiu, per un augment de les necessitats per finançar inversions en capital fix i operacions de reorganització empresarial, així com operacions de refinançament del deute.

Per al quart trimestre del 2021, les entitats espanyoles no esperen canvis significatius a l'oferta de crèdit, mentre que les de la zona de l'euro anticipen un cert enduriment dels criteris de concessió de crèdits a les empreses i a les llars per adquisició d'habitatge. Pel que fa a la demanda, els bancs de totes dues àrees creuen que augmentarà lleugerament la procedent de les societats no financeres i de les llars per a consum i altres fins, i que es mantindran estables les peticions de préstecs de les famílies per a adquisició d'habitatge.

L'euríbor es manté estable el tercer trimestre entorn als -0,494 %, tot i que amb tendència a créixer des de l'inici de setembre

L'euríbor a un any, en termes de mitjana mensual dels valors diaris, és el principal índex de referència per als préstecs hipotecaris, i està en negatiu des de febrer del 2016. A l'inici de la pandèmia, va pujar amb força i des de principis de juny de 2020, va tornar a marcar una tendència a la baixa fins a assolir el mínim històric el gener del 2021 (- 0,505 %). Durant el juliol i agost del 2021 va baixar, mentre que el setembre va iniciar una tendència creixent, fins a arribar els -0,492 % en mitjana mensual, el que ha deixat la mitjana trimestral en -0,494 % (per sota del -0,483 % del trimestre anterior). Fins el 22 d'octubre, l'euríbor diari continua augmentant i la mitjana mensual puja fins - 0,479 %. Alhora, la sèrie històrica del Banc d'Espanya amb els tipus d'interès TAE dels nous préstecs de les entitats bancàries per a les hipoteques, va marcar un mínim històric l'agost (1,554 %), però el setembre de 2021 ha pujat fins l'1,667 %.

El finançament a Espanya es desaccelera a les empreses, manté un creixement notable a les administracions i mostra un creixement modest a les llars al final del segon trimestre del 2021

L'estoc de finançament dels sectors no financers de l'economia espanyola (préstecs, endeutament i préstecs exteriors), va accelerar el creixement durant la pandèmia fins final del 2020. Al llarg del 2021, el creixement s'ha anat desaccelerant, sobretot a les societats no financeres, que han passat de créixer el 6,3 % interanual a final del 2020 a créixer un 2,2 % a l'agost. En aquest mes, les variacions interanuals són del 9,3 % a les administracions i de l'1,6 % al sector privat. L'augment del finançament privat s'explica pels increments de les societats no financeres (2,2 %) i de les llars i les institucions sense finalitat de lucre (0,9 %). Cal tenir en compte que el sector públic significa un 46,6 % del total del finançament de l'economia espanyola, les empreses no financeres són el 30,5 % i les llars un 22,9 %.

Finançament als sectors no financers de l'economia espanyola
(% de variació anual)

	Societats no financeres	Llars i ISFLASL	Sector privat (Societats no financeres i llars)	Administracions públiques	Total
2018	-0,1	0,3	0,1	2,5	1,1
2019	1,1	0,2	1,1	1,3	1,2
2020					
1r trimestre	2,2	-0,2	1,1	2,3	1,6
2n trimestre	5,7	-0,8	2,8	6,9	4,6
3r trimestre	4,6	-0,6	2,3	8,7	5,0
4t trimestre	6,3	-0,5	3,3	13,2	7,5
2021					
1r trimestre	6,1	-0,3	3,3	13,8	7,8
2n trimestre	3,2	0,8	2,2	10,4	5,8
Juliol	2,7	1,0	2,0	9,7	5,4
Agost	2,2	0,9	1,6	9,3	5,0

Font: Banc d'Espanya.

L'estoc de crèdit a Espanya desaccelera el creixement iniciat amb la pandèmia, i es redueix interanualment en tots els segments de les empreses, mentre que comença a créixer a les llars

Els préstecs constitueixen un dels principals canals de finançament, sobretot per a les famílies i per a les pimes. A final del segon trimestre de 2021 l'estoc de crèdit concedit per les entitats de crèdit i les entitats financeres de crèdit, ha disminuït lleugerament, un 0,7 % interanual, el que suposa un canvi de tendència des de l'inici de la pandèmia. Les dades provisionals d'agost segueixen apuntant a una lleu reducció interanual (-1,0 %).

Pel que fa a les activitats productives, la variació interanual el segon trimestre del 2021 ha estat negativa (-2,1 %) i disminueixen a tots els sectors analitzats: -4.0 % a la indústria, -3,9 % a la construcció i -1,6 % als serveis (-0,9 % excloses les activitats immobiliàries). Entre els diferents subsectors dels serveis, destaca l'augment interanual a l'hostaleria (+4,1 %) i als serveis de transport i emmagatzematge (+2,1 %), mentre que cau a la promoció immobiliària (-4,5 %) i a comerç i reparacions (-1,1 %). Quant a les llars, l'estoc de crèdit comença a créixer, un +0,3 % interanual a finals del segon trimestre: +0,4 % per a l'habitatge, i continua augmentant al consum un 1,4 % (dintre del qual consum durador augmenta un 2,1 %). El crèdit a institucions sense finalitat de lucre ha disminuït un 3,8 %.

En relació amb l'estoc de crèdit dubtós, aquest ha seguit disminuint a final del segon trimestre del 2021 (-6,5 %), però menys que abans de la pandèmia (-18,6 % a desembre de 2019 i -16,7 % a març de 2020). Aquesta reducció més pausada en el crèdit dubtós s'observa a les activitats productives (-1,5 %), mentre que s'accelera a les llars (-11,3 % a juny i -6,9 % al final del primer trimestre).

Evolució de l'estoc de crèdit privat[1] per finalitats
(dades de l'economia espanyola, % de variació interanual)

		Activitats productives					Persones físiques		
	Total	Total	Indústria[2]	Serveis[3]	Construcció	Promoció Immobiliària	Total	Habitatge[4]	Béns de consum durador
2016	-3,8	-6,1	-2,4	-5,7	-9,2	-10,6	-1,6	-3,0	11,7
2017	-1,7	-2,2	0,7	0,2	-13,2	-8,9	-0,9	-2,5	21,0
2018	-3,6	-7,8	-2,4	-7,0	-16,0	-15,1	0,4	-0,6	14,9
2019	-1,2	-2,0	-2,1	-0,2	-10,5	-5,6	-0,3	-1,5	10,7
1r trim. 2020	-0,6	-0,2	-0,6	2,4	-6,6	-6,1	-0,9	-1,8	12,4
2n trim. 2020	2,2	7,2	6,0	12,4	2,2	-6,0	-1,8	-2,2	11,0
3r trim. 2020	2,2	6,9	7,0	11,7	4,3	-7,2	-1,5	-1,7	4,1
4t trim. 2020	2,6	7,6	6,9	12,4	7,2	-7,0	-1,5	-1,3	6,0
1r trim. 2021	1,9	5,6	3,8	10,3	2,8	-7,2	-1,2	-0,7	0,3
2n trim. 2021	-0,7	-2,1	-4,0	-0,9	-3,9	-4,5	0,3	0,4	2,1

[1] Estoc de crèdit concedit per les entitats financeres de crèdit i establiments financers de crèdit a Altres sectors residents (agents residents amb excepció de les AAPP, el Banc d'Espanya i les entitats de crèdit)
[2] Sense construcció.
[3] Sense promoció immobiliària.
[4] Adquisició i rehabilitació d'habitatge.
Font: Banc d'Espanya

Amb tot això, la morositat al final del segon trimestre de 2021 (4,4 %), que es manté per sota del 5,0 % des de final del 2019 (4,8 %), continua amb un patró decreixent des de finals de 2013. Per sectors, el juny del 2021 la mora a les llars es redueix fins al 3,9 %, mentre que per a les activitats productives es mantenia en un 5,0 %. Les dades provisionals apunten que l'agost la morositat es manté en el 4,4 %. En aquesta estadística no es nota encara el previsible impacte advers de la crisi de la COVID-19 sobre la qualitat de la cartera creditícia de les entitats financeres, per les moratòries i els crèdits avalats per l'ICO.

El nou crèdit per a les pimes espanyoles comença a créixer interanualment i a les grans empreses desaccelera la reducció, alhora que a les llars alenteix el creixement

Quant al crèdit nou concedit a societats no financeres a Espanya durant el segon trimestre de 2021, va continuar el descens iniciat el tercer trimestre del 2020. La variació interanual en els crèdits fins a 1 milió d'euros (assimilables als que reben les pimes) ha estat del -34,0 % %, mentre que per als crèdits superiors al milió d'euros (habitualment concedits a empreses grans) ha estat del -43,1 %. Un fet rellevant en l'acumulat de juliol i agost és que els nous crèdits per a menys d'1 milió creixen un 13,9 % interanual, i per això s'entreveu un canvi de tendència en aquest segment a confirmar els següents mesos. Els crèdits de més d'1 milió, per la seva banda, han desaccelerat la caiguda en aquests dos mesos del tercer trimestre.

D'altra banda, el volum de nou crèdit per a les llars ha augmentat un 14,6 % interanual durant el segon trimestre, amb el següent desglossament: +84,4 % per a l'habitatge, +72,3 % per al consum i -5,1 % per a les targetes de crèdit de pagament a termini. Les dades trimestrals més recents corresponents a l'acumulat a agost mostren un alentiment notable del crèdit a les llars, en particular del segment per a l'habitatge i per al consum.

L'estoc de crèdit privat continua creixent el 2n trimestre de 2021

L'estoc de crèdit a Catalunya en els balanços de les entitats de dipòsit continua creixent el segon trimestre del 2021. Al final de juny, l'estoc de crèdit total a Catalunya s'ha incrementat un 0,5 % interanual, amb un repartiment sectorial desigual: a les administracions públiques s'ha reduït un 22,0 %, mentre que al sector privat ha crescut en un 1,5 %. Cal tenir en compte que l'estoc de les administracions suposa un 3,3 % del total a Catalunya.

Al conjunt de l'Estat també s'observa un creixement interanual (0,8 %), provocat per l'augment del crèdit del sector privat (2,7 %) i de les administracions públiques (11,5 %), que suposen un 6,2 % del total.

Evolució de l'estoc de crèdit de les entitats de dipòsit
(% de variació interanual)

	Catalunya			Espanya		
	Crèdit Total	Crèdit Privat[1]	Crèdit a les AP	Crèdit Total	Crèdit Privat	Crèdit a les AP
2016	-10,7	-10,4	-16,4	-4,0	-4,1	-2,1
2017	-8,3	-8,1	-11,7	-2,5	-1,9	-11,4
2018	-4,0	-3,6	-12,2	-4,5	-4,1	-11,6
2019	-1,1	-0,7	-8,9	-1,4	-1,3	-3,0
1r trim. 2020	0,5	0,7	-4,9	-0,4	-0,5	2,3
2n trim. 2020	1,7	2,5	-13,7	2,2	2,4	-2,3
3r trim. 2020	0,8	1,9	-22,8	2,5	2,5	2,0
4t trim. 2020	1,9	3,2	-25,8	4,2	3,5	16,6
1r trim. 2021	1,7	2,9	-24,7	3,2	2,7	11,5
2n trim. 2021	0,5	1,5	-22,0	0,8	-0,2	19,4

[1]La caiguda del 2016 es deu a l'efecte estadístic en la comptabilització creditícia entre sectors financers i no financers. La caiguda del 2017 i 2018 s'explica per l'efecte estadístic del trasllat del domicili social d'algunes empreses fora de Catalunya durant el 4t trimestre del 2017.

Font: Banc d'Espanya.

Els dipòsits a la vista i d'estalvi continuen la tendència a l'alça, mentre que els dipòsits a termini segueixen disminuint

Continuant la tendència a l'alça des de l'inici del 2018, a finals del segon trimestre del 2021 l'estoc total de dipòsits a Catalunya ha augmentat un 8,8 % interanual (6,2 % a Espanya). L'augment prové d'un increment interanual en 21.499 milions d'euros dels dipòsits a la vista i d'estalvi (+13,8 %), fins suposar un 87,4 % de l'estoc total (era del 83,5 % fa un any), atès que els dipòsits a termini han disminuït interanualment en 1.911 milions (-28,5 %).

El creixement de l'estoc de dipòsits a la vista es va accelerar amb les mesures de restricció de la mobilitat i amb la incertesa associada a la pandèmia, el que va generar un estalvi de precaució. El descens dels dipòsits a termini s'explica per la cerca de rendibilitat davant d'uns tipus d'interès en mínims històrics, que penalitzen l'estalvi a llarg termini. Aquesta situació incentiva l'augment dels fons d'inversió com a alternativa als dipòsits bancaris, perquè són més rendibles malgrat que tenen una exposició al risc més accentuada, alhora que els dipòsits a la vista i termini ofereixen més liquiditat. Aquesta tendència, però, ja s'observava abans de la pandèmia.

Els dipòsits del sector residents sense administracions públiques han augmentat un 8,0 % interanual a Catalunya i un 5,6 % a Espanya. Els dipòsits de les administracions públiques, han augmentat un 31,7 % a Catalunya a finals del segon trimestre del 2021 (un 18,2 % a Espanya).

Cal observar que els dipòsits de les administracions públiques només concentren el 4,1 % i el 5,8 % de l'estoc total a Catalunya i a Espanya, respectivament.

Evolució dels dipòsits en l'economia catalana
(milers de milions d'euros)

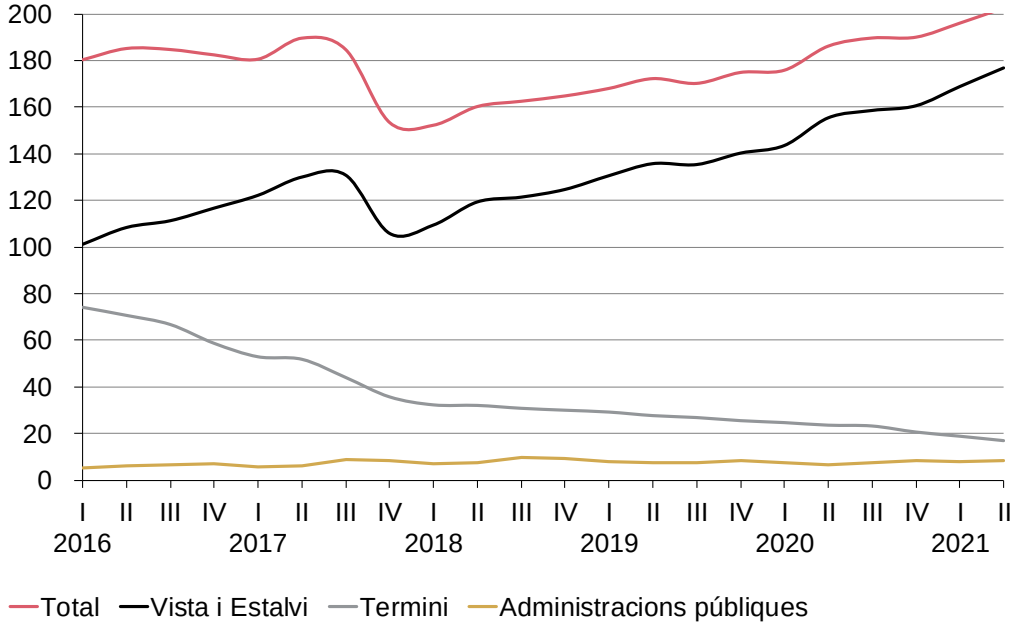

Font: Banc d'Espanya.

El tercer trimestre del 2021 les borses europees conserven els guanys assolits el trimestre anterior

Els principals índexs de les borses europees han registrat lleugeres variacions tan a l'alça com a la baixa en el tercer trimestre del 2021 respecte del trimestre anterior. Tot i això, l'increment acumulat des de principis de 2021 dels valors dels índexs borsaris europeus més representatius manté uns creixements anuals significatius. D'una banda, l'avanç de la vacunació i la millora en l'activitat econòmica han impulsat els índexs a l'alça. De l'altra banda, la inflació creixent i les expectatives d'una reversió de les ajudes més rellevants dels bancs centrals (el que comportaria un augment dels tipus d'interès i/o una reducció tant de compres d'actius com d'injeccions de liquiditat) han atenuat la tendència al creixement de les borses.

Evolució dels índexs europeus
(Base 1/1/2017 = 100)

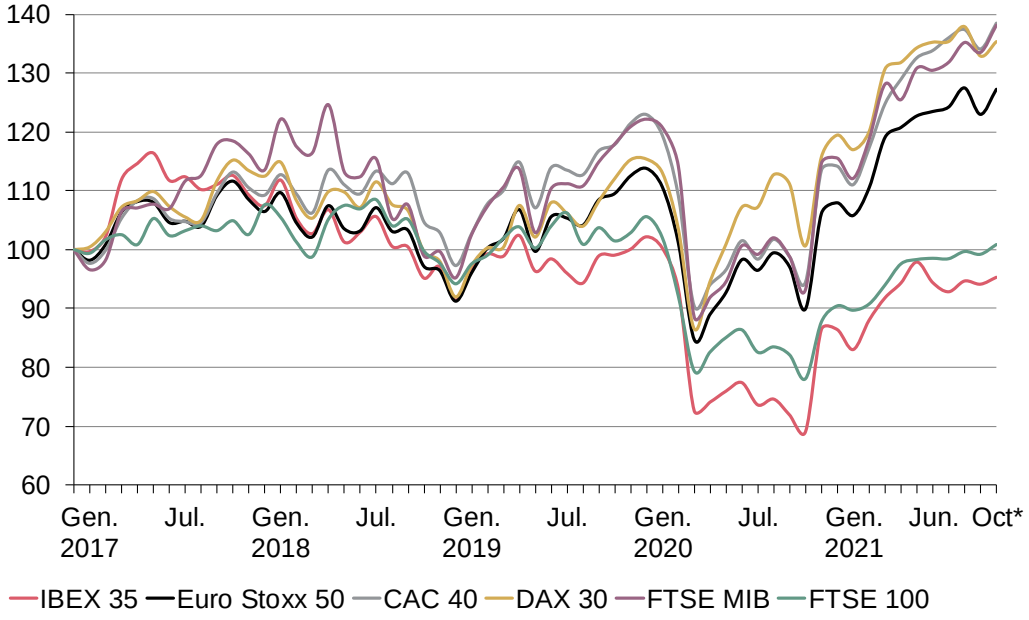

* dades a 22 d'octubre.
Font: Bloomberg

Les incerteses macroeconòmiques refreden les expectatives de creixement borsari malgrat el menor impacte de la pandèmia a la salut

L'índex Euro Stoxx 50, compost de 50 companyies *blue-chip* (estables, segures, consolidades i de gran capitalització) de la zona euro, registra un augment acumulat del 13,9 % en el tancament del tercer trimestre del 2021, lleugerament per sota del 14,4 % del trimestre anterior. Els índexs dels principals parquets europeus també mantenen guanys importants, si bé amb intensitats diferents: el CAC 40 francès ha conservat l'augment assolit el segon trimestre i la rendibilitat acumulada se situa en el 17,4 % al final del tercer trimestre; el Dax Xetra 30 alemany continua a l'alça respecte de l'inici de l'any, si bé amb menys intensitat que en el segon trimestre, i registra guanys acumulats de l'11,2 %; l'FTSE MIB 40 italià, amb el millor comportament trimestral, s'ha situat en guanys anuals del 15,5 %.

Pel que fa a l'IBEX 35, va minvar lleugerament el tercer trimestre i segueix presentant l'augment anual acumulat més baix entre els índexs europeus (+9,0 %). A 22 d'octubre, tots els índexs europeus mostren una evolució mensual positiva, augmentant la variació anual de forma significativa (a títol d'exemple, fins al 17,9 % l'Euro Stoxx 50 o fins al 10,3 % l'IBEX-35).

Rendibilitats dels principals índexs borsaris internacionals
(% de variació anual acumulada)

		2020			2021		
		2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre
Euro Stoxx 50	Zona euro	-13,6	-14,7	-5,1	10,3	14,4	13,9
CAC 40	França	-17,4	-19,6	-7,1	9,3	17,2	17,4
Dax Xetra 30	Alemanya	-7,1	-3,7	3,5	9,4	13,2	11,2
FTSE 100	Regne Unit	-18,2	-22,2	-14,3	3,9	8,9	9,7
FTSE MIB 40	Itàlia	-17,6	-19,1	-5,4	10,9	12,9	15,5
IBEX 35	Espanya	-24,3	-29,7	-15,5	6,3	9,3	9,0
Dow Jones Indl. Av.	EUA	-9,6	-2,7	7,2	7,8	12,7	10,6
S&P 500	EUA	-4,0	4,1	16,3	5,8	14,4	14,7
Nasdaq Comp.	EUA	12,1	24,5	43,6	2,8	12,5	12,1
Nikkei 225	Japó	-5,8	-2,0	16,0	6,3	4,9	7,3

Font: Bloomberg.

Els índexs borsaris dels EUA estabilitzen els guanys el tercer trimestre, mentre que el Nikkei japonès recupera el creixement

Les expectatives d'augment de tipus oficials per part de la Reserva Federal i l'augment de la inflació han refredat l'evolució positiva dels índexs dels EUA i han deixat enrere les cotitzacions màximes. Després de registrar increments en els dos primers trimestres del 2021, durant el tercer trimestre s'han estabilitzat o caigut lleugerament. Així, l'índex S&P 500 mostra un augment acumulat fins al 14,7 % el tercer trimestre, mentre que el Dow Jones redueix els guanys fins al 10,6 %. Per la seva part, l'índex Nasdaq Composite atenua l'evolució positiva del segon trimestre i tanca el tercer amb un 12,1 % acumulat.

Per contra, l'índex japonès Nikkei 225 registra un augment dels guanys acumulats en el tercer trimestre fins al 7,3 %, encara per sota de les rendibilitats anuals observades en els índexs principals tant d'Europa com dels Estats Units.

El tercer trimestre del 2021 l'índex BCN Global 100 incrementa lleugerament els guanys acumulats el trimestre anterior fins al 14,1 %

L'índex BCN MID 50, corresponent a les 50 empreses de mitjana capitalització amb més contractació de la Borsa de Barcelona, ha assolit un creixement del 7,3 % anual acumulat el tercer trimestre del 2021, tot i registrar una minoració respecte del segon trimestre en què va tancar a 12,3 %. D'altra banda, l'índex BCN Global 100, compost per

les 100 companyies principals de la Borsa de Barcelona, millora la rendibilitat durant el tercer trimestre i registra un 14,1 % anual acumulat.

Evolució dels índexs europeus
(Base 1/1/2017 = 100)

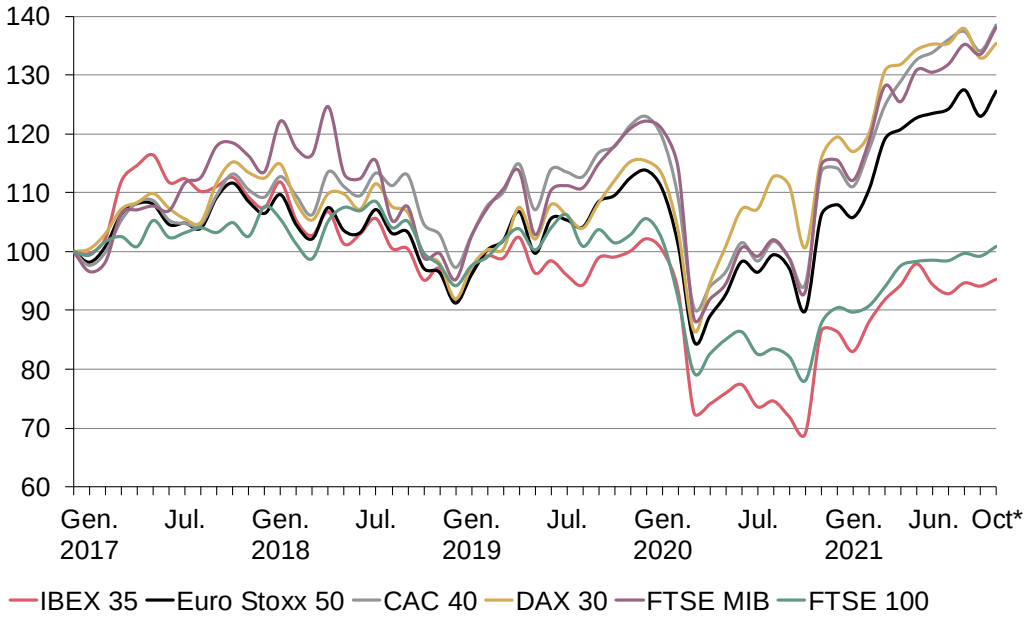

* dades a 22 d'octubre.
Font: Bloomberg

A la resta de parquets estatals, els augments anuals acumulats a final del tercer trimestre son també dispars: la Borsa de València registra l'augment acumulat més gran (15,9 %), bastant per sobre dels índexs de les borses de Bilbao i Madrid, que registren rendibilitats lleugerament inferiors a la de l'IBEX 35, del 8,3 % i el 7,7 %, respectivament.

Rendibilitats dels principals índexs borsaris estatals
(% de variació anual acumulada)

	2020			2021		
	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre
IBEX 35	-24,3	-29,7	-15,5	6,3	9,3	9,0
Barcelona Global 100	-27,6	-33,5	-16,8	11,3	13,1	14,1
Bilbao 2000	-23,9	-27,4	-13,1	6,9	8,9	8,3
IGBM (Madrid)	-24,9	-30,4	-15,4	6,2	8,7	7,7
IGBV (València)	-24,2	-30,8	-13,3	11,6	14,9	15,9
BCN MID 50	-20,1	-18,4	2,7	13,5	12,3	7,3
FTSE Latibex All Share	-38,6	-43,1	-22,0	-2,1	21,5	2,7

Font: Bloomberg

La rendibilitat de l'índex Latibex All Share mostra un comportament força diferent. Si en el tancament del segon trimestre registrava una variació acumulada del 21,5 %, durant el tercer trimestre s'ha reduït força (-15,4 % intertrimestral) i tanca amb un augment acumulat del 2,7 %.

El volum de contractació acumulat de la Borsa de Barcelona el tercer trimestre es redueix en comparació a l'any anterior

El volum de contractació acumulat de la Borsa de Barcelona en el tancament del tercer trimestre del 2021 se situa en els 32.493 milions d'euros i registra una caiguda del 38,0 % en comparació al mateix trimestre del 2020. La contractació augmenta en efectes públics i drets, tot i això, cau en la resta de valors, si bé és la reducció del 38,8 % interanual de la contractació d'accions la que explica la minoració donat que representa el 96,5 % del total de volum negociat. La quota de contractació a la Borsa de Barcelona respecte al total de les borses estatals disminueix 4,6 punts percentuals el tercer trimestre i se situa en l'12,0%, molt per darrere del 74,4 % que representa la Borsa de Madrid.

Volum efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona
(Dades trimestrals acumulades dins de cada any)

	Milions d'euros					
	2020		2021			% de variació interanual en el 3r trimestre
Tipus de valor	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	
Efectes públics[1]	191,4	210,0	16,3	125,8	387,7	102,5
Accions	51.246,2	69.218,7	9.961,1	23.701,0	31.339,8	-38,8
Fons	670,8	860,8	161,0	305,0	474,7	-29,2
Warrants	50,5	55,3	3,9	6,8	9,8	-80,6
Drets	225,3	390,7	39,6	92,4	281,2	24,8
Total	52.384,2	70.735,4	10.181,9	24.231,0	32.493,3	-38,0

[1] Inclouen operacions OTC. No incluen amortitzacions ni emissions de deute.
[2] Fons de titulització d'actius.
Font: Borsa de Barcelona.

La negociació del deute públic de Catalunya duplica la negociació interanual al final del tercer trimestre del 2021

Pel que fa al deute sobirà, la seva rendibilitat als mercats secundaris va assolir nous mínims històrics el darrer trimestre del 2020, a causa de les compres d'aquest deute pels bancs centrals. Durant el tercer trimestre del 2021, es mantenen les rendibilitats negatives del deute públic a curt termini per a la majoria de països occidentals. La negociació acumulada dels valors en el mercat del deute públic de

Catalunya al tancament del tercer trimestre del 2021, va augmentar un 102,5 % respecte al 2020 (el 2019 va caure un 41,3 %).

Mercat del deute públic de Catalunya
(Dades trimestrals acumulades des de l'inici d'any, sense emissions, amortitzacions ni FTA)

	Nombre d'operacions	Variació interanual (%)	Milions d'euros	Variació interanual (%)
4t trimestre 2019	200	-32,2	232,5	-41,3
1r trimestre 2020	42	-39,1	153,0	129,8
2n trimestre 2020	62	-45,1	184,6	66,1
3r trimestre 2020	76	-49,7	191,4	-3,0
4t trimestre 2020	91	-54,5	210,0	-9,7
1r trimestre 2021	32	-23,8	16,3	-89,4
2n trimestre 2021	66	6,5	125,8	-31,9
3r trimestre 2021	132	73,7	387,7	102,5

Nota: Incloses operacions OTC.

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

Els últims anys el volum negociat de deute públic s'ha reduït molt, bàsicament pel canvi d'estructura de la cartera d'endeutament de la Generalitat. Així, durant els darrers anys s'ha produït una progressiva disminució del deute viu representat en valors i un augment del deute viu representat en préstecs i línies de crèdit, derivats principalment dels mecanismes de finançament a càrrec del Fons de Liquiditat Autonòmica (FLA), i des del febrer del 2019 també a càrrec del Fons de Facilitat Financera (FFF). A 30 de setembre del 2021, el nominal admès a negociació en el mercat del deute públic de Catalunya ha estat de 2.248 milions d'euros i estava representat per 11 emissions de bons i obligacions i 5 de pagarés.

7.
Sector públic

En aquest capítol s'analitzen les dades consolidades de l'execució pressupostària del conjunt del sector públic administratiu de la Generalitat, que inclou l'Administració general, el Servei Català de la Salut i les entitats autònomes administratives. S'incorpora també en aquestes dades l'execució de l'Institut Català de la Salut, tot i que és una entitat de dret públic subjecta al dret privat i, per tant, no forma part del sector públic administratiu. D'altra banda, la informació que es presenta a continuació exclou, tant en la part d'ingressos com de despeses, les transferències de l'Administració central als ens locals de la participació en els ingressos de l'Estat i les transferències del Fons europeu de garantia agrícola, perquè la Generalitat únicament n'exerceix la funció pagadora.

L'exercici 2021 es regeix per pròrroga pressupostària, concretada al Decret 146/2020, de 15 de desembre, pel qual s'estableixen els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2020.

L'emergència sanitària de la pandèmia de la COVID-19 i els seus efectes en l'economia i la societat estan tenint un impacte excepcional en les finances de la Generalitat. S'han intensificat les actuacions públiques en l'àmbit de la salut i dels serveis socials, les ajudes d'urgència social i als autònoms, els programes per a la reactivació econòmica i la compra de material sanitari de prevenció, entre altres. També, s'han implementat fons d'ingressos excepcionals i s'ha suspès la normativa que limitava el dèficit públic i el creixement de la despesa.

S'han ingressat fons extraordinaris per fer front a les conseqüències de la COVID-19

Fins el setembre del 2021, els ingressos no financers de la Generalitat han estat de 25.906 milions d'euros, un 16,9 % més elevats que en el mateix període de l'any passat. El creixement s'explica, principalment, per les transferències extraordinàries i, en menor mesura, pels increments dels ingressos tributaris.

Les bestretes rebudes del model de finançament, de gener a setembre, es van reduir un 0,7%. Enguany, els ingressos mensuals corresponen a la part proporcional de l'import definitiu, però l'any 2020 els ingressos

mensuals corresponien a una estimació inicial, i, a més, al març i l'abril del 2020 es va rebre part de l'actualització a l'alça amb l'import definitiu. Per la seva banda, la liquidació del model de finançament va ser un 20,8 % més reduïda que en l'exercici anterior.

Els altres ingressos impositius van presentar un increment del 52,5 % perquè es comparen amb un període afectat pel confinament estricte i l'ajornament de les autoliquidacions dels impostos propis i cedits de la Generalitat. Les altres transferències s'han incrementat intensament perquè els recursos extraordinaris amb motiu de la pandèmia han estat més elevats. També s'han rebut alguns recursos puntuals (com ara fons per empreses i autònoms afectats per la COVID-19, o els programes finançats pel Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), mentre que els fons europeus s'han incrementat.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per conceptes
A 30 de setembre de 2021 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2020/2021)
Ingressos de bestretes del model de finançament	19.711	14.783	-0,7
Liquidacions i avançaments del model finançament	1.669	1.676	-20,8
Altres ingressos impositius	3.671	3.675	52,5
Taxes i altres ingressos	557	591	69,1
Altres transferències	1.814	5.142	117,1
Ingressos patrimonials	20	38	75,9
Alienació d'inversions	0	0	-21,6
Ingressos no financers	27.443	25.906	16,9

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.
Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Per capítols pressupostaris, de gener a setembre del 2021, els impostos directes s'han reduït lleugerament, un -0,7 %. La liquidació del tram autonòmic de l'IRPF s'ha reduït, mentre que els ingressos de l'impost sobre successions i donacions han augmentat. Els impostos indirectes s'han incrementat un 5,6 %. Els ingressos de l'IVA han caigut, però els de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats s'han incrementat. També s'inclouen liquidacions de dos impostos nous: l'impost sobre l'emissió de diòxid de carboni de vehicles de tracció mecànica i l'impost sobre instal·lacions que incideixen en el medi ambient.

Les taxes i altres ingressos s'han incrementat un 69,1 % per l'augment de les multes de trànsit, de les taxes, dels interessos, dels ingressos de la prestació de serveis d'assistència social i sanitària i de les contribucions al servei d'incendis.

Les transferències corrents s'han incrementat en 2.482 milions d'euros (117,9 %) per diversos factors. Fins el mes de setembre del 2021 s'han rebut més recursos extraordinaris que el mateix període l'any anterior, que inclouen la dotació addicional per les comunitats autònomes i les ciutats de Ceuta i Melilla del Pressupost General de l'Estat, el fons per empreses i autònoms afectats per la COVID-19 i els programes finançats pel MRR. D'altra banda, s'han rebut uns recursos de la regularització del finançament del traspàs de la competència de la policia. Finalment, l'evolució del fons de garantia dels serveis públics fonamentals és positiva, s'ha rebut un fons per a la formació professional i el Fons Social Europeu, i els recursos per a l'atenció a la dependència s'han incrementat.

Les transferències de capital han crescut un 237,7 % perquè s'han rebut programes finançats pel MRR, entre els quals hi ha programes adreçats a les energies renovables, la mobilitat eficient, la tecnologia de la salut i l'economia circular. També s'ha rebut el FEDER, que l'any anterior no es va rebre, i una part del deute de l'Estat per inversions en infraestructures pendents a càrrec de la Disposició Addicional 3a de l'Estatut del 2008.

Amb un import relativament reduït, els ingressos patrimonials s'han incrementat un 75,9 %, principalment pel cobrament d'un deute pendent.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per capítols
A 30 de setembre de 2021 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2020/2021)
Impostos directes	12.943	10.289	-0,7
Impostos indirectes	12.160	9.582	5,6
Taxes i altres ingressos	557	591	69,1
Transferències corrents	1.421	4.587	209,5
Ingressos patrimonials	20	38	75,9
Alienació d'inversions	0	0	-21,6
Transferències de capital	341	819	237,7
Operacions corrents	27.101	25.087	14,5
Operacions de capital	341	819	237,7
Ingressos no financers	27.443	25.906	16,9

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

La despesa en l'àmbit de la salut es redueix, mentre els ajuts directes a persones treballadores autònomes i en ERTO i a empreses augmenten

De gener a setembre del 2021, els crèdits definitius han estat 7.255 milions d'euros més grans que el pressupost inicial. Cal tenir en compte que la pròrroga pressupostària limita la despesa prevista a la pressupostada el 2020, amb excepcions. La major part de les modificacions pressupostàries corresponen a generacions de crèdit a compte de la dotació addicional per les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla del Pressupost General de l'Estat i a compte del finançament del dèficit de l'1,1 % del PIB. La major part d'aquestes generacions s'han transferit a les partides d'ajuts directes a persones treballadores autònomes, en ERTO i empreses afectades per la COVID-19. També s'hi inclou una ampliació de crèdit en l'àmbit de la salut.

Les obligacions reconegudes de les despeses no financeres s'han incrementat un 6,9 %. Les remuneracions del personal s'han incrementat un 6,2 % per l'increment de personal i pels programes temporals COVID-19. Els augments se centren en el personal sanitari, en les places de l'ICS i del Departament de Salut per fer front a l'emergència sanitària, i en el personal docent.

Les despeses corrents en béns i serveis s'han mantingut estables (- 0,7 %). La despesa desplaçada dels concerts sanitaris i del subministrament de material sanitari i farmacèutic s'ha reduït, però la comptabilització dels concerts socials ha estat més elevada.

Els interessos i les despeses de formalització del deute han disminuït un -15,2 %. Aquesta despesa està condicionada pels calendaris de venciment de les operacions. Els mecanismes de liquiditat han permès l'absorció d'alguns venciments que tenien un cost més elevat, reduint així el tipus d'interès mitjà del deute de la Generalitat.

Per la seva banda, les transferències corrents van augmentar un 18,3 %, principalment, pels ajuts directes a persones autònomes afectades per la COVID-19, pels ajuts extraordinaris de suport a la solvència empresarial en resposta a la pandèmia i pels ajuts a persones treballadores afectades per un ERTO. Amb un import més reduït, s'ha incrementat la transferència al Consorci Comerç, Artesania i Moda de Catalunya per ajuts a les petites i mitjanes empreses i professionals.

També ha augmentat la comptabilització de la Renda garantida de ciutadania, de la despesa de farmàcia, dels ajuts a la dependència, dels concerts educatius i de les transferències a l'ICF. En canvi, la comptabilització de les transferències a les universitats públiques, al

Fons de Cooperació Local, als consells comarcals del transport i als menjadors escolars, a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, a l'Autoritat del Transport Metropolità i dels peatges a l'ombra, entre d'altres, ha estat menor que l'any passat.

Les inversions reals han disminuït un 13 %, per una menor comptabilització d'inversions en maquinària i instrumental de l'ICS i del CatSalut. En canvi, augmenten, entre d'altres, les inversions en material de transport del Departament d'Interior. Al seu torn, les transferències de capital han augmentat un 28,7 %, principalment, perquè ha augmentat la comptabilització de les transferències a l'ICAEN i a l'AGAUR. En canvi, altres transferències tenen una comptabilització menor, entre les quals, les dirigides als ens locals, al Consell Català de l'Esport i el Foment del Contracte Global d'Explotació.

Estat d'execució del pressupost de despeses de la Generalitat* per capítols
A 30 de setembre de 2021 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Crèdits definitius	Obligacions reconegudes (OR)	% de variació (OR 2020/2021)
Remuneracions del personal	8.899	9.341	6.775	6,2
Compra de béns corrents i serveis	8.419	11.578	7.308	-0,7
Interessos	880	882	576	-15,2
Transferències corrents	8.460	11.686	7.978	18,3
Fons de contingència	215	128	–	–
Inversions reals	680	896	319	-13,0
Transferències de capital	539	794	375	28,7
Operacions corrents	26.872	33.615	22.637	7,0
Operacions de capital	1.219	1.690	695	5,5
Despeses no financeres	28.091	35.305	23.331	6,9

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.
Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Temporalment, els comptes presenten un superàvit financer elevat, pels ingressos extraordinaris

De gener a setembre, l'execució del pressupost de la Generalitat presenta un superàvit no financer de 2.575 milions d'euros. El saldo primari d'operacions no financeres (concepte que exclou els interessos del deute), és de 3.150 milions. Els ingressos corrents i de capital han crescut molt més que les despeses, condicionats a l'ingrés de la dotació addicional dels recursos per a les comunitats autònomes i de fons extraordinari dels ajuts de suport a la solvència empresarial, entre d'altres recursos extraordinaris. Aquests fons finalistes s'aniran

aplicant a despeses durant els pròxims mesos, fet que reduirà el superàvit no financer.

Dades bàsiques de l'execució del pressupost de la Generalitat*
A 30 de setembre de 2021 (milions d'euros)

	Execució (DL/OR)	% de variació (DL 2020/2021)
Ingressos corrents	25.087	14,5
Despeses corrents	22.637	7,0
Saldo operacions corrents	2.451	225,1
Ingressos de capital	819	237,7
Despeses de capital	695	5,5
Saldo operacions de capital	124	129,9
Saldo no financer	2.575	–
Saldo no financer primari	3.150	210,1

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.
Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

L'eliminació de les restriccions a la mobilitat i a l'activitat econòmica fa que es recuperi la recaptació

Els tres primers trimestres del 2021, la recaptació dels impostos de la Generalitat de Catalunya es va incrementar un 52,3 % perquè es compara amb un període afectat pel confinament estricte i per l'ajornament de les autoliquidacions d'impostos cedits i propis de la Generalitat.

La recaptació de l'impost sobre successions i donacions s'ha incrementat un 91,2 %. Entre altres motius, s'han acumulat les autoliquidacions afectades per la suspensió de la presentació i autoliquidació de l'impost, establerta en les mesures excepcionals per la COVID-19 el 2020. També han augmentat les defuncions a causa de la pandèmia, i s'ha reformat l'impost, amb la reintroducció de coeficients multiplicadors pel patrimoni preexistent.

La recaptació de l'impost sobre transmissions patrimonials ha augmentat un 59,6 % per l'increment del nombre de transmissions d'immobles urbans. La recaptació de l'impost sobre actes jurídics documentats ha seguit la mateixa pauta, però amb un increment d'un 42,5 %. La recaptació dels tributs sobre el joc s'ha incrementat un 69,4 %, principalment a la modalitat de màquines escurabutxaques, i l'impost sobre el joc en línia va créixer un 6,4 %. Per la seva banda, l'impost sobre determinats mitjans de transport ha incrementat la seva recaptació un 72,2 % perquè s'ha modificat la normativa europea de càlcul d'emissions, però en el futur deixarà de créixer perquè s'han

rebaixat els tipus impositius per tal de neutralitzar aquest efecte. També, l'impost sobre begudes envasades ha recaptat un 6,8 % més que l'any anterior. I l'impost sobre les estades en establiments turístics no és comparable amb el 2020, quan es van ajornar les autoliquidacions.

Recaptació tributària de la Generalitat
(Gener-setembre de 2021)

	Milions d'euros	% de variació 2020/2021
I. grans establiments comercials	57	215,0
I. sobre successions i donacions	667	91,2
I. sobre el patrimoni	573	1,3
I. sobre els habitatges buits	9	-0,8
I. dipòsits entitats de crèdit	26	87,1
I. actius no productius de les persones jurídiques	1	108,3
I. transmissions patrimonials	1.376	59,6
I. actes jurídics documentats	516	42,5
I. operacions societàries	8	32,4
Tram autonòmic i. hidrocarburs	0	-111,9
I. det. mitjans de transport	78	72,2
I. estades establiments turístics	5	431,7
I. begudes ensucrades envasades	21	6,8
I. emissió de gasos a l'atmosfera per la indústria	1	-19,3
I. emissió d'òxids de nitrogen per l'aviació comercial	2	-53,4
I. emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica	0	–
I. Instal·lacions que incideixen en el medi ambient	98	–
Gravamen de protecció civil	4	3,9
Tributs sobre el joc	116	69,4
Impost sobre el joc en línia	20	6,4
Total	3.577	52,3

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

Finalment, l'impost sobre instal·lacions que incideixen en el medi ambient, de recent creació, ha recaptat 98 milions, i l'impost sobre el patrimoni ha crescut un 1,3 %. En canvi, la majoria dels impostos que es liquiden en funció de la base imposable del 2020 han presentat reduccions.

Recaptació tributària de la Generalitat de Catalunya
(taxes de variació interanual sobre xifres acumulades)

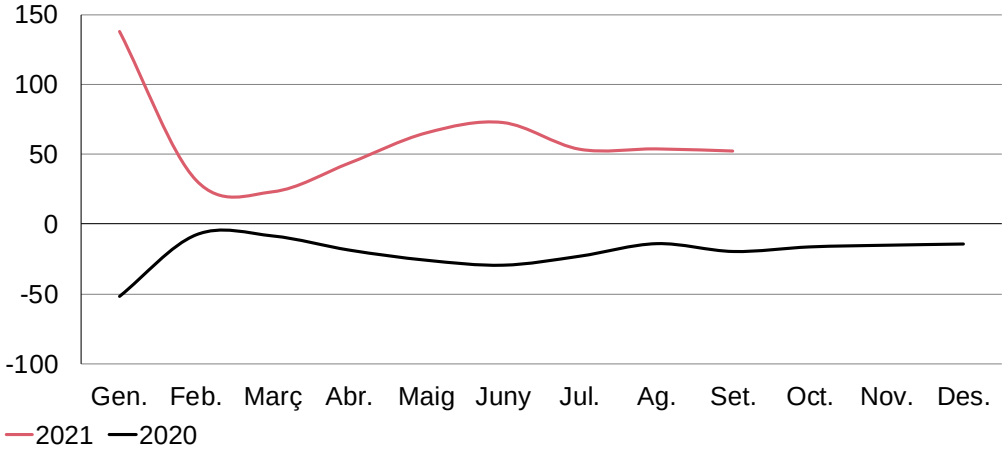

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

La recaptació de l'AEAT es compara amb un període molt afectat per les restriccions

De gener a setembre del 2021, la recaptació de l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT) ha augmentat un 21 % a Catalunya i un 14,2 % al total de comunitats autònomes. La recaptació reflecteix la recuperació econòmica iniciada amb l'aixecament progressiu de les restriccions derivades de la gestió de la pandèmia. En menor mesura, l'ajornament de les autoliquidacions durant l'any anterior fan créixer la recaptació del 2021.

Els ingressos de l'IRPF s'han incrementat un 8,6 % a Catalunya i un 9,2 % al total de les comunitats. La recuperació de l'ocupació i dels salaris expliquen el creixement de les retencions. A les administracions públiques, l'increment de les retencions del treball als salaris i pensions ha estat més elevat, especialment els dos primers trimestres de l'any. També s'està recuperant l'ocupació a les branques del sector privat més afectades per les restriccions a l'activitat, que tenen salaris i tipus inferiors a la mitjana, fet que frena el creixement de la recaptació total. Amb menor import, les retencions de capital sobre fons d'inversió han crescut excepcionalment. En canvi, els ingressos de la Campanya de Renda 2020 es ressenten negativament de la caiguda de les rendes empresarials i dels guanys patrimonials, rendes que es liquiden majoritàriament a la declaració anual.

L'IVA és l'impost que està experimentant una recuperació més intensa. Fins al setembre, va créixer un 12,9 % a Catalunya i un 14,2 % en el total estatal. Val a dir que els ingressos dels tres primers trimestres de 2020 van ser especialment baixos, perquè es van ajornar les autoliquidacions i es recollia l'efecte del primer confinament.

Els impostos especials han presentat increments del 18,9 % a Catalunya i del 6,2 % en total. L'aixecament de les restriccions a la mobilitat i l'activitat econòmica fan incrementar els consums gravats per aquests impostos. La major part de l'increment del 2021 prové de l'impost sobre l'impost sobre hidrocarburs. L'impost sobre l'electricitat, amb un pes més baix, també ha crescut i el mes de setembre reflecteix la pujada de preu.

La recaptació de l'impost sobre societats ha crescut amb intensitat a Catalunya (i, en menor mesura, al conjunt de comunitats) per l'efecte de l'augment extraordinari del primer pagament de l'impost, que es compara amb un període de recaptació reduïda. També, perquè van créixer els beneficis del primer trimestre de l'exercici, entre altres factors.

Recaptació tributària de l'AEAT a Catalunya[1]
(Gener-setembre de 2021)

			% de variació 2020/2021	
	Milions d'euros	% de Catalunya sobre el total de les comunitats autònomes	Catalunya	Total de les comunitats autònomes[2]
IRPF	13.566	20,6	8,6	9,2
Impost sobre societats	2.866	27,7	648,0	90,0
IVA	12.155	23,2	12,9	14,2
Impostos especials	1.074	7,2	18,9	6,2
Impost sobre el tràfic exterior	491	36,6	11,9	9,2
Altres ingressos tributaris	1.042	19,0	39,1	32,0
Recaptació tributària	31.194	20,9	21,0	14,2

[1] Inclou el conjunt d'impostos cedits parcialment a les comunitats autònomes de règim comú i a les corporacions locals.
[2] Inclou la recaptació efectuada per les delegacions de l'AEAT.
Font: Informe mensual de recaptació tributària, AEAT.

8.
Recull d'indicadors

Producte interior brut

(% de variació interanual, llevat dels casos indicats)

			Any			Trimestre
	2018	2019	2020	1r 2021	2n 2021	3r 2021[A]
Catalunya						
PIB	2,8	1,9	-11,5	-3,7	18,3	3,4
Demanda interna[1]	2,5	1,3	-8,2	-2,0	18,0	-
Demanda externa[1]	0,3	0,6	-3,3	-1,7	0,3	-
Espanya						
PIB	2,5	2,1	-10,8	-4,2	17,5	2,7
Demanda interna[1]	3,1	1,6	-8,6	-3,0	17,3	1,5
Demanda externa[1]	-0,6	0,5	-2,2	-1,2	0,2	1,2
Zona euro						
PIB	1,8	1,6	-6,4	-1,2	14,2	3,7
Demanda interna[1]	1,7	2,4	-6,1	-3,7	11,7	-
Demanda externa[1]	0,1	-0,8	-0,3	2,5	2,5	-
Internacional						
PIB de la UE-27	2,1	1,8	-5,9	-1,2	13,7	3,9
PIB dels EUA	2,9	2,3	-3,4	0,5	12,2	4,9
PIB del Japó	0,6	0,0	-4,6	-1,3	7,6	-

Comerç exterior

(% de variació interanual)

			Any		Trimestre				Mes
	2018	2019	2020	4t 2020	1r 2021	2n 2021	juny 2021	jul. 2021	ag. 2021
Catalunya									
Exportació de béns	2,2	3,8	-10,3	1,0	10,2	51,4	31,3	14,9	23,2
Importació de béns	6,7	1,9	-18,2	-6,2	-2,6	45,8	32,0	13,3	30,5
Espanya									
Exportació de béns	3,3	2,0	-10,2	-2,3	4,9	46,1	22,0	13,6	25,1
Importació de béns	5,7	0,9	-14,8	-7,3	-1,3	50,2	35,1	18,9	33,9

[A] Dada avançada.
[R] Dada de la comptabilitat trimestral revisada per l'Idescat.
[1] Contribució al creixement.
Font: Idescat, Eurostat, INE, BEA, ESRI i Agència Estatal d'Administració Tributària..

Activitat i demanda

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre				Mes	
	2018	2019	2020	1r 2021	2n 2021	3r 2021	juny 2021	jul. 2021	ag. 2021
Catalunya									
Índex de producció industrial[1]	0,8	-1,2	-9,3	4,5	29,2	-	12,5	6,5	4,3
Licitació d'obra pública	-40,5	28,9	32,0	0,9	168,3	-	88,7	43,6	-
Xifra negoci activitats de serveis	5,3	3,1	-15,6	-3,3	37,8	-	21,5	8,8	15,7
Vendes de comerç al detall[2]	0,3	2,0	-8,2	-2,8	16,4	0,9	2,5	1,2	2,2
Importacions de béns de capital	4,7	6,1	-13,5	12,2	42,6	-	23,2	18,5	28,6
Espanya									
Índex de producció industrial[1]	0,7	0,7	-9,2	2,8	26,3	-	10,9	3,1	1,6
Licitació d'obra pública	-14,6	12,9	6,7	9,7	176,9	-	118,4	100,2	-
Xifra negoci activitats de serveis	6,1	3,9	-15,6	-3,9	36,9	-	21,7	11,6	16,4
Vendes de comerç al detall[2]	0,8	2,5	-5,6	-1,6	14,8	-0,2	0,1	-0,1	-0,4
Importacions de béns de capital	3,5	4,4	-9,0	12,7	36,7	-	19,3	-3,7	12,1

Mercat de treball

(% de variació interanual, llevat dels casos indicats)

	Any			Trimestre				Mes	
	2018	2019	2020	1r 2021	2n 2021	3r 2021	jul. 2021	ag. 2021	set. 2021
Catalunya									
Població activa	0,4	1,8	-1,3	0,3	5,3	2,0	-	-	-
Població ocupada	2,7	2,3	-3,0	-2,2	5,9	4,7	-	-	-
Població en atur	-14,0	-2,3	13,1	21,4	1,2	-15,8	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys, %)	69,0	69,7	67,1	67,6	68,3	69,8	-	-	-
Taxa d'atur (%)	11,5	11,0	12,6	12,9	12,3	10,9	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	3,0	2,4	-2,6	-0,9	3,6	4,0	5,0	3,4	3,5
Atur registrat	-6,0	-3,1	21,2	26,6	-0,8	-17,5	-13,0	-18,6	-20,9
Espanya									
Població activa	0,3	1,0	-1,3	-0,6	5,6	2,4	-	-	-
Població ocupada	2,7	2,3	-2,9	-2,4	5,7	4,5	-	-	-
Població en atur	-11,2	-6,6	8,7	10,3	5,2	-8,2	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys, %)	63,4	64,3	61,9	61,9	63,5	64,7	-	-	-
Taxa d'atur (%)	15,3	14,1	15,5	16,0	15,3	14,6	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	3,2	2,6	-2,2	-0,5	3,7	3,7	4,7	3,2	3,2
Atur registrat	-6,5	-4,0	17,8	18,7	-2,1	-11,8	-9,4	-12,3	-13,7
Zona euro									
Ocupació	1,3	1,2	-1,4	-2,0	2,0	-	-	-	-
Taxa d'ocupació (15-64 anys, %)	67,3	68,0	67,1	66,3	67,8	-	-	-	-
Taxa d'atur (%)	8,2	7,6	7,9	8,5	7,9	-	-	-	-

[1] Sèrie original corregida d'efectes de calendari.
[2] En valors constants. Exclou estacions de servei.
Font: Idescat, INE, Eurostat, Agència Estatal d'Administració Tributària, Departament d'Empresa i Treball, Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Preus i salaris

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2018	2019	2020	1r 2021	2n 2021	3r 2021	jul. 2021	ag. 2021	set. 2021
Catalunya									
Índex de preus de consum	1,8	0,9	-0,4	0,5	2,4	3,2	2,8	3,1	3,7
Inflació subjacent	1,1	1,1	0,7	0,3	0,1	0,7	0,5	0,6	0,8
Índex de preus industrials	2,7	0,3	-2,0	1,6	9,4	12,0	10,5	11,8	13,8
Salaris pactats en convenis[1]	1,89	2,11	1,34	1,80	1,84	1,80	1,81	1,81	1,80
Cost laboral total[2]	2,0	2,9	-3,7	3,5	16,2	-	-	-	-
Espanya									
Índex de preus de consum	1,7	0,7	-0,3	0,6	2,6	3,4	2,9	3,3	4,0
Inflació subjacent	0,9	0,9	0,7	0,4	0,1	0,8	0,6	0,7	1,0
Índex de preus harmonitzat	1,7	0,8	-0,3	0,5	2,3	3,4	2,9	3,3	4,0
Índex de preus industrials	3,0	-0,4	-4,3	2,6	14,5	19,0	15,6	17,9	23,6
Salaris pactats en convenis[1]	1,73	2,24	1,84	1,58	1,56	1,46	1,54	1,50	1,46
Costos laborals totals[2]	1,0	2,2	-2,2	1,4	13,2	-	-	-	-
Zona euro									
Índex de preus harmonitzat	1,8	1,2	0,3	1,1	1,8	2,8	2,2	3,0	3,4
Inflació subjacent	1,2	1,2	0,9	1,2	0,9	1,4	0,9	1,6	1,9
Índex de preus industrials	3,3	0,6	-2,6	2,1	9,2	-	12,4	13,4	-

Altres

(% de variació interanual, llevat del tipus de canvi)

	Any			Trimestre			Mes		
	2018	2019	2020	1r 2021	2n 2021	3r 2021	jul. 2021	ag. 2021	set. 2021
Valor del tipus de canvi ($/€)*	1,181	1,120	1,141	1,206	1,206	1,179	1,182	1,177	1,177
Preu del petroli ($/barril)	30,7	-8,6	-35,9	19,8	148,3	70,9	73,2	58,2	82,7
Cotització borsària IBEX-35[3]	-15,0	11,8	-15,5	26,4	22,0	31,0	26,1	26,9	31,0
Comerç mundial de béns	3,4	-0,3	-5,3	7,0	21,2	-	9,4	8,2	-

[1] Dades acumulades. Les dades anuals inclouen les revisions pactades fins al final del període.
[2] Cost per treballador i mes.
[3] A final del període.
* Dades de la mitjana del període.
Font: Idescat, INE, Eurostat, CPB World Trade Monitor, Departament d'Empresa i Treball, Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, Ministeri d'Assumptes econòmics i Transformació Digital, i Banc d'Espanya